

PREZIMENA S DOČETKOM NA *-eo* U HRVATSKOJ
ANTROPONIMIJI

(Primljeno za štampu u »Radu« (filol.) na 5. sjednici V. odjela od 20. VII. 1957.)

I.

UVOD

1. S jednog šireg lingvističkog gledišta svako prezime, bilo ono etimološki aloglotskog (tudeg) ili idioglotskog (domaćeg) porijekla, kada se nađe u nekom jeziku, smatra se sastavni dio tog jezika. Tako se današnja francuska prezimena germanskog porijekla kao na pr. *Meyer*, *Huysmans* i sl. smatraju sastavnim dijelom francuskog jezičnog kompleksa, t. j. francuske antroponimije. Ovakav onomastički materijal, kada je aloglotskog porijekla, doživljava u dotičnom jeziku normalne, sada jače, sada slabije, fonetske i morfološke promjene. Posao je etimologa, da odredi povijest takvoga onomastika, t. j. porijeklo i značenje osnove i sufiksa. Stoga i mi u ovoj radnji nazivamo hrvatskim prezimenima sva ona naša prezimena, koja susrećemo na našem jezičnom terenu, bila ona idioglotskog porijekla kao *Mladineo* ili aloglotskog kao *Statileo*, posjedovala ona idioglotske sufikse *-ić*, *-ović*, *-ević* i sl. ili aloglotske sufikse *-i* (primjer *Vidossi* za *Vidošć*), *-eo*, *-ei* i sl.

2. Pod prezimenima s dočetakom na *-eo* u hrvatskoj antroponimiji smatramo svako naše prezime, koje protiv pravila, koja važe u sufiksaciji naše idioglotske antroponimije, završava s romanskim dočetakom *-eo*, i to u govornom jeziku ili i u grafiji, u listinama i knjigama. Kako u latinskim tekstovima nalazimo umjesto sufiksa *-eo* oblik *-eus*, ovdje vodimo brigu i o svim mogućim grafijama i inačicama ovoga sufiksa, o sufiksima *-eus*, *-aeus*, *-ei* (pluralni oblik prema *-eus* i *-eo*), *-eis* (ablativni oblik tipa *Fabris*). U kompleks ovoga dočetka u našoj antroponimiji ulaze i oblici, koji nisu etimološki sufiksi na *-eus*, nego svoj *-eus/-eo* duguju osnovi, kao imena *Amadeo*, *Timoteo*, *Deleo*, gdje *-eo* nastaje prema apelativima *deus* (= θεός) i *leo*. U ovaj kompleks ulaze dakako i imena, koja su *-eus* naslijedila već u jeziku, od koga su uzeta kao *Bartholomeus*, *Thimoteus*, *Albeus*, *Nigreus*, kao i imena, u kojima je sufiks *-eo* sufiksiran naknadno prema raznim tipovima prezimena, bilo da se radi o romanskim osnovama kao *Cataneo* i *Raguseo* (prema *Catania* i *Ragusa*) ili o zamjeni slavenskih antroponimnih sufiksa *-ić/-ović/-ević* i sl. romanskim *-eus/-eo*.

Ovdje se isto tako vodi račun i o imenima, u kojima se upravo nalazi sufiks *-us* (tipa *Stanus* prema slavenskom *Stan*) dodan na hipokoristički sufiks slavenskog porijekla *-e* (tip *Grde* > *Girdeo*, *Tolje* > *Toleo*), pa se barem formalno ima utisak, kao da se radi o sufiksu *-eo*.

3. O hrvatskim prezimenima na *-eo* dosada se kod nas i u inozemstvu relativno vrlo malo pisalo, i to gotovo ništa sistematski. Većina pisaca zadovoljava se, da konstatira, da je dotično prezime latinizirano ili talijanizirano, da je sufiks latiniziran odnosno talijaniziran u renesansno doba, i tomu slično. Jireček, *Denk.* 48, III, 75 veli, tako, za prezime *Ranjina*, da je od »vremena renesanse« dobilo »klasično-rimski oblik« *Aranei*. Šrepel, *Ljetopis* 12, 107 i *Rad* 138, 207 smatra, da se Juraj Šizgorić »po ukusu tadašnjeg vremena« u latinskom jeziku nazivao *Sisgoreus*. Isti pisac, *Rad* 138, 208, veli, da se prezime *Šizgorić* promijenilo za mletačke republike u *Sisgoreo*, a da se danas (u 19. st.) uzelo pisati *Šizgoreo*, *Šizgoreo*, *Šizgorić*. P. Skok, *Slav.*, I, 261 kaže, da je *Nižetić* (< *Nigojević*) »italijanizirano u renesansno doba« u *Niseteo*. Isti pisac, *HE*, IV, 490, kol. a. veli, da se pod mletačkom vlašću katkada italijaniziraju i hrvatske porodice »... naročito ... kad Dalmatinci po humanističkom uzoru zamjenjuju naš porodični dočetak *-ić* sa latinskim *-eus* odnosno talijanskim *-eo*«. Skok donosi i primjere: *Tommaseo*, *Giuriceo*, *Niseteo*, *Politeo*, *Mladineo*. Profesor Ramiro Bujas, *Ribanje*, 91 veli »Hectoreus: Tako glasi pjesnikovo prezime na latinskom jeziku, a talijanski se Hektorović pisao Hettoreo. Nastavci *-eus* i *-eo* su humanistička zamjena za grčki *-aios*. Pod mletačkom vlašću uvriježio se običaj, da se naša narodna prezimena odnarode dočetakom *-eo*, ali u Hektorovićevo doba samo u talijanskom tekstu, kao prijevod prezimena.«

Kako vidimo, naši pisci uzrok postanku naših hrvatskih prezimena na *-eo* traže uglavnom u renesansi i u mletačkoj vlasti, jer je Venecija od početka 15. st. pa do 19. bila vlasnik jednog velikog dijela našeg hrvatskog primorskog i otočkog područja. Drugačije se pristupa problemu, kada o njemu pišu Talijani. Dok naši pisci u zamjeni sufiksa u takvim prezimenima vide aloglotsku i djelomično nasilnu pojavu, Talijani smatraju ovu pojavu znakom talijanstva naše obale i znakom neke prijateljske simbioze, pa to uvijek ističu. Talijan A. Tamaro, *Vénétie*, II (1919), 266 piše: »Une forme de nom de famille tout particulièrement dalmate et caractéristique jusqu'à nos jours, est celle qui a la finale en *-eo*. On en trouve des exemples jusqu'au XIIème siècle comme dans *Andreas de Budimeo*, 1153, à Veglia.« Kako vidimo, njemu su ova prezimena karakteristična za Dalmaciju. On pojavu ovih prezimena baca daleko ispred renesanse, u 12. st., pa se time odvaja od naših pisaca, koji je smatraju pojavom 15. st. Veliki talijanski i hrvatski filolog i književnik Šibenčanin Nikola Tommaseo, premda je potvrda za oblike na *-eo* u svom prezimenu nalazio tek od 1613, a prije toga samo sa *-ić* i *-ović* (*Tommasich*, *Tomasev*, *Tommasovich*, ove su potvrde iz 1465 i 1530, v. niže glava VII, br. 182), ipak »non ammisse che *Tommaseo* potesse essere una derivazione dall'ò slavo ... tale derivazione non gli parve storicamente possibile« (v. Ciampini, *Vita di N. Tommaseo*, 8). Isti Ciampini

pini, prema kojem smo citirali mišljenje Tommasea, piše: »Tommaseo; nome del resto, di pretto stampo dalmatico, e nomi che hanno quella terminazione sono ancora oggi comuni e sono sempre stati comuni in Dalmazia, e tutti si trovano in famiglie di antica origine italiana ...« (ib. 8). Kako vidimo, i on smatra ova prezimena karakterističnim za Dalmaciju, a što on tvrdi, da su ovakva prezimena bila oduvijek općenita u Dalmaciji i da su obitelji nosioca ovih prezimena starog italjskog porijekla, to su historijski falzifikati. Ni jedna ni druga tvrdnja nije istinita.

Iz ovoga što smo rekli, izlazi, da se autori razilaze u vremenu, kada se javljaju u nas prezimena na *-eo*, i u tome, kako ovakva prezimena u nas nastaju, t. j. što predstavlja sufiks *-eo*. Stoga smo smatrali, da je potrebno čitav problem postanka prezimena na *-eo* u hrvatskoj antroponimiji u cjelini proučiti, a odgovor na spomenuta dva pitanja bit će jedan od glavnih zadataka u ovoj radnji.

4. Metodika, kojom smo se služili u našem radu, složena je. Trebalo je prije svega proučiti naše stare listine do 15. st. i kasnije. Kod toga je trebalo provesti analizu grafije svakog imena i prezimena, koji se nalaze u spomenutim listinama. Ustanovljeno je prije svega, da su mnoga prezimena i imena krivo prepisana, a često i zapisana. Naročito što se tiče našeg slučaja, mnoga naoko imena na *-eo* u stvari su krive grafije za *-co*, t. j. za hipokoristički slavenski sufiks *-ko* (v. prezimena *Cipei*, *Cvitaneo*, *Luceo*, *Pripeo*, *Rateus*, *Valteo*, *Sagoleo*, sve citirano niže u glavi VII ove radnje). Kod *Valteo* je zapažena osim toga i kriva i, za to doba, neobična meta'eza (*Vlatko* > *Valteo*). Kod *Sagoleo* je zapaženo krivo rastavljanje prethodnih slogova u prijepisu. Trebalo je provesti i kritičku analizu grafičkih pogrešaka, kao *Curteus* i *Peribonei*, koje je upravo umjesto *Cuteus* i *Priboevius*. Ovamo bi išlo i *Zoleo* za *Zoelo*, ukoliko nije i govorna metateza. Ovako provedena analiza grafije naših starih prezimena bit će prilog proučavanju krivih grafija naših prezimena u našim listinama, i to u našem slučaju posebno, kada na pr. imamo posla s prvim prezimenima s dočetkom na *-eo*, a kada se radi o kakvim grafičkim preinakama i sl. O lošem tradiranju naših imena u našim listinama v. Jireček, *Denk.* 48, III, 3. n. 1 i Bartoli, *Dalm.* I, 206.

Drugi posao metodike bio je, da se odredi ne samo grafički, kada se radi o prvim prezimenima na *-eo*, nego i lingvistički, t. j. da li se radi o romanskom prezimenu ili o slavenskom, o prezimenu ili nekom toponimu (slučaj *de Balneo*), o grafiji *-eio* > *-eo* (*Baseo* za *Baseio*). Po strani smo morali ostaviti prezime *Voselei*, kod koga nisam mogao utvrditi, da li je *-ei* dodan ili je već u engleskom jeziku glasilo ovako. Po strani su ostala i prezimena, koja i u govornoj formi sadrže *-eus*, pa se čini da su u dočetu nelatinskog porijekla (istarsko prezime *Timeus*, *Cad. nat.* 57, 482 i *Teuteus*, *Thyeteus*, vjerojatno mađarsko prezime, 1333 *CD* 10, 111–2). Posebnu smo pažnju morali posvetiti proučavanju, što zapravo *-eo* u lingvističkom smislu predstavlja, da li je sufiks ili je dio osnove, o čemu smo već spomenuli u t. 2. Kod toga smo morali paziti i na pučkiji oblik ovoga sufiksa *-eus/-eo* > *-io*, koji u isto doba može predstavljati i sufiks *-ius*.

5. Podjela radnje izvršena je na ove odjeljke: u glavi I (uvod) obrađuju se pitanja problema i metodike; u glavi II obrađuje se lingvistička strana sufiksa *-eo*, t. j. što on upravo znači u latinskom, starodalmatskom, talijanskom i hrvatskom jeziku; u glavi III donosi se dijakronijski prijedlog pojave prezimena na *-eo* u hrvatskoj antroponimiji; u glavi IV geografska rasprostranjenost ovakvih prezimena na hrvatskom jezičnom području, obrađena nešto dijakronijski i nešto sinkronijski (sinkronijski je prikaz bilo teško u potpunosti provesti zbog toga, što nemamo popisa svih naših sadašnjih prezimena); u glavi V obrađuje se pitanje klasne pripadnosti nosilaca ovakvih prezimena, pitanje koje je vrlo važno s obzirom na broičano mnoštvo ovakvih prezimena u Dalmaciji, Hrvatskom Primorju i Istri, dakle čitavom hrvatskom primorskom i otočkom pojasu; u glavi VI donosimo opće zaključke, do kojih smo došli na osnovu proučavanja u prethodnim glavama; u glavi VII donosi se popis svih imena i prezimena, koja se spominju u našim starim listinama, literarnim djelima i sličnom materijalu, kao i prezimena, koja smo uspjeli zaobilježiti na temelju naše današnje antroponimije (Istra i sl.); u toj se glavi daju historijske potvrde za svako takvo prezime, kao i inačice ovakva prezimena, važne za historiju dotičnog prezimena; na kraju se svakog ovakvog dokumentacionog materijala daje etimološka obradba dotičnog prezimena; u glavama VIII–IX daju se dva pomoćna registra, koja će omogućiti konzultiranje ove radnje.

II.

POSTANAK PREZIMENA NA *-eo* U TALIJANSKOM, STARODALMATSKOM I HRVATSKOM JEZIKU, S POSEBNIM OSVRTOM NA LATINSKU PRAMATICU OVOGA SUFIKSA

1. O tome, da je sufiks *-eo* (odnosno njegovi latinski korelati *-eus*, *-aeus*, *-ei*, *-eis* te talijanski i starodalmatski *-ei*, *-io*) u hrvatskoj antroponimiji aloglotskog porijekla, t. j. da je on u našoj tvorbi riječi aloglotem, a ne idioglotem (aloglotem je na pr. u našoj tvorbi riječi i sufiks *-ancija* u riječi *zafkancija*, kao i *-ant* u *zabušant*), o tome ne treba posebno govoriti. Isto tako ne treba posebno govoriti o tome, da je ovaj sufiks u našoj antroponimiji romanskog porijekla. Nejasno nam je jedino, koji je odnos između romanskog sufiksa *-eo* i latinskog *-eus*, koji je odnos između latinskog sufiksa *-eus* i grčkoga *-aios*, odnos između talijanskog *-eo* i eventualnog starodalmatskog sufiksa *-eo*, kao i to što upravo znači sufiks *-eo* u hrvatskoj antroponimiji i koje je puteve svijesti morao proći ovaj aloglotski sufiks, da bi se mogao nasaditi na idioglotski korijen slavenskog porijekla.

2. Pogledajmo ponajprije, kako stojimo s ovim sufiksom u odnosu prema grčkom jeziku. U grčkom jeziku imamo prije svega gradivnih pridjeva na *-εος* kao u *χαλκός: χάλκεος, χρυσός: χρυσεός* i ovi po postanju po.puno odgovaraju latinskim gradivnim pridjevima na *-eus* kao u *ferum: ferrēus, marmōr: marmōrēus* (ovaj se sufiks nalazi u latinskom i u proširenim tvorbama kao *hēdēra: hēdērāceus, pāpyrus: pāpyrāceus, toficius: toficeus: tofaceus*, v. o ovim proširenim tvorbama u M. Leumann, *Glotta*, IX, 166–7; za sve grčke i latinske primjere, što se navode naprijed i što će se još navoditi, ukoliko nije navedena druga literatura, usp. u Bailly, *Dict.*, s. v., za grčke primjere, i u Gaffiot, *Dict.*, s. v., za latinske primjere, a može se pogledati i u druga leksikografska vrela za klasične jezike). Ova je sufiksacija u latinskom i grčkom jeziku naslijeđena još iz indoevropskoga jezika. U grčkom međutim postoji i još jedan sufiks, t. j. upravo dva sufiksa: *-αῖος* i *-εῖος* za tvorbu pridjeva od imenica prve (za *-αῖος*) i druge i treće deklinacije (za *-εῖος*, od koga se tvore i pridjevi od imenica prve deklinacije muškoga roda, v. o ovim sufiksima u A. E. Housman, *Glotta*, VIII, 278). Ovi isti sufiksi služe u grčkom jeziku i za tvorbu etnika i kjetika pa i posesivnih pridjeva od vlastitih ličnih imena, t. j. antroponimnih posesivnih pridjeva: Ἀθηναῖος »Athenaios«*»Atena: atenski, Atenjanin«*, Πέλλα: Πελλαῖος »Pela (grad): pelski, Peljanin«, Μένδη Μενδαῖος »Mēnda (grad): Mendanin, mendski«, Εὐρώπη: Ἐωρωπαϊός (i -πιος) »Evropa: evropski, Evropin«, Ἑκτόρειος (i -ρεος) »Hektor: Hektorov, hektorski«, Ἀδραστος: Ἀδράστειος »Adrast: Adrastov«, Ἀχιλλεύς: Ἀχιλλεῖος »Ahil: Ahilov, ahilski«, Πέλοψ: Πελοπίειος (i -πιος) »Pelop: pelopski, Pelopov«, Ὀδυσσεύς: Ὀδύσειος »Odisej: Odisejev, odisejski«. Kod antroponimnih pridjeva ovoga tipa vidimo, da im je značenje i singulativno (odnos posesivnosti prema jednoj osobi), što mi izražavamo pridjevskim sufiksima *-ov, -in*, i kvalifikativno, što mi izražavamo našim sufiksom *-ski*. To ne znači, da u latinskom jeziku ovaj sufiks nije uopće postojao. Postojao je naime njegov drugi dio *-ιος*, u latinskom *-ius*, i od tog su se sufiksa u latinskom gradili pridjevi, kao na pr. *Neritos: Neritius, Nero(nis): Neronius*, s istim značenjem, što ga imaju grčki *-αῖος* i *-εῖος*. Ali u obliku *-aius/ eius* taj sufiks u latinskom nije postojao, a najmanje za tvorbu etnika, kjetika i posesivnih pridjeva od antroponima. U latinskom se etnici prave od sufiksa *-anus* kao *Roma: Romanus, -icus* i *-ensis* kao *Sinopa: Sinopensis, Sinopicus*, od spomenutog *-ius* i sl., a posesivnost se izražava, osim sa *-ius*, i posesivnim genitivom.

3. Neposredno prije Augustova doba i za samog Augusta javlja se u latinskom jeziku veliki utjecaj grčkoga jezika. Ovaj je utjecaj mnogostruk, a jedan odraz tog utjecaja opaža se i u tvorbi etnika, kjetika te posesivnih pridjeva od ličnih imena prema tipu spomenutih grčkih oblika ovih tvorba. Već u Virgilovoj *Eneidi* nalazimo *Corpus Hectorēum* (*En. II, 542–3*, v. i u Meillet, *Esquisse*, 218; tu se obrađuju i druga pitanja utjecaja grčkoga jezika na latinski). Već u Varrona, Kvintilijana i Plinija nalazimo etnik *Athenaeus* (upotrebljava se i kao antroponim, ime jednoga retora i skulptora), a kod Ovidija nalazimo svu silu posesivnih

pridjeva tipa Rōmulus : Rōmūlēus, Mēdūsa : Mēdūseus, Hercūlēs : Hercūlēus, Cūpīdo : Cūpīdīneus, Anchīsēs : Anchīsēus. U istih pisaca nalazimo i etnike kao Sinōpa : Sinopēus (v. gore etnike *Sinopicus* i *Sinopenis*, potvrđene za isto doba), Pella : Pellaeus. O tome da su -αῖος i -εῖος dali fonetskim putem u latinskome jeziku *-aeus* (> *-eus*) i *-eus*, ne treba posebno govoriti. Potrebno je jedino dodati, da su se ovaj aloglotski onomastički sufiks i sufiks *-eus* za tvorbu gradivnih pridjeva u latinskome jeziku morfološki i semantički poistovjetili, tako da se činilo, kao da je to najobičnija idioglotska pojava. To se izvršilo to lakše, što je i u grčkom, kako smo vidjeli, postojao sufiks -εῖος za tvorbu gradivnih pridjeva. Treba dodati, da su i prema svetačkim imenima tipa Μαθθαῖος (evangelista) i Βαρθολομαῖος (biblijsko ime) u latinskome jeziku nastajala imena *Matheus*, *Bartholomeus*, pa se i tim putem već u najranije kršćansko doba sufiks *-eus* odomaćivao u latinskome jeziku.

Iz svega što smo rekli, izlazi, da je latinski onomastički sufiks *-eus* (u primjericima kao *Romu'eus*, *Raguseus*, *Atheneus*), premda je aloglotskog porijekla, vrlo rano odomaćen u latinskome jeziku, i da nije u latinskome jeziku proizvod renesanse, nego najranijih doticaja između grčkog i latinskog jezika. Da to nije bila samo knjiška manira, pjesnička sloboda, nego da je sufiks *-eus* u latinskome onomastičkom sistemu bio i govorni sufiks, dokazuje spomenuto prezime *Atheneus* i etnik kao *Sinopeus*, koji su iz najstarijeg klasičnog doba, a iz proznih pisaca (Curtus i Celsus, Varron, Kvintilijan, Plinije). Da je ovaj učeni sufiks u ovoj učenoj formi postojao i u srednjelatinskome, dokazujemo time, što na vulgarnolatinskim natpisima u Dalmaciji nalazimo prezime *Partinopeus*, što je etnik na *-eus* od *Parthenope* »klasično ime za Napulj« (za vulžarni oblik v. potvrdu u Skok, *Pojave*. 28), kao i u vrlo rano potvrđenim pridjevima *-eticima* *raguseus* 1081 u Vilima Apulca (v. *Doc.* 458), prezimenu *Raguseus* (prezime svećenika Ivana) iz 1080 Split, v. *Doc.* 130, kao i slično u prezimenu *Araneus* iz Barija, 12. st. (v. niže glava VII, s. v. *Araneo*). Mletačko prezime *Raguseo* je iz 1252, v. *Oliv.* 181.

4. U romanskim je jezicima, koji su odreda nastali od pučkog, vulgarnog latinskog jezika, trebao sufiks *-eus* po zakonima svakoga od ovih jezika napose dati razne druge fonetske oblike. Tako je u talijanskom u prvom redu zbog dočetnog *-us* prema tipu lat. *lupus* > tal. *lupo* trebao dati *-eo*. Daljnja faza vulgariziranja ovoga sufiksa na talijanskom tlu bila bi *-io* (usp. mlet. *Matteo* > *Mattio/Maffeo* > *Maffio* i sl. primjere, kojih ima dosta ovdje niže u glavi VII). U starodalmatskom je proces trebao biti još radikalniji. Ponajprije je *-eus* prešlo u *-eu* (usp. *unu lu altru* u starodalmatskom iz 14. st. u *Denk.* 48. 81) možda preko *-eo* (usp. *locu* i *loco* na srednjelatinskim natpisima Dalmacije, v. Skok, *Pojave*, 32–3; da li je upravo bio prijelaz *-u* > *-o* > *-u* na osnovu Skokove analize nije jasno, v. ib.). Slijedeća je faza *-iu*, usp. na natpisima srednjeg latiniteta u Dalmaciji *Bartolomius* za *Bartholomaeus* (v. Skok, *Pojave*, 24). Konačna je faza samo dočetno *-i*: prema starodalmatskim oblicima *Vlasius* > *Vlasi*, *commercarius* > *cumerzari* (v. *Denk.* 48, I, 62) dobivamo od *Raguseus/-seo* i 1378 *Raguzi*, *Krk*, v. CD 15, 362. Tu vidimo, da su

se na stupnju razvojne faze *-iu* sufiksi *-ius/-ium* i *-eus* poistovjetili i dali rezultat *-i*. Stari srednjelatinski vulgarni oblik *Bartolomius*, koji smo upravo citirali, dokazuje, da se u starodalmatskom pojava *-eus* > *-iu* dogodila već vrlo rano, svakako prije 6. stoljeća.

Stoga vidimo, kada u starodalmatskom ili talijanskom jeziku nalazimo etnike i krsna imena na *-eo*, da ti oblici nisu nikako pučki, nego da predstavljaju stalno pomlađivanje knjiškog latinskog fonda ovoga sufiksa.

5. Kao što za hrvatska prezimena na *-eo* nemamo neke posebne literature, tako ni za talijanska prezimena na *-eo* nemamo nikakve posebne radnje. Pisci onomastičkih studija za ovakva prezimena navode, kao i naši, neke opće napomene, ne ulazeći podrobno ni u lingvističku stranu problema o tumačenju ovoga sufiksa, ni u pitanje kronološkog postanja ove pojave. Olivieri volj govori o »rifacimento letterario«, o »rimaneggiamento erudito« i sl. Tako za prezime *Pittèo* kaže, da je »rifacimento letterario« (*Oliv.* 216), a za prezime *Amaltèo* kaže, da je »forse rifoggiamento erudito« (*Oliv.* 235), dok za prezime *Gryneus* kaže, da je »rimaneggiamento erudito« (*Oliv.* 175). Na str. 255 govori isti pisac o sufiksima *-eo* i *-io* u imenima tipa *Albuzio*, *Manutio*, *Boerio* i kaže, da su »rimaneggiamenti eruditi«. Ništa ne kaže ni o tome, što je sufiks *-eo*, ni kada je taj eruditizam započeo.

Serra-Dacorom. IV, 553 kaže, da je prema *Thomas*, *Mamas*, *Cosmas* u srednjem vijeku nastajao paralelni oblik *Mammèo*, *Mommèo*, *Gusmèo* i *Tomèo*, *Tomèi*, *Tomèi*. Kaže, da je *-aeus* ovdje jednak grčkom *-aios* te da je dometnut ovdje, da bi formirao srednjevjekovne varijante od *Thomas*, *Mamas*, *Cosmas*. Ni on ne govori, koji je to odnos između sufiksa *-eus* i *-aios* i kada se ovaj grčki sufiks počeo supstituirati na srednjevjekovna imena *Thomas*, *Mamas*, *Cosmas*.

Rohlf's, *Gram.* III, 290 jednostavno kaže, da *-eo* u talijanskom jeziku služi za tvorbu etnika (»Einwohnername«), da dolazi od grčkoga *-αῖος* (navodi grčki primjer *Ἀθηναῖος*), a javlja se u talijanskom jeziku u pridjevima tipa *ragusèo* »aus Ragusa«, apelativu *romèo* »Rompilger«, te u južnotalijanskim prezimenima *Messinèo*, *Romèo*, *Cotronèo*, *Catonèo*, *Cesarèo*, koja su nastala prema toponimima *Messina*, *Roma*, *Cotrone*, *Catania*, *Cesarò*. Ni on ne kaže ništa podrobnije o vezama ovoga sufiksa sa grčkim *-aios*, a ne daje ni neke naročite kronologije za postanje ove pojave.

Mi smo gore u točki 2-4 ove glave odgovorili na neka pitanja, za koja kažemo, da ih spomenuti autori ne dotiču. Ustanovili smo, da je sufiks *-eus* u latinskom jeziku u slučaju, kada se radi o etnicima i kteticima, kao i u slučaju građenja posvojnih pridjeva od antroponima, grčkog porijekla. Isto smo tako kazali, da je ova pojava ovog grčkog sufiksa u latinskom jeziku iz doba cara Augusta, ako ne i ranija. Odgovorili smo također, da je sufiks *-eo* u romanskim jezicima stalno pomlađivani polučeni sufiks (nolunčeniim ga nazivamo, jer je inače doživio u dočetu jednu romansku pojavu, *-eus* > *eo*). Iz našega razlaganja izlazi osim toga, da je ovaj latinski aloglotski sufiks u vulgarnim oblicima prošao svojje, jedne o drugima nezavisne faze razvoja u starodalmatskom i u talijan-

skom jeziku. On u Dalmaciju nije importiran od Talijana, nego u Dalmaciji jednako kao i u Italiji predstavlja s:alno pomlađivani poluučeni sufiks, pomlađivan na osnovu imena i prezimena, koja su ga naslijedila iz latinskog jezika (tip *Ragusa* > *Raguseo*, *Matheus* > *Matteo*, *Bartholomeus* > *Bartolomeo*) i na temelju latinskog jezika, koji je usporedno sa pučkim romanskim jezicima živio jednako na Apeninima kao i u Hrvatskoj gotovo do konca 19. st. Koliku je ipak ulogu kod proširenja ovoga sufiksa u našim prezimenima odigrala renesansa, kao tipična talijanska kulturna pojava, o tome će se govoriti u slijedećim točkama ove glave. Ovdje treba još dodati, da se mletački, t. j. dakle talijanski utjecaj na naš jezik – premda Skok, *HE* IV, 489 kaže da je g. 1000 početna godina, kada se može smatrati, da mletački počinje prodirati u Dalmaciju (v. još Isti, *StPr.* n. s. II, 155–6) – osjeća u jačem smislu tek u 14 st., kada se javljaju oblici kao *dado*, *maridar*, *frar*, *murar*, v. *Denk.* 48, III, 84, 86. Prije tog vremena nema nekog jačeg dokaza, koji bi govorio za to, da je sufiks *-eo* u Dalmaciju importiran od Mlečana odnosno od Talijana.

6. – Što se tiče talijanskih prezimena na *-eo*, mislim, da je dobro, ako dodam, da se ovaj sufiks u talijanskom jeziku izdvojilo kao tipični antroponimni sufiks, i to na osnovu imena *Matteo*, *Bartolomeo*, i sl. kao i na osnovu teofornih imena kao *Amadeo*, *Bonedeo*, *Donadeo*, *Omodeo*, *Vacondeo* (usp. i 1107 prezime *Sperindio* Mleci, v. *Oliv.* 192, 259). Ovako izdvojeni sufiks mogao se lako dodavati i na imena, koja ga nisu imala u početku. Tako ako smo od *Donadeus* dobivali hipokoristike *Donedè* i *Dondè*, v. *Oliv.* 188 (iz 1544), od *Amadeus* > *Medè*, *Modè* (ib. 190), te ako smo od *Cosmas*, *Mamas*, *Thomas* dobivali slične hipokoristike *Gusmè*, *Mommè* (v. Bianchi, *AgI.* X, 346–8), onda je lako na ova imena dodavana prema tipu *Matteo* i *Bartolomeo* sufiks *-eo*, pa smo dobivali imena *Mammèo*, *Tomèo* (v. Serra, *Dacorom.* IV, 553). Oblik *Fomeus* je iz 1266 (< *Thomas*, prema *Matheus* > *Maffeo*), v. *Oliv.* 138. Što se tiče hipokoristika *Donedè*, *Medè*, mislim da su nastali od pluralnih antroponima tipa *Fabbri* (t. j. od *Dondeus* > *Dondeo* > *Dondei*), pa je onda prema tipu *Mattei* *-i* smatrano kao pluralna oznaka pa se odatle stvarao singular na *-e*.

7. – Imajući dakle u vidu talijanska prezimena tipa *Matteo*, *Bartolomeo*, *Tomeo*, *Amadeo*, te vrlo rana prezimena *Araneus*, *Raguseo* (prvo iz 12. i 13. st., a drugo 13. st., v. gore), možemo smatrati, da je sufiks *-eo* u talijanskom jeziku poluučeni talijanski antroponimni sufiks, koji je naslijeđen iz latinske jezične pramatice i kao takav stalno pomlađivan prema tipu postojećih latinskih i talijanskih prezimena. Kada je nadošla renesansa, ona je ovaj antroponimni sufiks samo uvela jače u modu, i to jednako u latinskim kao i u talijanskim tekstovima, te u govornim jezicima talijanskom i latinskom (ako možemo govoriti, da je latinski jezik bio govorni jezik jednog dijela renesansnih humanista). Renesansa je i inače uvodila u antroponimiju mnoge aloglotske pojave, i to ne samo u Italiji, nego i po jednom velikom dijelu Evrope. Imenima su se dodavali ne samo sufiksi *-eus/eo* nego i razni drugi (usp. *Crijević* > *Cervarius*,

Pribojević > Priboevius, Begna > Begnius, Kašić > Cassius, Ljudić > Ludicius, Martinušević > Martinussius, Martinius, Hranković > Chranchis, v. Kukuljević, *SP*, I, XIX, XXV, XXVII, XXIX, XXXII, XXXV, XXXVII i passim u ovoj radnji, na pr. slijedeća 8 t. i glava VII). Osim u antroponimnim sufiksima renesansa je u antroponimiji izvela još jače utjecaj u samim antroponimnim osnovama. Tada se ljudi običavaju nazivati klasičnim imenima, kao što su imena, koja susrećemo u našim stranama: *Romuleo*, *Statileo*, *Febeo*, *Cithereo*, *Galateo*, *Naupleo* (v. i primjere u slijedećoj t. 8.).

8. – Iz 3. i 4. točke ove glave vidjeli smo, da je sufiks *-eus/-eo* u antroponimiji živio u Dalmaciji i u ostalom dijelu primorske i otočke Hrvatske od najstarijih vremena, da ga nalazimo u našim stranama već u srednjelatinском, i to nezavisno od stanja ovoga antroponimnog sufiksa na Apeninima. Postojao je i u starodalmatskom i u hrvatskom jeziku. U hrvatskom jeziku nalazimo ga najranije u slučaju krsnih imena na *-eo*: oblik *Mateo* (»dum Mateo Lučikъ«, *CD* 2, 126) javlja se u Dubrovniku već u 12. stoljeću, i to u hrvatskoj listini (pisanoj ćirilicom). Uslijed bilingviteta u našim stranama sufiks *-eol/-eus*, premda je romanskog i aloglotskog porijekla, stalno je bio ubacivan i u naš govorni jezik, pa se tu već vrlo rano naš čovjek na nj priučio i s njim saživio. U tekstovima je ovaj sufiks predstavljao samo jedan od načina, kako su se preinačivala slavenska imena, kada su dolazila u aloglotski latinski odnosno talijanski jezik. To preinačivanje vršeno je u ovim i ovakvim tekstovima i drugdje, a kod nas je, kao uostalom i drugdje, vršeno u sufiksaciji i u osnovama antroponima. Nekoliko primjera sufiksacije: *Braslavo*, *Tripi-miro* (9. st., u Čedadskom evanđelju, *Doc.* 382–4), *Gussichius* (11. st., *Doc.* 163), *Kenezvus* (13. st., *CD* 5, 466–7), *comiti Nelipcio* (14. st., *AMSD* II, 154), *Michiel de Babalio* (14. st., *CD* 12, 618). Promjene u osnovi antroponima: *Tihic* > *Tranquillus* (hrvatski pisac 16. st., nsp. Kolendić, *Slikar J. Čul.* 69, Ivšić, *Storine* 42, 105–9), *Gvozden* > *Ferri* (*SEZ* 23, 239), *Vukić* > *Lupis* (*SEZ* 23, 246–7), *Zoranić* > *de Albis* (Kukuljević, *Pjesnici* 16. v., I, 16), *Vlahov* > *Forense* (17. st., *Zb.* 34, 28, 32). Kada je jednom ovakav antroponim ušao u govorni jezik, onda je on postajao govorni antroponim, kao što su slučajevi sa spomenutim prezimenima *Ferri* i *Lupis*. Tako i pojava prezimena na *-eo* u hrvatskoj antroponimiji u stvari predstavila istu pojavu, t. j. najprije se javila u potrebi pisca da slavenski aloglotski dočetak adaptira latinskom odnosno talijanskom jezičnom sistemu, a kada se jednom ovakav oblik pojavi u dvojezičnim krugovima, onda se tu održi i prelazi čak i u čisto idioglotsku slavensku sredinu.

9. – U Hrvatskoj je sufiks *-eol/-eus* ulazio pod raznim vidovima. Po najprije smo imali krsna imena tipa *Matteo*, *Bartolomeo*, koja u našim stranama često postaju za najstarije doba i prezimena. Zatim imamo prezimena tipa *Amadeo*, *Botadeo*, *Sencadeo*, *Deleo*. Ovamo bi išla i prezimena *Aureus* (strano), *Nigreus*, *Rubeus*, premda je *-eus* u nima nena-glašeno. Stanovitu su ulogu odigrala, barem u pisanim spomenicima naša slavenska imena, koja svršavaju na *-e* i *-ej*, a koja se latiniziraju odnosno

romaniziraju sa *-eus/-eo*: *Grde* > *Girdeo*, *Jadre/Jadrej* > *Jadreu/Jadareus*, *Mire* > *Mirreus*, *Brate* > *Brateus*, *Deme* > *Demeus*, *Dmine* > *Dimineus*, *Stane* > *Staneus* (sve 11.–14. st., vidi potvrde u glavi VII). Još važniju su ulogu u smislu spomenutih imena i prezimena odigrala prezimena tipa *Raguseus* (kao prezime već u 11. i 13. st.). Zadnji i najrasprostranjeniji vid, pod kojim dolaze prezimena na *-eo* u Hrvatskoj antroponimiji, jest slučaj, kada se naš slavenski patronimički sufiks *-ić* zamjenjuje sa *-eus/-eo*, što je potrebno da posebno osvijetlimo.

10. – O našem patronimičkom sufiksu *-ić* dosada se dosta pisalo. Uglavnom se u konstatacijama nije došlo dalje od toga, da ovaj sufiks, praslavenskog porijekla, u početku označuje deminuciju i da upravo putem deminucije postaje patronimički sufiks: *Petrić* je »mali (mladi) Petar«. Tako se nalazi u *Maretića*, *Gram.*, 276 i *Rad* 81, 86–91 i *Leskien*, *Gram.*, 268–7. Tako donosi, prema općem mišljenju, i P. Rogić, *Rad* 203, 216. Kod recenziranja Rogićeva rada francuski slavist A. Vaillant u *RES* 32, 294 primijetio je: »il est imprudent d'attribuer au suff. *-ić* des patronymiques une valeur diminutive: d'après les vieux noms des tribus slaves comme r. *Vjatići*, le suff. hltosl. *-*ityo* indiquait plutôt la provenance«. Nesuglasica je nastala odatle, što je A. Vaillant shvatio, kao da prof. Rogić tvrdi, da danas u patronimiji *-ić* označuje deminuciju. Prof. Rogić samo tvrdi, da u prezimenu na pr. *Petrić* nedostaje elemenat posesivnosti (takav elemenat imamo u prezimenu *Vlahov*, *Vlahović*) i da je takvo prezime prvobitno pravi deminutiv, a da tek sekundarno postaje porodično ime. Istina je, da već *Maretić*, *Gram.*, 278 donosi tri primjera gdje *-ić* označuje i porijeklo (*plemić*, *Mlečić*, *kučić*), a mi bismo mogli dodati i *dedić* = *didiće* (13. v., Mažuranić, *Prinosi* I, 245–6), ali sve ove primjere, kao i Vaillantove *Vjatiće* treba tumačiti sekundarnim pojavama prema primarnom deminutivnom značenju sufiksa *-ić*, koji se uostalom nalazi i u apelativima. Poznato je, da još i danas na čitavom području obalne i otočke Hrvatske postoji deminutivna upotreba sufiksa *-ić* u antroponimiji. Tako će se djetetu, dok je malo, od milja reći, ako mu je krsno ime *Petar*, *Ivan*, *Pavao*: *Perić*, *Ivić*, *Pavlič*. Pojava je dosta stara (usp. »Paval Banić i njegov brat Dminić«, 1379, Dobrinj, v. *AC*, 90; javlja se i u Bosni: Župan Dragić Poznanović, 1392, Bosna, v. *AC*, 97), a dosta potvrda nalazimo za mjesto Punit u Bonifačićevoj radnji u *Zb.* 37. Biliježim samo primjer: »Franica žena Franića Žica rečenoga Tolana« 1738 (ib., 177). Takva osoba ovaj deminutiv kao svoje ime zadržava, kao što vidimo u slučaju Franica Žica, i u odrasloj dobi, a kasnije tim putem nastaju i prava prezimena, ako je potrebno, da se neko prezime zbog brojnosti članova obitelji i njihovih ogranaka, zamijeni drugim prezimenima. Dakle je u ovom slučaju sufiks *-ić* u patronimiku, koji ovako nastaje, prave i historijski dokazane deminutivne provenijencije. Stoga smatramo, da sufiks *-ić* ima prvotno deminutivnu funkciju i u slučaju prezimena, koje je nastalo kao *Petrić*, t. j. da je u tom slučaju prvotno značenje bilo »mali (mladi) Petar« (»mladi« kao u značenju *vuk* > *vučić*). Kad je jedan takav »mladi, mali Petar« ili više njih, ako ih je bilo, osnovao obitelj, zadrugu, onda se čitava zadruga, pa dosljedno kasnije i

čitavo pleme, prozvalo *Petrići*, kao što je slučaj sa starohrvatskim plemenima *Šubići*, *Gušići* (nije mi jasno, što je u osnovi ovih prezimena), *Krašići*, *Draganići* (Prigorje), pa i u slučaju *Vjatića*. Ako je pojedinac trebao da bude označen kao pripadnik ovog plemena i zadruge, onda je bio označivan singularom, kao što su prezimena *Šubić*, *Gušić*. Značenje porijekla se razvilo sekundarno, i to putem opozicije između konstatacije, da je jedan čovjek »iz Gušića«, a drugi »iz Draganića i Krašića«, »iz Vjatića«. Tako je nastala i naša rijetka tvorba *Mlečići* (pojedinaac je *Mlečić*) kao opozicija »ja sam iz Šubića, od Hrvata i sl., mi smo Šubići, Hrvati i sl., a vi ste Mlečići«. Isto su tako nastali i apelativi *plemić*, *didić*, *kučić* iz opozicije »mi *Petrići* smo neplemeniti, a vi ste *didići*, *plemići*, *kučići* (od plemenita djeda, iz dobra plemena, iz dobre, plemenite kuće; sva tri apelativa su istog značenja!) Dakle, ako u spomenutim prezimenima i apelativima i postoji značenje porijekla u sufiksu *-ić*, ono je sekundarno i razvilo se kao opozicija prema prezimenima u pluralu, koja su označavala zadruge i plemena. Singularni oblik u ovim prezimenima i apelativima je sekundaran za označivanje pojedinca iz dotične skupine.

Iz ovoga, što smo rekli, izlazi, da je slavenski patronimički sufiks nastao singultativiziranjem pluralnih kućnih, zadruginih, plemenskih patronimika i da u odnosu na pluralno *-ić* ima funkciju, koju ima naš singultativni sufiks *-in* u primjerima kao *Zagrepanin*: *Zagrepani*, *Dubrovčanin*: *Dubrovčani*, *Splićanin*: *Splićani*, *Kršćanin*: *Kršćani* i sl. Dakle, put postanka ovoga sufiksa u antroponimiji bio je slijedeći: ponajprije imamo deminuciju sa *-ić* prema neposrednom pretku, zatim imamo pluralni oblik u odnosu na obitelj, kuću, zadrugu, pleme, koju je dotični predač osnovao (slično su nastala talijanska prezimena tipa *Fabbri*: jedan *fabbro* »kovač« dobiva nadimak *Fabbro*, a »casale«, koji on osniva, jest *Fabbri*), a istom tada nastaje i prezime u singularu sa sada potpuno izdvojenim patronimičkim sufiksom *-ić*.

Sada više sufiks *-ić* nema značenja nikakve deminucije, nego označuje onoga »koji je potekao od dotičnog oca, pretka, obitelji i sl.«, i to je značenje, koje navodi gore A. Vaillant. Ovo je značenje brzo dobilo prizvuk posesivnosti po korelaciji »ako je ovaj potekao od Petra, onda je on Petrov«. Uostalom sufiks *-ić* je i primarno imao uz značenje deminucije i nešto značenja posesivnosti i porijekla: ako je *vučić* »mali, mladi vuk«, onda je on i »vučje mlado, on je potekao od vuka«.

Da je sufiks *-ić* imao u sebi uz značenje potjecanja i značenje posesivnosti, dokazujemo jednim sigurnim slučajem iz našega jezičnog područja. U Dalmaciji, i drugdje u Hrvatskoj, kao što u ruskom imamo prezimena na *-ov/-ev* (u ruskom *Oblomov*, *Turgeniev*), tako se i tu susreće veliko mnoštvo ovakvih prezimena: tako na Braču: *Vlehov*, *Dolkin*, *Matin*, *Olin*, *Blaženi*, *Andrijin*, *Viškovi*, *Harakov*, *Štipančev*, *Jakovljevi*, *Antončev*, *Jovin*, *Jelinin*, *Jozin*, *Ružin*, *Jurčev* i sl. (usp. Zb. 34, registar: u ovom popisu dolaze i metronimici na *-in*, koji tvore paralelu posvojinim pridjevima na *-ov* za posvojnost prema imenici muškog roda). Tu dakle imamo i paralelnih prezimena i na *-ov* i na *-ić*: tako se prezime *Cerinov* i *Cerinić*

upotrebljava za istu obitelj (v. ib., registar). Sekundarna tvorba u našoj antroponimiji bila je, da su se prezimena posesivnog postanja i prezimena sa *-ić* spojila u sufiks *-ović/-ević*, u kojima imamo element posesivnosti udružen s elementom porijekla. O našem patronimičkom sufiksu *-ić* piše nešto drugačije Maretić u *Radu* 81, 86–91. Da *-ić* označuje porijeklo i posesivnost, govorili bi i Maretićevi primjeri metronimika *Anić*, *Katić* (ib., 90), jer je naš deminutivni sufiks za femina *-ica*.

11. – Kada se dakle notar Roman našao pred problemom, da latinizira odnosno romanizira neko naše prezime na *-ić*, mogao je izabrati dva puta: ili je našem sufiksu jednostavno nakalamio idioglotski sufiks *-us/-ius* (tip *Gussichius*) ili je na temelju saznanja, da su naši sufiksi *-ić*, *-ov*, *-ović*, *-ević* u prezimenima upravo po značenju sufiksi porijekla i posesivnosti i jednaki sufiksu *-eus* u primjerima kao *Raguseus* »porijeklom iz Raguze, Dubrovnika« i *Hectoreus* »Hektorov«, jednostavno zamjenjivao *-ić* sa *-eus*. Najstariju potvrdu za ovu zamjenu hrvatskog *-ić* romanskim *-eo* (u latinskom tekstu!) imamo iz 13. st.: omiški komes Radoš Bogdanić (zapisan *Bordanit*) romaniziran je 1245 u *Rados filius Bosdaneone* (citat v. u glavi VII). Slično već u 13. st. nalazimo romanizaciju *Baboneo* (uz *Babunio*) za *Babonēge*, gdje je hrvatski sufiks (ili bolje rečeno drugi gio složenice *-nēgō*) *-ig* (jat je dao *-i-*) zamijenjen odnosno poistovječen sa *-ić* (primjere vidi u glavi VII). Ostale primjere možemo naći, kao najranije, tako i kasnije, niže u slijedećoj glavi (III), gdje se prezimena na *-eo* obrađuju po dijakronijskom slijedu.

Osim poistovječenja posesivnog značenja u našem sufiksu *-ić*, *-ov/-ović/-ević* s romanskim *-eo* najvažniju je ulogu kod pojave ove zamjene našega *-ić* sa romanskim *-eo* dakako odigralo postojanje ovakvih prezimena tipa *Raguseo*, *Matteo*, *Amadeo*, *Deleo* i sl. u dalmatinskom dvojezičnom miljeu.

12. – Za vrijeme naše renesanse u 15. st. (v. Cronia, *AMSD*, t. 113, 1955, 44–5) dolazi u pogledu stvaranja prezimena na *-eo* u hrvatskoj antroponimiji do značnog zamaha. Naši su intelektualci u punoj vezi sa svim svjetskim kulturnim zbivanjima. Oni se školuju u Italiji, kolijevci renesanse. U Dalmaciju i u Istru dolaze humanisti i tu šire humanistička shvaćanja i znanja (*Tideo Acciarini*, v. ovdje pod *Sisgoreo* u glavi VII. *Febeo* i dr.). Naši ljudi borave na dvoru Matije Korvina, najvažnijem humanističkom centru u Ugarskoj (v. Kukuljević, *SP*, I, predgovor). Oni još više osjećaju potrebu zbog stalnog susreta sa aloglotskim tekstovima i govorima, da latiniziraju odnosno romaniziraju svoja i tuđa slavenska imena i prezimena, i to ne samo u dočetu nego i u osnovi. Tako nastaju prezimena *Araneo*, *Begneo*, *Sisgoreo*, *Toboleo*, *Budineo*, *Capitaneo*, *Cerineo*, *Drasmileo*. Tada se unose kod nas i imena klasično-rimskog porijekla kao *Cataneo*, *Grineo*, *Febeo*, *Pomneo*, *Cithereo*, *Amalteo*, *Statileo* i sl. Ova moda kod nas traje sve do 18. st., kada nalazimo prezimena *Galateo*, *Politeo*, *Stefaneo* i sl. Klasne razloge za postojanje i razvoj ovakvih prezimena u Hrvatskoj obrađujemo niže u glavi V. Ovdje možemo samo još naglasiti, da je u hrvatskoj antroponimiji sufiks *-eo* postojao i prije pojave renesanse, i u Italiji i u Dalmaciji, i to nezavisno od

Italije i njezine renesanse. Renesansa je ovom sufiksu u Hrvatskoj dala samo jači zamah, kao uostalom i u Italiji, i to zbog probudene ljubavi prema antici i uopće klasičnim i humanističkim znanostima i umjetnostima.

III.

DIJAKRONIJA HRVATSKIH PREZIMENA NA *-eo*

1. Ovdje donosimo kronološki popis svih imena i prezimena na *-eo*, koja se susreću u našim starim listinama, tekstovima, literaturi i, djelomično, na terenu. Ovaj je popis za starije doba gotovo kompletan. Za novije doba, t. j. za doba 16., 17. i 18. stoljeće, kao što i za naša prezimena na *-eo* iz najnovijeg doba, bit će nešto manjkav, a moći će se upotrijebiti tek, kada se provede kompletna analiza svih naših starih tekstova i današnjeg terenskog stanja u tom pogledu. Iz ovoga će se popisa vidjeti vremenski slijed ovih prezimena na našem terenu. Iz njega se može konstatirati, da su ova prezimena u nas do 15. stoljeća sporadična i knjiška pojava, da ova prezimena tek u 15. stoljeću kod nas postaju govornom pojavom. Iz ovog se pregleda vidi, da je prava moda tih prezimena zapravo u 16. i 17. stoljeću, i da su u 18. i 19. stoljeću ovakva prezimena sve rjeđa. Nešto tih prezimena doduše nastaje i u 20. st., i to kao recentni produkt talijanizacije naših istarskih prezimena (v. niže kronološki prikaz ovih prezimena u 19. i 20. st.; pitanje vidi kod pojedinog prezimena u glavi VII).

2. Što se tiče kronologije ovih prezimena, potrebno je posebno se pozabaviti grupom bračkih prezimena na *-eo*. Od 37 bračkih prezimena na *-eo* (v. glavu VII) prije 16. st. nema nijednoga. Dotada susrećemo i za ona prezimena, koja se kasnije javljaju i sa *-eo*, samo oblike sa *-ić/ov/-ović/-ević* ili slična oblikovanja. Koncem 16. st. nastaje ih 10 (*Boccanus, Cerineo, Descoveo, Gelineo, Lazaneo, Mantileus, Mladineo, Tommaseo, Valentineo, Zupaneo*), a u 1. polovici i tokom druge polovice 17. st. nastaje ih 21 (*Biliceo, Buccareo, Calcaneo, Caliano, Capitaneis, Ceparneo, Cosmano, Covacheus, Covigliano, Dumaneo, Hectoreo, Niseo, Pecasseo, Polovineo, Pugliseo, Raguseo, Scarneo, Tomiceo, Voineo, Vucoseo, Zuveteo*). U 18. st. zabilježena su jedino prezimena *Jurilleo, Malcoleo, Malfei, Politeo*, dakle 4 prezimena. Odatle se vidi, da je najjači cvat ovih prezimena u nas u 16. i 17. st. Primjer Brača je statistički važan zbog toga, što su bračka prezimena u cijelosti historijski obrađena, prema maticama i inače, pa je statističko utvrđivanje lakše izvesti, a prema tome je i statistika ovih prezimena sigurnija. Da upotpunimo statistiku ovih prezimena na bračkom materijalu, dodamo, da se do danas na Braču sačuvalo od svih prezimena na *-eo* samo 6 njih, i to *Scarneo, Cerineo, Lazaneo, Tommaseo, Mladineo, Politeo*, što dokazuje, da su ovakva prezimena ne samo na Braču, nego uopće u Dalmaciji u naglom opadanju.

3. Konačno, potrebno je još jednom na temelju ovoga kronološkog popisa utvrditi, da su gotovo sva hrvatska prezimena na *-eo* – ukoliko nisu romanska prezimena, prijevođi (kalkovi) ili humanistička imitacija klasičnih mena – prije oblika sa *-eo* zabilježena u svom hrvatskom, čisto slavenskom ruhu sa sufiksom *-ić* ili inače, ali svakako bez sufiksa *-eo*. To možemo utvrditi za *Sisgoreo*, *Zavoreo*, *Hettoreo*, za sva bračka prezimena i t. d. (v. potanje niže u glavi VII). Drugim riječima, nosioci su ovih prezimena od starine pa do današnjeg dana, ukoliko nije dakako nastupila neka italomanija, Slaveni i Hrvati, barem u patronimičkom smislu (jer prezimena ne govore neposredno gotovo ništa o biološkom supstratu), a ne nikakvi Romani »tutti ... di antica origine italica«, kako je htio falzificirati Talijan Ciampini postojanje ovih prezimena u hrvatskoj antroponimiji (v. naprijed glava I, točka 3, pri kraju).

4. Kronološki pregled hrvatskih prezimena na *-eo*

IX. st.

Sagoleo, Visegneo, Welecneo

X. st.

ništa

XI. st.

Puteo, Girdeo, Jadreus, Jadarceus, Raguseus

XII. st.

Budimeo, Engadeus, Rasomeo, Toleo, Mirreus, Amadeus, Homodeo, Deleo, Kilereo

XIII. st.

Ampleo, Baboneo, Bogdaneo, Cavaneus, Cuteo, Empei, Raguseus, Ranei, Churleo, Botadeo, Donusdei, Sençadeo, Barleus, Beleci, Brateus, Staneus, Stocceus, Strimei, Tranianci, Valleus, Raguseus

XIV. st.

Faffoneis, Fulgineo, Macomeleus, Thomaseo, Demeus, Dimineus, Bonedeus, Donadeus, Vacumdeo

XV. str.

Araneo, Begneo, Cataneo, Grineo, Ingaldeus, Naupleo, Sisgoreo, Toleo, Tomeo, Medei

XVI. st.

Amalteo, Belleo, Boccaneus, Budineo, Capitaneis, Cataneo, Cerineo, Cithereo, Clococeo, Comuleo, Cupareo, Descoveo, Domineus, Drasmileus, Fasanco, Fcbeo, Gelineo, Goineo, Hettorco, Lasaneo, Ligniceo, Luchei, Macroneo, Mantileus, Micatco, Mladineo, Parvaneo, Pavaneo, Pervaneo, Pesci, Petreo, Pompcio, Pribaceo, Puliceo, Raguseo, Rosaneo, Stahorei, Stafileo, Statileo, Tavileo, Thommaseo, Urvaneo, Urmaneo, Valentineo, Vitaleus, Zavoreo, Zupaneo

XVII st.

Berlenei, Biliceo, Buccareo, Calcanei, Caliano, Capitaneo, Caramaneo, Ceparneo, Cusmaneo, Covacheus, Coviglianeo, Dumaneo, Georgiceo, Giadruleo, Ivaneo, Lutisseo, Migdoleus, Nimireus, Niseteo, Pecasseo, Polovineo, Pugliseo, Scarneo, Tomiceo, Urvaneo, Voineo, Vucoseo, Bacudeo, Zuveteo, Vragniceus

XVIII. st.

Galateo, Giurisseo, Golineo, Juvilleo, Juriceo, Macolei, Malfei, Mascarelei, Politeo, Raduleo, Stefano

XIX. i XX. st.

(Većina ovih prezimena su nastala u Istri kao produkt recentne talijanizacije, manji dio njih odnosi se na ostale krajeve, a donose se ovdje, jer nemam starijih potvrda)

Agosteo, Aleo, Bernabeo, Cadeo, Cesareo, Cetineo, Dematteo, Demeo, Giammei, Gianco, Gradeo, Mattei, Pizanei, Raugiei, Romeo, Romulei, Taddei, Zachei, Zadeo, Zellei

5. Uz ovu kronološku sliku postanja prezimena na *-eo* u Hrvatskoj trebalo bi dati još nekoliko opazaka. Za 9–10. st. možemo pretpostaviti postojanje prezimena tipa *Matteo*, *Bartolomeo* kod Romana; kod Hrvata imena *Visegneo*, *Welecneo* su zapisana na tuđem terenu, i *-eo* se može drukčije tumačiti. Za *Sagoleo* je skoro sigurno, da je krivo prenesano (v. sve glavu VII pod tim imenima). *Girdeo*, *Jadreus* i *Jadareus* iz 11. st. su latinizacije našega hipokorističkog sufiksa *-e*, a *Puteo* je prezime tipa *de Balneo* (v.), *Raguseus* je pravo prezime.

U 12. st. imamo nešto prezimena na *-eo*, ali se njihova paleografska i lingvistička analiza nije pokazala dosta sigurnom, da bismo ih mogli smatrati sigurnim prezimenima na *-eo*. Tipovi *Amadeus* i *Homodeo* su strana prezimena (iz Mletaka su im nosioci). *De'leo* treba čitati *de Leo*. *Kiloreo* nije jasno. *Toleo* i *Mirreus* su romanizacija sufiksa *-e*. *Enzadeus* je German namješten u Istri. *Budimeo* i *Rasomeo* bi mogla biti prezimena sa zamjenom *-ic* > *-eo*, ali i jedno i drugo prezime je jako sumnjivo s obzirom na svoj dočetak (v. glava VII). Prava prezimena na *-eo*, gdje se *-eo* nalazi kao sigurna zamjena za slavenski dočetak *-ic*, u nas počinju u 13. st.

GEOGRAFSKA RASPROSTRANJENOST
HRVATSKIH PREZIMENA NA -eo

1. Da bismo dobili pravu sliku o geografskoj rasprostranjenosti prezimena na -eo u Hrvatskoj, potrebno je ponajprije reći, da se ona mahom javljaju u obalnoj i otočkoj Hrvatskoj (Dalmacija, Hrvatsko primorje, Istra, otoci). Nešto se tih prezimena javlja i u nutarnjoj Hrvatskoj, pa i u NR Crnoj Gori. Dakako, ako se ovakvo prezime javlja danas u Zagrebu, pa i u Beogradu i drugdje po Jugoslaviji, to ne znači, da je takvo prezime tu i nastalo. Tako, ako nalazimo u Zagrebu prezimena *Tommaso* i *Niseteo*, jasno je, da su porijeklom iz Dalmacije.

U našem ćemo prikazu poći od Kotora i završiti s Istrom. U tom ćemo prikazu pratiti istim smjerom i otoke uz našu obalu. Treba dodati, kao što smo rekli kod dijakronijskog prikaza, da je i ovaj prikaz jako manjkav, i to s dva razloga. Prvo, što su naša prezimena često zapisana u obliku, koji nije historijski, t. j. prema originalnoj listini, već prema tome da li su ih zapisivali i prepisivali Hrvati (opasnost kroatiziranja; dolazi doduše vrlo rijetko u obzir, budući da prezimena na -eo prije 15. st. imamo vrlo malo) ili Talijani (opasnost talijaniziranja, v. niže u glavi VII prezimena *Striseo* i *Micateo*). Ovaj prvi razlog odnosi se dakako samo na najstarije potvrde ovih prezimena. Drugi razlog, zbog kojeg bi ovaj naš prikaz bio manjkav, leži u tome, što nije obrađena hrvatska antroponimija za čitavu obalnu i otočku Hrvatsku, ni dijakronijski ni sinkronijski (historijske i današnje potvrde). Jedino za Brač imamo lijepo i solidno izradenu Jutronićevu radnju. Ostale radnje, većinom u radovima geografsko-demografskim, nisu historijski dosta produbljene. Ipak će se i uz ovakvo stanje stvari moći dati relativno dosta dobra slika o geografskoj rasprostranjenosti ovih prezimena na spomenutom području.

2. U Kotoru u 15. st. nijedno plemićko prezime ne svršava na -eo (v. SEZ 20, 279). Danas u čitavoj Boci Kotorskoj nema nijednog prezimena na -eo premda ima talijaniziranih naših prezimena (*Kažanegro*, *Mezalini*, v. SEZ 20, 603, 608-7, 567, 350-632; *Kažanegro* su *Crnojevići*, dakle je kalk prema *crn* »negro«, *casa* »kuća«; *Mezalini* se nazvaše, jer su negdje po »srijedi« između nekih toponima, *mezzo* »sredina«, ib.). U historijskim listinama je za Kotor zabilježeno postojanje prezimena *Amadeo*, porijeklom iz Mletačka.

3. U Dubrovniku u historiji su postojala ova prezimena na -eo: *Ara-neo*, *Baseo*, *Belleo*, *Gradeo*, *Luchej*, *Mattei*, *Puteo*, *Rubeus*, sve odreda plemići i učeni ljudi, literati. Ovamo treba pribrojiti i strance *Amalteo*. Drugih prezimena na -eo u Dubrovniku od 10.-15. st. nema, a nema ih ni do 17. st. (v. SEZ 38, 203-228). Danas postoje u Dubrovniku samo prezimena *Gradeo* (doselili su iz Šibenika 1865, v. SEZ 38, 232) i *Dileo* (doselili 1874-82 iz Bisseglie u Italiji, ib. 38, 233).

4. Na Pelješcu su zabilježena samo prezimena *Cezareo* (doseljenici iz Brača, v. *SEZ* 23, 232), *Amadeo* (doseljenici iz Italije, v. ib. 23, 346) i *Mladinić-Mladineo* (doseljeni sa Komiže na Visu, v. ib. 23, 246). Drugih prezimena ni u prošlosti ni danas nema (popis vidi u *SEZ* 23, 216–248).

5. U Korčuli smo zabilježili ime *Tomeo* i plemićka prezimena *Petreo*, *Rosanei* (*Mon.* 8, 251) te *Cetineo*, *Dragineo* i *Ghericeo*. Korčulanska su prezimena, barem iz novijeg doba (poslije 15. st.), slabo ispitana. Svakako, do 15. st. prezimena na -eo na Korčuli nema, kao što izlazi iz Radićeva popisa (v. *Srd* V, 583–88). Tu opažamo čak, da se i čista roman-ska prezimena kroatiziraju sa -ić: *Nascinguerit*, *Nascingurcich*, ib. 587).

6. Na Hvaru su zabilježena ova historijska prezimena na -eo: *Hectoreo*, *Fasaneo*, *Mladineo*, *Nigreus*, *Thomeo*, *Niseteo*, *Parvaneo*, *Pervaneo*, *Pavaneo*, *Peribonei* (= Priboeivi), *Politeo*, *Pribaceo*, *Stahorei*, *Tomeo*, *Vitaleus*. Većina nosilaca ovih prezimena su plemići, nešto ih je notara. U popisu plemstva od 1553 od 32 prezimena, među kojima ima i prezimena na -ić, samo su *Stahorei*, *Hettorei* i *Fasanei* sa -eo (v. *Mon.* 8, 221). Godine 1418 među plemstvom nema još nijednog prezimena na -eo (v. Boglić, *Studi*, 171, 174, 174–9). I hvarska su imena dosta slabo u cjelini ispitana. Na Vrboski postoji prezime *Kupareo* (obavještenje prof. Stipišića).

7. Brač je antroponimički dobro obrađen. Danas ima na Braču još samo 6 prezimena na -eo, a u svemu ih je u starini bilo 38. Najstarija potječu iz 16. st. (v. naprijed glava III, 2). Prezimena, koja se na Braču javljaju, slijedeća su: *Biliceo*, *Boccaneo*, *Buccareo*, *Calcaneo*, *Caliano*, *Capitaneo*, *Ceparneo*, *Cerineo*, *Cesareo*, *Cusmano*, *Covacheus*, *Covizliano*, *Descoveo*, *Dumaneo*, *Gelineo*, *Hectoreo*, *Hectoreo*, *Jurileo*, *Juvileo*, *Lazaneo*, *Macolei*, *Malfei*, *Mantileus*, *Mascarelei*, *Mladineo*, *Niseteo*, *Pecasseo*, *Politeo*, *Polovineo*, *Pugliseo*, *Raguseo*, *Scarneo*, *Tomiceo*, *Tomaseo*, *Valentineo*, *Voineo*, *Vucoseo*, *Zupaneo*, *Zuveteo*.

8. Za Vis su zabilježena ova prezimena na -eo: *Caramaneo*, *Cettineo*, *Golineo*, *Ivaneo*, *Raguseo*, *Scarneo*. O današnjem stanju nemam podataka.

9. Za Split od 1360–1380 postoji sa -eo samo obitelj *Cutei's* (za nju Kukuljević tvrdi, da je doseljena, v. *SP*, I, VIII–IX), a za 1412–92 ni među pučanima ni među plemstvom nema prezimena na -eo (ib. I, IX–X). U 16. st. susrećemo u Splitu prezimena *Urmaneo* (1556) i *Cupareo* (1552) (v. Janko, *Starine* 45, 289, 290; to su sve splitski dokumenti, koji bi ovu pojavu, da je postojala, trebali bolje reflektirati). U Splitu se spominju od 14. do 18. st. ova prezimena na -eo: *Comuleo*, *Cupareo*, *Cuteo*, *Dumaneo*, *Galateo*, *Georgiceo*, *Lutisseo*, *Macomeleus*, *Matteo*, *Migdoleus*, *Puliceo*, *Rasomeo*, *Tommaso*. *Urmaneo*, *Urvaneo*. U ovom splitskom popisu sigurno ima praznina. Slika, po svemu se čini, morala bi biti nešto drugačija, zbog toga što je Split gradsko naselje i pod jakim utjecajem sila, koje su djelovale kao na pr. na Braču, da su se javljala ovakva prezimena. Zanimljivo je i to, da u popisu splitskih plemića od 1553 nema nijednog prezimena na -eo (v. *Mon.* 8, 215). Danas u Splitu postoje prezi-

mena *Niseteo* i *Zavoreo* uz mnoge *Nižetiće* u istom gradu (ima i *Zavorovića*).

10. U Trogiru među plemstvom 1553 također nema prezimena na *-eo* (v. *Mon.* 8, 203). Zabilježena su ova trogiriska imena na *-eo*: *Cavaneus*, *Matteo*, *Stafileo*, *Statileo*, *Jurilleo* (nosioci su ovih triju zadnjih humanisti i jedan svećenik). *Ampleo* je strano.

11. U Omišu su 1553 plemići svi na *-ić*: *Deskovich*, *Bilicich*, *Pipinich*, *Pripovich*, *Clarich*, *Vudtinovich*, *Drascovich* (*Mon.* 8, 217). Notarski je romanizirano prezime *Bogdanić* u *Bogdaneo*.

12. Za čitav Zadarski arhipelag znamo, da danas nema prezimena na *-eo* (*SEZ* 46, 554–579). Kako je bilo u starini, ne znamo. Isto znamo za šibenski arhipelag, osim što su na Žirju *Šižgoriči* uz *Sisgoreo*, a doselili su se iz Šibenika (*SEZ* 46, 582) i u prošlosti *Tavileo* (također doseljenici iz Šibenika, *SEZ* 46, 577–84). Na Ižu od 13.–20. st. nije zabilježeno nijedno prezime na *-eo*, osim što u listinama dolazi prezime *Ligniceo*, prezime zadarskog feudalca, u maticama pisano i *Linjičić*, v. Cvitanović, *RIJAZU*, I, 73, 91, 76–7.

U Šibeniku su zabilježena ova prezimena na *-eo*: *Gradeo*, *Micateo*, *Striseo*, *Naupleo*, *Sisgoreo*, *Tavileo*, *Toboleo*, *Tommaseo*, *Zavoreo*, *Macroneo*, *Ligniceo*, *Pompeo* (ovaj je stranac). Većina su plemići. Godine 1322 među šibenskim prisežnicima na vjernost Veneciji nijedno prezime nije na *-eo*, već su sva na *-ić* ili kako drugačije (v. *Mon.* I, 335, v. niže u glavi VII pod *Micateo* i *Striseo*). U Šibeniku nema ovakvih prezimena ni za doba 950–1469, 1433–1571 (v. *Mon.*, *Listine* i *Commissiones* publicirane od Ljubića). Sva šibenska prezimena u tim listinama ostaju na *-ić*, ukoliko su i slavenski patronimići na *-ić*. Notari, pa bila akta pisana i u samoj Veneciji, ne mijenjaju *-ić* u *-eo* (v. ipak jedan slučaj romaniziranja u glavi VII pod *Micateo*).

13. Među zadarskim plemićkim prezimenima nema prezimena na *-eo* 1527 i 1553 (v. *Mon.* 6, 203–23 i 8, 197). U tim tekstovima dolaze jedino imena *Mathio* i *Bartolomio*, koja mogu, kao što je poznato, glasiti i *Mattheo* i *Bartholomeo*. U listinama u Zadru dolaze ova prezimena na *-eo*: *Becudeo*, *Bartolomeo*, *Begneo*, *Blaseo*, *Bonedeo*, *Botadeo*, *Budineo*, *Clococoeo*, *Drasmileo*, *Empei*, *Feffoneis*, *Jarei*, *Lisniceo*, *Loreo*, *Puteo*, *Raduleo*, *Ranei*, *Sençadeo*, *Toleo*, *Tommaseo*, *Zoleo*. Ako dobro promotrimo ova prezimena, vidimo, da su sva iz doba poslije 16. i 17. st., barem što se tiče zamjene sufiksa *-ić* u *-eo*.

14. Na Pagu je zabilježeno jedino plemićko prezime *Giadruleo*. Kako je s ostalim prezimenima, nismo posebno upućeni.

15. Na Rabu je zabilježeno prezime *Domineus* i *Nimireus*. *De Dominisi* i *Nimire* su plemići. Godine 1553 među plemstvom na Rabu nema nijedno prezime na *-eo* (v. *Mon.* 8, 256).

16. Na Krku, Osoru i Cresu među plemićima 1553 nema prezimena na *-eo* (*Mon.* 8, 262, 270–1). Među zabilježenima ima dosta prezimena na *-ić*, tako *Marcovichia*, *Budislavich*, *Suanich*, *Parcich*, *Gabich*, *Pecovich* (na Cresu). Od krčkih prezimena na *-eo* poznata su *Juriceo*, *Raguseo* i *Budimeo*. Što se tiče Osora i Cresa ovakva prezimena obrađuju se niže

među istarskim prezimenima, jer se i jedna i druga nalaze u *Cadastre national*.

17. U Istri, obuhvativši ovamo i Osor te Cres, prezimena su na *-eo* relativno dosta brojna, ali su većina iz doba poslije 1918, kada je provedena talijanizacija naših slavenskih prezimena. Kod svih istarskih prezimena, kod kojih smo mogli utvrditi takvu talijanizaciju, mi smo to i naveli. To je ipak u cijelosti bilo teško provesti, jer bi iziskivalo posebno proučavanje po maticama i novijim publikacijama, gdje su bila objavljivana službena mijenjanja prezimena. Sigurno su historijska samo prezimena *Giurisseo, Febeo* i *Grineo*.

Evo istarskih prezimena na *-eo*: *Agosteo, Aleo, Bartolomeo, Bernabeo, Cadeo, Cetineo, Dematteo, Mattei, Demeo, Giammei, Gianeo, Goineo, Pizanei, Politeo, Raugei, Romeo, Romulei, Taddei, Tomio, Zachei, Zadeo, Zellei, Febeo, Giurisseo, Ingaldeus, Cataneo, Grineo* (posljednja trojica su stranci).

18. Iz ovog prikaza o geografskoj rasprostranjenosti prezimena na *-eo* kroz historiju i u današnje doba na području obalne, primorske, i otočke, Hrvatske izlazi, da su najrasprostranjenija bila ova prezimena u srednjoj Dalmaciji (linija Korčula, Hvar, Brač, Split, Trogir, Šibenik, Zadar). Manje se javljaju na Rabu, Pagu, Krku, Cresu i Lošinj. Što se tiče Istre, ona po broju tih prezimena odgovara središnjem dijelu obalne i otočke Hrvatske, valjda zbog blizine Italije i recentne talijanizacije ovih prezimena u 20. st. Kako je s Istrom bilo u povijesti u pogledu prezimena na *-eo*, to se ne može reći, i traži, da se tek prouči. Manjkavost našeg prikaza za srednji obalni i otočki hrvatski pojas trebalo bi također dopuniti.

V.

HRVATSKA PREZIMENA NA *-eo* PO KLASNOJ PRIPADNOSTI NJIHOVIH NOSILACA

1. Da bismo dali odgovor na pitanje, tko je osjećao potrebu, da se hrvatski dočetak *-ic* mijenja u *-eo*, odnosno i na pitanje, tko je vršio romanizaciju slavenskog dočeta, potrebno je, da dobijemo prije svega sliku o klasnoj pripadnosti nosilaca prezimena na *-eo*.

Prije svega treba utvrditi, da su stranci nosioci ovakvih prezimena u nas uglavnom humanisti i notari. To su *Amadeo, Amalteo, Ampleo, Cataneo, Cithereo, Donadeo, Donusdeo, Engadeus, Fulgineo, Gratiadei, Grineo, Homodeo, Ingaldeus, Malfei, Pompeo, Puteo, Vacuumdeo, Zudeo*. Ima ih u sve 18.

2. Od naših ljudi nosilaca ovih prezimena većina pripada plemstvu, svećenstvu, humanistima i notarima. Manji dio nosilaca ovih prezimena pripada puku.

Plemići su: *Baboneo, Bartolomeo, Begneo, Blaseo, Bogdaneo, Botadeo, Cipei, Clococoe, Comuleo, Cuteo, Empei, Faffoneis, Fasaneo, Gelineo, Giadruleo, Jarei, Lasanei, Ligniceo, Matteo, Micateo, Mladineo, Niseteo, Petreo, Puteo, Ranei, Rosaneo, Sençadeo, Sigoreo, Stahorei, Stafileo, Striseo, Tavileo, Toboleo, Tommaseo, Vitaleus, Voineo, Zavoreo, Zuppaneo, Zutineo*. U svemu 39 prezimena.

Svećenici su: *Bacudeo, Biliceo, Boccaneus, Budineo, Capitaneis, Cerineo, Cosmaneo, Descoveo, Drasmileus, Dumaneo, Fulgineo, Giurisseo, Hectoreo, Juvileo, Lasaneo, Mattei, Mladineo, Nimireus, Pugliseo, Sigoreo, Stafileo, Statileo, Tomiceo, Tommaseo, Zuveteo*. U svemu 25 prezimena, od toga stranaca 9.

Humanisti, pisci i notari su: *Araneo, Belleo, Buccareo, Budineo, Caramaneo, Cataneo, Febeo, Georgiceo, Goineo, Giurisseo, Grineo, Hettoreo, Luchej, Macroneo, Mantileus, Mattei, Migdoleo, Naupleo, Nigreus, Nimireus, Niseteo, Politeo, Raduleo, Rosaneo, Sigoreo, Statileo, Tomeo, Tommaseo, Voineo*. U svemu 29 prezimena.

Ostalim društvenim slojevima pripadaju ova prezimena: *Calcaneo, Calianeo, Capitaneo, Cavaneo, Ceparneo, Cesareo, Cettineo, Covacheus, Coviglianeo, Cupareo, Domineus, Juriceo, Gelineo, Golineo, Gradeo, Ivaneo, Macolei, Malfei, Mascarelei, Parvaneo, Pecassee, Polovineo, Pribaceo, Puliceo, Raguseo, Rasomeo, Stefaneo, Toleo, Urmaneo, Urvaneo, Valentineo, Vucoseo*. U svemu 33 prezimena. Ako ovima dodamo jedan veći broj istarskih prezimena, bilo bi ih oko 58 u svemu (istarskih prezimena na -eo ima 25, v. naprijed glava IV, t. 17). Među ovima, dakako, ima mnogo slučajeva, da su im prezimena romanizirana od strane matičnih zapisivača (svećenika) pa su nosioci ovakvih prezimena samo nastavili, da ih upotrebljavaju i u govornom jeziku, često i paralelno s hrvatskim oblikom na -ić (primjera paralelnih slučajeva ima dosta u glavi VII kod obrade pojedinog prezimena). Broj ovih prezimena, kojih su nosioci osnovnijeg društvenog sloja (pučani), mogao bi se dakako jako umnožiti, s obzirom na manjkavost našeg popisa u pogledu dijakronije i sinkronije ovih prezimena na našem obalnom (primorskom) i otočkom području. Ipak mislimo, da se taj broj ne bi toliko popeo, da bi ovaj, koji imamo, bio nevažan za zaključke, koje ćemo izvesti.

3. Ako načinimo statistiku ove klasne podjele prezimena na -eo u hrvatskoj antronimiji, vodeći dakako računa o mogućim preinakama, koje bi mogli doživjeti spomenuti brojevi, koji su doduše za starije doba sigurni indikator, izlazi, da je gornjim društvenim slojevima (društvenoj nadgradnji: plemstvu, svećenstvu, humanistima i notarima) pripadalo u svemu 93 nosilaca ovih prezimena, dok samo 33 njih pripada osnovnijem društvenom sloju (pučanima). Da bismo dobili pravilniju sliku, morali smo u ovoj statistici isključiti Istru sa njezinih 25 prezimena na -eo, jer je veći dio ovih prezimena nametnut u recentno doba. Ako ovoj stati-

stici s druge strane pak dodamo prezimena stranaca, koji su živjeli u našim krajevima, a pripadali su odreda višim društvenim slojevima, izlazi, da je 111 nosilaca ovih prezimena pripadalo višim društvenim slojevima, a samo 33 njih ostalim. Premda ova statistika, kao što smo već kazali, može i hramati s obzirom, da bi poneko prezime trebalo prebacivati iz jedne kategorije u drugu, s obzirom da tu ima i prezimena, koja smo niže u glavi VII proglasili sumnjivima i sl., kao i to da se broj prezimena, kojih su nosioci pučani, može nešto i popeti, mislimo, da se ne će moći osporiti, da su nosioci ovih prezimena u Hrvatskoj po vremenskom slijedu bili u prvom redu viši društveni slojevi te da su i kasnije ovi nosioci u većini bili pripadnici vladajuće društvene klase.

VI.

ZAKLJUČAK

Prebacimo li na kulturno-historijski plan ono, što smo konstatali u prednjim glavama, nameću nam se višestruki zaključci.

1. Hrvatska prezimena na *-eo* (sa *-eo* za *-ić*) u svojoj najranijoj fazi u 12.-14. st., premda su malobrojna, produkt su notarskog mijenjanja slavenskog dočетка *-ić* u romanski *-eo*. Ovo mijenjanje izvodi se kao potreba, da se aloglotski slavenski sufiks u latinskom tekstu zamijeni idiolotskim sufiksom. Ovo je olakšano time, što se u svijesti poistovjetio naš hrvatski sufiks *-ić*, *-ov*, *-ović*, *-ević*, u značenju patronimičke descendencije, porijekla i posesivnosti sa značenjem, koje je imao latinski i romanski sufiks *-eus/-eo* u slučajevima kao *Raguseo* i *Romuleo*. Ovo je olakšano i timè, što je u Hrvatskoj u njenom obalnom, primorskom i otočkom, području postojala u romanskim i slayenskim sredinama i denominacija prema tipu *Matteo*, *Bartolomeo*, *Amadeo*, *Deleo*. Kada je u 15. st. nadošla renesansa u naše krajeve, onda naši humanisti iz istih razloga (potreba prilagođivanja aloglotskog slavenskog sufiksa idiolotskom romanskom i latinskom) latiniziraju svoja prezimena sa *-eus* i *-eo*. Kada još uz to j osnovu svoga prezimena mijenjaju kao *Ranjina* > *Ara-neo*, onda se broj ovih prezimena još povećava.

Pojava ovih prezimena je na vrhuncu u 16. i 17. st., u 18. i 19. stoljeću opada.

Vršioi i nosjoci ove romanizacije našeg patronimičkog sufiksa u našim krajevima su viši krugovi obrazovanih slojeva. Službena mletačka vlast, kojoj su najjači korijeni udareni upravo u 15. st., nije kod ovoga romaniziranja našega sufiksa *-ić* odigrala ulogu prisiljavanja. Sva naša prezimena na *-ić*, *-ović*, *-ević*, koliko se nalaze u našim listinama, pisanim od no'ara, domaćih ili stran'ih, pa i kad su dotične listine pisane u samoj Veneciji, pišu se sa *-ić* cijelo vrijeme mletačke vlasti. Iznimke od

toga pravila odviše su rijetke (v. slijedeću glavu s. v. *Micateo*) i tiču se romanizacije s pomoću drugih sufiksa.

Razlozi, zašto se ova u početku notarska, a zatim i humanistička pojava romaniziranja našega sufiksa sa romanskim *-eo* izvršila u 16. i 17. st. u tolikoj mjeri, leže ipak u tome, što je vladajuća klasa u to doba u našim krajevima bila mletačka ili promletačka, pa su oni, koji su sebi prezimena mijenjali, promjenom dočeka ili inače u romanski oblik, željeli sebe s jedne strane odvojiti od slavenske hrvatske mase pučana, a s druge strane i na taj način se poistovjetiti s romanstvom vladajuće klase. Da je vlast bila u rukama Hrvata, to se ne bi dogodilo.

Korijene ovoj pojavi političke konjunktore možemo naći već i u 15. st.: premda su Šizgorići dobili svoje prezime *Sisgoreo* putem humanističke kulture i manire, ipak se i za njih može reći, da je ova humanistička manira kod njih uhvatila korijena zbog toga, što su stalno bili promletački raspoloženi. Za njih imamo dokaza od najstarijih vremena početkom 15. st., da su bili promletački eksponenti u Šibeniku, da su se u službi Mletaka borili protiv hrvatsko-ugarskih vladara, te da su za svoje zasluge od Mlečana bili nagrađivani (v. Ljubićeve *Listine* i *Commissiones*, prema registrima ili ovdje pod *Sisgoreo* u glavi VII citirane strane u *Mon.*). Baš tom promletačkom držanju Šizgorića moramo zahvaliti, što se prezime *Sisgoreo* zadržalo i u 16., 17. i 18. st. Može se kazati, da su razlozi političke konjunktore djelovali, da su se prezimena na *-eo* toliko razmnožila baš kod plemstva i svećenstva. Ova dva staleža su najtjesnije bila u vezi s vlastima (oni su u najvećem broju slučajeva i vršili vlast pod kapom mletačkih potestata), pa je razumljivo, da se kod njih i nalazi toliko broj prezimena na *-eo*. Jedan manji broj ovih prezimena nastaje u početku samo u talijanski i latinski pisanim crkvenim knjigama kao manira, koju unose matičari-svećenici. Nosioći ovakvih prezimena, ukoliko su bilo u kom obliku dolazili u vezu s vlastima, imali kakvu javnu službu i tome slično, zadržavaju ovako knjiški izvedenu romanizaciju sufiksa svoga prezimena. Razlozi su i ovdje, kako vidimo, u političkoj konjunkturi. O ovome se možemo najbolje uvjeriti na slučaju bračkih prezimena na *-eo*. Tu vidimo, da su neka prezimena stalno knjiška manira i da često u govoru i pismu ostaju sa *-ić*, ili se oblik sa *-eo* vraća na *-ić* i sl. Tu vidimo i postepeno ustaljivanje oblika sa *-eo*. Tu vidimo i to, da su nosioći ovih prezimena u početku, prvi nosioći, klasno izdiferencirani pojedinci, i da često ovakvo prezime ostaie samo tom pojedincu (v. popis bračkih prezimena u glavi IV, t. 7 i njihovu obradbu u glavi VII. po abecedi). Pojava, što su se prezimena na *-eo* u tolikoj mjeri javila baš u srednjoj Dalmaciji (linija Korčula-Šibenik), dokazuje, da je s jedne strane proces društvenog prilagođivanja vladajućoj klasi bio najjači baš na tom području i da se utjecaj romanske mletačke vlasti ovdje i najjače osjećao. To je i razumljivo: Zadar i Split su centri mletačke vlasti u Dalmaciji. Na jugu prema Dubrovniku i na sjeveru od Zadra mletačka je vlast slabija i slavenstvo hrvatskog puka otpornije, pa tih prezimena ima i manje.

2. Za proširenje i ustaljivanje ovih prezimena na *-eo* u Dalmaciji uz razlog političke konjunktуре postoji još jedan razlog, a to je lingvistička sredina, u kojoj su nastajala, a taj je razlog isto tako vezan s romanskom vlašću, t. j. ona ga je jačala i podržavala. To je razlog bilingvitnog društva u Dalmaciji. Već smo tokom čitave ove radnje isticali, da je aloglotija i idioglotija u čitavom ovom procesu odigrala bitnu ulogu. Poznato je, da je na obalnoj, primorskoj i otočkoj, Hrvatskoj već vjekovima, od dolaska Slavena ovamo, postojao bilingvitet, t. j. da je jedan dobar dio pučanstva govorio dva jezika. Slaven je u obitelji govorio hrvatski, a u romanskoj sredini romanskog grada romanski. Obrnuto je Roman u obitelji govorio romanski, a u slaviziranom gradu sa Hrvatima hrvatski. Dakako, ovaj je bilingvitet mogao imati i druge oblike, a kao jedan od odraza slavensko-romanske simbioze na Balkanu trajao je tamo od 6. st. pa do danas, ako uzmemo onaj mali broj Romana, što je zaostao kod nas poslije Drugog svjetskog rata (o bilingvitetu u Dalmaciji usp. P. Skok u R IV, 1-42 i drugdje).

Kada ovu činjenicu o bilingvitetu prenesemo na problem stvaranja i održavanja hrvatskih prezimena na *-eo* u obalnoj, primorskoj i otočkoj, Hrvatskoj, onda izlazi, da je oblik naših prezimena na *-eo* u romanskom i talijanskom govornom jeziku lakše stvaran i da se u tom jeziku lakše i održavao zbog idioglotske adaptacije jezičnom sistemu, dok je u hrvatskom govoru teže stvaran, a još teže se održao. Stoga je u hrvatskom govoru ili ostajao stari oblik na *-iĉ*, ili se *-eo*, koje je moglo neko vrijeme postojati i u hrvatskom govoru, vraćao na oblik sa *-iĉ*. Isto tako, ako je pojedina obitelj bilo iz kojih razloga poprimila romanski odnosno talijanski govor, t. j. ako se romanizirala i potalijančila, onda je oblik sa *-eo* bio za nju govorni oblik, pa se za nju u govoru i pismu i održao. Takvo je prezime u pojedinom mjestu moglo imati i dva oblika, sa *-iĉ* i sa *-eo*, i to zbog dvojezične sredine, u kojoj se nalazio nosilac toga prezimena. Ovakva antropnimna diptologija zahvatila je dakako i druge vrste romaniziranja naših prezimena: *Gundulić* postoji paralelno uz *Gondola*, *Marulić* uz *Marullus*, *Marullo*, *Zoranić* uz *de Albis*, *Vlahov* uz *Forenze* i *Forenzić* i t. d. (o ovoj diptologiji v. Cronia, *AMSD*, II, 1927, 161-72).

Ako se nosilac prezimena na *-eo* našao u Italiji ili drugdje u inozemstvu, onda je romanizirani oblik za nj bio učeniji i romanskiji za sredinu, u kojoj se kretao, pa se u toj sredini i održao.

3. Ipak postoje slučajevi, da i u čisto hrvatskoj sredini, dakle gdje prestaju važiti zakoni bilingviteta, ostaje prezime s oblikom na *-eo*. Tada se radi o jednoj općoj pojavi u antroponimiji. Strana prezimena, radilo se o stranoj osnovi ili i sufiksu (*Majer*, *Pelc*, *Rajzer*, *Maixner*, *Esih*, *Jesih*, i sl.) ostaju nepromijenjena u jeziku, kojeg su postali sastavni dio. Utjecaj idioglotske fonetike i morfologije sada je veći, sada manji (usp. spomenuto *Jesih*; *Bukša*, što je starije *bukša* za sadašnje *puška*; prezime *Majeroviĉ*, koje je posve slavenski sufiksirano). Ne bi se čak moglo reći, da prezimena na *-eo* imaju prednost, što im je osnova često idioglotska.

Učinak jezičnog osjećanja i pučke etimologije kod prezimena je vrlo labav i slab. Prezimena su fonetski simboli. Da je tome tako, može se dokazati s više dokaza. Prvo, prezime može u osnovi imati i najkomičniji govorno živi apelativ, a kada ga izgovaramo, značenje osnove ni najmanje nam ne dolazi u svijest, pa ako se radi i o apelativu, koji je u govoru tabuiran zbog značenja, koji sadrži. Drugo, prezimena su ne samo u semantici izgubila vezu s apelativima nego i u fonetici, u akcentuaciji. Prezimena *Kravar* i *Kolar* ne akcentuiraju se kao apelativi *krāvār* i *kōlār*, gen. *kravára* i *kolára*, nego se kaže »bio sam kod Krāvara« i »bio sam kod Kōlara« (ne doduše kod svih štokavaca: ovo je pojava kod kajkavaca, čakavaca i Slovenaca, usp. i Majnarić, *Filologija* I, 89; za pojavu razlikovanja u akcentuaciji odnosa *apelativ* : *prezime* u indoevropskom usp. i J. Kuryłowicz, *Etudes indoeuropéennes*, I, 1935, 186–188). Treće, sufiksacija u prezimenu je okamenjeni način tvorbe (to vrijedi za sufiks *-ić*, koji je potpuno izgubio deminutivno značenje, v. naprijed glava II, t. 10).

Stoga se i prezimena na *-eo* u hrvatskom jeziku vladaju kao sva prezimena, domaća i strana, kod kojih se ništa ne osjeća ni u vezi s osnovom ni u vezi s nastavkom. Mi nemamo, kada izgovaramo ovakva prezimena, nikakve svijesne spoznaje, da je sufiks *-eo* u tim prezimenima upravo sufiks (kao i u slučajevima *Badurina* i *Kostelac*), i to stranog porijekla. Ova se prezimena u nas poñašaju kao fonetske celine, kao fonetski simboli za označavanje dotičnih osoba. U deklinaciji i u derivaciji vladaju se također kao sva strana i naša prezimena: *Markoni*, *Markonijev*, *Donizzetti*, *Donizzettijev*, *Ariosto*, *Ariostu*, *Ariostov*, *Pirandello*, *Pirandellu*, *Pirandellov*, pa i *Tommaseo*, *Tommaseu*, *Tommaseov*, *tommaseovski* i sl.

4. Na koncu je potrebno, da se kritički osvrnemo na mišljenja o postanku prezimena na *-eo* u hrvatskom jeziku, koja su se dosada iznosila (v. naprijed glava I, t. 3). Isto tako bi bilo potrebno, da se predloži s tim u vezi jedna terminologija za označavanje ove pojave u našoj kulturno-historijskoj i lingvističkoj povijesti.

Ne stoji ponajprije misao Jirečekova, da su prezimena tipa *Araneo* »od vremena renesanse« dobila »klasično-rimski oblik«. Što se tiče renesanse, to u slučaju prezimena *Araneo* stoji, ali je *Araneo* imitacija barskog prezimena *Araneo*, koje je postalo prema toponimu. To nije »klasično-rimsko« ruho.

Skokovo mišljenje o »italijanizaciji u renesansno doba« i o »humanističkom uzoru« treba prihvatiti, s tom rezervom, da je to i starija pojava. Tu je pojava humanizam samo uveo u jaču modu. Osim toga, dodajemo, da je to naša humanistička pojava, koja se razvija nezavisno od renesanse u Italiji, kao plod bilingviteta, želje povlaštenih krugova, da se vežu uz vladajući sloj i učene obrazovane krugove.

Mišljenje dr. Bujasa, da su sufiksi *-eus* i *-eo* »humanistička zamjena za grčko *-aios*«, treba dopuniti, da je *-eus* i *-eo* latinski odnosno romanski sufiks, koji je nastao pozajmljivanjem već u carsko doba rimskog knji-

ževnog latinskog jezika, i da je u patronimici živio sve do renesanse. Latinsko-romanski sufiks *-eus/-eo* ima s grčkim *-aios* samo to zajedničko u renesansno doba, da jedan i drugi zadržase jednako značenje i upotrebu. Stoji mišljenje dr. Bujasa, da se u renesansno doba »uvriježio običaj odnarođivanja naših prezimena u dočetu« (i) s ovim sufiksima.

Tamarovo mišljenje, da su ovakva prezimena »tout particulièrement dalmate«, treba ispraviti, da ih ima i na Apeninima. Ova prezimena nisu nikakvi znak talijanstva naše obale. Sufiks ovih prezimena postojao je u starodalmatskom i u vrijeme renesanse, kao i prije nje, a potpuno nezavisno od Italije, Mletaka i sličnih čimbenika, koji bi mogli »importirati« ovaj sufiks u Hrvatsku.

Mišljenje Tommasea i Ciampinija okarakterizirali smo naprijed u glavi I, t. 3 pri kraju i glavi III, t. 3.

5. Pojava prezimena na *-eo* u hrvatskoj je antroponimiji, kako smo vidjeli, vrlo složena, i dati jednu jednostavnu terminologiju za nju nije jednostavno. Može se reći s jedne strane, da ovo nije humanističko-renesansna pojava i da nije pod utjecajem prisutnosti mletačke vlasti u Hrvatskoj, kao i talijanske kulture, koju je ona širila. Ali se ne može poreći, s druge strane, ni činjenica, da se u vrijeme renesanse i pod utjecajem mletačke romanske kulture i vlasti ova prezimena u doba renesanse i kasnije stvaraju i množe.

Stoga predlažem slijedeću formulaciju za ovu pojavu:

Pojava prezimena s dočekom na *-eo* u hrvatskoj antroponimiji nastala je prije renesanse kao potreba, da se aloglotski slavenski sufiks *-ić* asimilira idioglotskom latinskom kao i uopće romanskom jezičnom sistemu, a u vezi s radom pisara i utjecajem bilingviteta. Pojavom renesanse su pojačane spomenute potrebe izbjegavanja aloglotije hrvatskih sufiksa u slavenskim prezimenima, pa stoga prava moda ovih prezimena počinje u 15. st. Njezina je kulminacija u 16. i 17. st., a pad u 18. i 19. stoljeću. Kod kulminacije ovih prezimena u 16. i 17. st. stanovitu su ulogu odigrali i društveno-politički odnosi i prisustvo mletačke vlasti u hrvatskom primorskom i otočkom području. Povlašteni su slojevi društva ovim načinom nastojali, da se odijele od hrvatske mase pučana i da se asimiliraju vladajućim krugovima romanskog ili poromanjenog sloja. Dakle, uzroci su ovoj pojavi, u drugom planu, i renesansa i Mleci. Sufiks *-eo* u ovim prezimenima nije samo talijanski. On je latinskog porijekla (u latinski je došao preko grčkoga u doba Augustovo, kada latinski jezik doživljava veliku penetraciju grčkoga jezika), a u starodalmatskom se razvio jednako kao i u talijanskom u *-eo* i tu se upotrebljavao kao onomastički sufiks u ovom poluučenom obliku. Stoga ga možemo zvati romanskim aloglotskim sufiksom u hrvatskoj antroponimiji. Porijekla je knjiškoga. U hrvatskom jeziku nije nikada asimiliran za tvorbu prezimena kao živi narodski sufiks.

1. ACHILLEO – Achilleo curiali comite et kewiensi 1201 (u ispravi kralja Emerika) CD 3, 13. Ovo je klasično lično ime na -eus, i to prema grčkom Ἀχιλλεύς (v. Bailly, *Dict.*, s. v.). Latinski je Ahilovo ime glasilo *Achilles* i pridjev od toga *Achilleus* (već kod Plinija, v. Gaffiot, *Dict.*, s. v.). Ime je nepoznato u Dalmaciji do 15. st. (v. *Denk.* 39, I).

2. AGOSTEO – današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.* 7, 536. Postoji paralelno uz sve vrste izvedenica od *Augustin*, v. ib., reg. Može biti romanizac ja našega prezimena na -iĉ, usp. istarsko prezime *Agostini*, koje je talijanizacija za *Augustinčić*, v. ib., reg.

3. ALBEUS – latinski prijevod (kalk) imena ugarskog palatina iz 12. st., koji se hrvatski zove *Belus*, *Belos*, *Bellos*, *Belo*. Spominje se za gg. 1137–1198, v. CD 2, 404, s. v. *Albeus* prema *albus* je nastalo u srednjevjekovnoj latinštini prema tipu gradivnih pridjeva *aureus*, *marmoreus* (koji su prema imenicama *aurum* i *marmor*). Slično su nastali pridjevi *nigreus* prema *niger* i *rubeus* prema *ruber* (*rubeus* ima već Varron, v. Gaffiot, *Dict.*, s. v.).

4. ALEO – današnje istarsko prezime; tu postoji uz *Aliĉ*, v. *Cad. nat.* 532, 579.

5. AMADEO – ime i prezime u Mlecima: Amadeo Polani 1163 CD 2, 95 (on je Mlečanin); magister Petrus Spatario oriundus de Cattaro et filius quondam Amadei Spatarii de Venetiis 1337 Dubrovnik CD 10, 335; isto ime: vineam Petri Amadei 1345 Kotor CD 12, 235; afereza prvoga vokala: Alvise Medei Mleci i Krk 1481 i 1480 *Mon.* 6, 44, 82 i *Starine* 21, 73; ego Madeus Johannes 1254 i presente Madeo Zane 1254 CD 4, 557 (ovaj *Madeo* je zadarski vijećnik). Prema tipu prijelaza *Vallius* > *Valleo* (v.) moglo bi i *Madeo* biti prema *Madius* (obično dalmatinsko srednjevjekovno ime, v. *Denk.* 49, I, s. v.), ali s obzirom na fonetski prijelaz *di* > *j*, *ž* i na to da u Veneciji postoje prezimena *Medè* i *Modè*, koja su nastala prema *Amadeo*, v. *Oliv.* 190, može se misliti da su i jedan dio dalmatinskih *Madius*-a ustvari *Amadeus*-i. Ovo je teoforno ime nastalo od *amare* »ljubiti« i *deus* »bog«. Slična su naša srednjevjekovna teoforna imena *Sençadeo*, *Donadeo*, *Homodeo*, *Butadeo*, *Donusdeo*, *Bonedeo*, *Servusdeo*, *Sinedeo*, *Vacumdeo*, *Graciadeo* (v. o svima ovdje niže u ovoj istoj glavi), usp. i mletačka prezimena *Onoradio* 1107 i *Sperindio* *Oliv.* 190, 192. *Amadeo* je danas prezime u Kućištu na Pelješcu (doseljenici iz Italije), v. *SEZ* 23, 246.

6. AMALTEO – prezime stranaca Furlana i humanista u 16. st. u Dubrovniku, v. Medini, *Povjest*, 124–5 i Deanović, *HE*, I, s. v. Etimološki je prema tipu *Araneo* < *Rani*, *Rajna*, *Ranjina* i sličnom *Raguseo* < *Ragusa*, t. i. *Amalteo* je »un della Malta«, v. *Oliv.* 235. Ovo je prezime nastalo dakako kao »rimaneggiamento erudito«, kao što veli ih. Olivieri. Ne zna se, kada je potvrđena najstarija potvrda ovoga eruditizma. Za

etimologiju usporedi još *collegium Amuleum* u Padovi, ustanovljen od mletačkih plemića *Da Mula*, v. *Mon.* 8, 87.

7. AMPLEO – coram prestaldo Ampleo 1266 Zagreb *CD* 5, 390. Ovaj *Ampleo* je ninski komes. Listina je prijepis iz 17. st. Prezime je vjerojatno strano, mađarsko. Za rapsku se naime obitelj *Črnota* tvrdi, da je došla iz Mađarske i da se tamo zvala *Amblasii*, a na Rab je došla 1072 iz Trogira (v. *SEZ* 38, 311). U Trogiru zaista imamo ovo prezime: Marino de Amblasio 1239 Trogir *CD* 4, 84 pa *CD* 5, 440 i s hrvatskim sufiksom -uš: Vincentius Amplexii 1312–16 Trogir *CD* 8, reg., s. v. i *CD* 9, reg., s. v.

8. ARANEO – *Ranjina, Ranjenić, Ranjinić* zove se do 15. st. dubrovačka vlasteoska obitelj, a od 15. st. zovu se i *Araneo/Aranci*, v. *Denk.* 49, II, 54. 1579 je neki *pater Giovanni Battista Araneo* pobirao desetine na Krku, v. *PCrP*, 76; *Araneo Clemente di Ragusa* živi kao dominikanac u 16. st. u Lombardiji, v. *Diz.* 12; usp. ipak još uvijek *Blasius de Ranyna* 1444 po zanimanju kraljevski ambasador u Ugarskoj, *Mon.* 21, 182. Ovo se prezime javlja već na rimskim natpisima Dalmacije i Južne Italije (kao *Raonius, Ravonia, Raius, Raia, Raianus*, a u srednjem vijeku u Italiji kao *Raghno, Rao, Raonis, de Raone, de Rayna, Raina*). Oblik *Araneus* i *de Aranea* javlja se u Bariju i Botontiju već 1199–1216, v. *Denk.*, 49, II, 54–5. *Araneo* je u Južnoj Italiji stvoreno prema tipu prezimena *Cataneo* < *Catania* (v. Rohlfs, *Gram.*, III, 290), a naši su Ranjine iz Dubrovnika imitirali u doba renesanse ove južnotalijanske pa stvorili svoje prezime *Araneo*.

9. ARNEUS – ad Arnei campum 1267 i 1270 Pešta *CD* 5, 565. Ovo je ime isto što i *Ernei*, sa prijelazom *ern-* > *arn-*, v. *Ernei*.

10. AUREUS – ovo ime mletačke plemićke porodice piše se ovako u našim ispravama od 12. st. S prijelazom *-eo* > *-io* (usp. *Mateo* > *Matio* i *-dio* u *Onoradio* 1107. v. ovdje br. 6 i 118) piše se već u 11. st. i *Aurio*, v. *Doc.* 459, usp. u *CD* 2, 215, 408, s. v. Jedan je *Aurio* 1254 zadarski vijećnik, v. *CD* 4, 573 (navedeno je da je mletački plemić). Objе grafije i *Aureus/Aureo* i *Aurio* bit će da su učene grafije za *Doro* < *d'oro*. v. *Mon.* 1, 136–7, kao što je poluučena grafija i *Dauro* (v. *CD* 2, 215, 403, s. v. i *Mon.* 1, 136–7), gdje je pisanje sa *-au-* naslonjeno na *aurum*. Ovaj primjer pokazuje, da je postupak latinizacije prema prezimenima postojao već u 11. st., usp. ovdje br. 8 i 3.

11. BABONEI – poznata hrvatska plemićka porodica, koja se od najstarijih vremena piše *Baboneg, Babonig, Babonyg, Babonic*; sa *-eg* 1218, v. Mažuranić, *Prinosi*, I, 12 i još mnogo puta ovako; sa *-ig* i *-yg* te *-ik* i *-ic* piše se od 1241 (v. *CD* 4 i *CD* 5 u registrima; ovi su oblici važni za prijelaz jata u *i*, t. j. kao potvrda za ovaj prijelaz za Bosnu, Gorsku župu u polovici 13. st.). Od 15. st. pišu se i *Babonožići* 1495, v. Mažuranić, *Prinosi*, I, 12. Poistovjetivši *-ig* i *-eg* sa *-ic* prema tipu *Bogdanić* > *Bogdaneo* zapisali su notari u Italiji (Napulj) dva puta ovo prezime u romanskom obliku: *Babonei* 1299, v. *CD* 7, 357–8, i *Babunio* 1299, v. *CD* 7, 34.

12. BACUDEO/BACHUDEO – padre Zuanne Bacudeo 1645 i 1655 Zadar (javlja se kao jedino prezime na -eo u tom popisu zadarske bra-tovštine), v. *PCrP*, 87, 108. Ukoliko je ovo zadarsko prezime, nije isključeno, da je u stvari daljnja eufemistička transformacija zadarskog prezimena *Botadeo* (v.).

13. BALASEUS – filius quondam Wlyquine de Rakita 1313 Šibenik CD 8, 282. To je latinizacija hrvatskog prezimena *Balaš*.

14. BALNEO – Descu ... de Balneo 1333 CD 10, 701 (potpis nekog činovnika na kraljevskoj ispravi). Ovo je denominacija prema proveni-jenciji. Možda se radi o kalku (prijevodu) za neki naš toponim *Toplice* ili *Topusko*, a možda je i latinizacija našeg toponima *Banj* (postoji jedan *Banj* na Ugljanu, v. *SEZ* 46, 525).

15. BARLEUS – Barleus comes de Vrbouch 1267 Zagreb CD 4, 431. Ovo je latinizacija našega hipokoristika *Barle* (< *Bartolomej*, *Bartol*), v. *Ernei*.

16. BARTOLOMEO – ego Çoillus Cipriani de Bartolomeo 1323 Zadar CD 9, 107–8 (*Bartolomeis* kao porodica u Zadru spominje se od 1283, v. Tamaro, *Vénétie*, II, 276–7). Ovo je filijaciono prezime nastalo od imena *Bartholomaeus/-meus*, s normalnom romanizacijom -eus > -eo. Godine 1420 spominje se Mlečanin ser Mafeo *Bartholomeo*, *Mon.* 12, 307. Za prijelaz -eo > -io usp. Bartolomio mariner 1527 Zadar *Mon.* 9, 203–23. *Bartolomei* je današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.* 529.

17. BASEO – Nicolaus Baseo electus admiratus regis Raxie et Bossinae 14. st., v. *Mon.* 4 i registar u *Mon.* 24, s. v. Ovo nije prezime na -eo, nego je upravo kontrakcija od završetka -eio. Prezime je dubrovačko, a piše se i *Baseio*, *Baseyo*, *Baseglo*, v. ib. Hrvatski je glasilo *Basilijević*, *Vasili-jević* (kasnije romanizirano u *Bassegli*), a nastalo je prema *Basilius* od grčkoga βασιλείς, v. *Denk.* 49, II, 5.

18. BEGNEO – ser Damian Cresse de Begneo 1412 Zadar *Mon.* 9, 269. Ovakvo se prvi i jedini put romanizira zadarsko prezime *Begne/ Bugna* (v. *Mon.* 9, 12, 269). Možda se radi o grafiji za palatal kao u *Dul-cineo* za Ulcinj, usp. Johannes Valle de Dulcineo, 14. st., v. *Mon.* 24, 208, usp. i Marinus de Dulcinio 1387., v. *Denk.* 49, I, 62.

19. BELCEI – Johannes Belcei ambassador catarinus in Ragusio 1278 *Mon.* 1, 119. Ovo je latinizacija našega imena *Belče* (u originalu krivo *Belezi!*).

20. BELEY – nom. sg. ime 1277 Zagreb CD 6, 197. Naše ime na -ej.

21. BELLEO – tako se zovu u 16. st. dva dubrovačka intelektualca *Belleo Carlo di Ragusa* (franjevac, filozof i pjesnik, umro 1580) i *Belleo Teodoro di Ragusa* (liječnik, umro 1600), v. *Diz.* 26–7. U postojanje ovih humanista sumnja Fancev, *HE*, I, 367.

22. BERLENEI – paška obitelj. Nije prezime na -eo, nego će vjero-jatno biti prezime *Berlengi*. Doselili su se iz Istre, v. o svemu *SEZ* 38, 326, 327, 329.

23. BERNABEO – današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.* 369. Postoji paralelno uz *Bernabić* i *Barnaba*, v. *ib.*, registar.

24. BILICEO/BILIČIĆ – bračko prezime; sa *-ić* od 1625–53, 1630–63, 1729 i dalje, a sa *-eo* od 1659, v. *Zb.* 34, 56, 126, 141; sa *-eo* se pišu dva svećenika.

25. BLASEO – Blaseis plemstvo u Zadru 1283, v. Tamaro, *Vénétié*, II, 276–7; Stephanus de Blaseo 1287 Zadar *CD* 6, 575; Mathey filio Blasei 1278 Zagreb *CD* 6, 273; s obzirom na genitivni oblik *Blasei* moglo bi se misliti, da je *Blaseo* romanizacija našega *Blaž* sa našim sufiksom *-ej*, od čega bi se prema tipu *Grde* > *Girde* dobilo lako *Blaseo*, ali se može isto tako misliti, da je *Blaseo* nastalo od *Blasius* kao *Valleo* od *Vallius* (v. niže *Valleo*). Za oblike na *-ius* usp. Dompnio Blasio sacerdote i Blasius 1284 Zadar *CD* 6, 495.

26. BOCCANEUS/BOKANIĆ – bračko prezime; sa *-ić* 1575–1668, a i poslije; sa *-eus* samo 1597, i to svećenik, v. *Zb.* 34, 13, 45, 165, 168, v. i registar.

27. BOGDANEO – Rados filius Bogdaneo civis Almisii 1245 Omiš *Mon.* 1, 67 (listinu pisao neki *Ceperna* u Omišu!). Ovako je ovaj omiški komes zabilježen samo jednom. Inače se piše *Rados de Bogdanit Mon.* 1, 52, a kao *Rados comes* 1258 i 1261–2 *CD* 5, 105, 207. Za prezime *Bogdanić*, usp. Miroslavus Bogdanich (župan humski) *Mon.* 5, 352.

28. BONEDEUS – Thomas condam Bonedei de Matafaris, zadarski sindik 1326 *Mon.* 1, 361; Bonedeus de Mataffaris 1326 Zadar, *ib.* Ovo je teoforno ime od *bonus* »dobar« i *deus* »bog«, o kojima vidi ovdje naprijed pod *Amadeo*.

29. BOTADEO/BUTADEO – teste Johanne Butadeo 1279 Zadar *CD* 6, 311; illorum de Butadei 1291 Zadar *CD* 7, 31; sororj Scamčice filie Johannis de Botadeo moniali 1339 Zadar *CD* 10, 490; Desa Butadei 1332 *CD* 10, 2; terra Grisogoni condam Johannis Butadey 1315 Zadar *CD* 8, 406; Čuiča de Butadeo Zadar 1347 *CD* 11, 429; Butadeo i Botadeo češće 1358–8 *CD* 12, 712. s. v. Ovo prezime jedne zadarske plemićke obitelji, koje se javlja od 13. st. (v. i *Denk.* 49, II, 11, 70), teoforno je prezime kao *Amadeo*. Prvi dio složenice može biti tal. *buttare* »odbaciti«, ako nije eufemizam za *futuere*, usp. *Sençadeo*. U slučaju eufemizma, moglo bi se govoriti i o kalku sa slavenskoga, naročito zbog toga što se u obitelji javljaju slavenska osobna imena (Scamčica, Desa, Čuvica). Što se tiče grafije *Buccadeo*, *Bucodeo* (*Denk.* 49, II, 11), mogu se tumačiti kao krivo čitanje sa *t = c*, što je za pismo toga doba moguće, a možda je i još jedna vrsta eufemističkog preinačavanja. Nešto slično bi moglo biti i prezime *Bacudeo* (v.).

30. BRATEUS – Brateus filius Bradine 1282 *Mon.* 1, 46, 240. Ovo je latinizacija hrvatskog *Brate* sa sufiksom *-e* (ime *Brate* je zabilježeno od 11–14. st. za denominaciju muškaraca i žena, v. *Denk.* 49, II, 67). Može se ovako latinizirati isto ime i sa sufiksom *-ej*, usp. *Zivetnich Bratey* 1314 Lastovo *CD* 8, 370.

31. BUCCAREO/BOCCAREUS – bračko prezime; od 1645 sa *-eus*, a 1795–99 *Buccareo-Aquila*; sa *-iç* nije zabilježeno, v. *Zb.* 34, 168. Porijeklom su vjerojatno Splitsani. *Buccareo Andrea di Spalato* je pravnik, koji je umro 1595 u Beneventu, v. *Diz.* 43–4 i Ciccarelli, *Opuscoli*, 12. Prezime Buccareo je 1619 za Split zabilježeno i u Novaka, *Rad*, 286, 31. Etimološki od bukar = buccarius < vicarius »vikar«. Riječ je starodalmatska, usp. *Denk.* 48, III, 88 i Novak–Skok, *SK*, 289, 185.

32. BUDIMEO – ego Andreas de Budimeo 1153 Krk CD 2, 74. To je po mišljenju talijanskog historičara Tamara hrvatsko dalmatinsko prezime na *-eo* i ujedno najstarija potvrda za ovakva prezimena, v. Tamaro, *Vénétié*, II, 266. Kako *-eo* u ovakvim prezimenima predstavlja *-iç*, to bi *Budimeo* bila romanizacija za *Budimiç* (osnova *Budim* kao hipokoristik od *Budimir* zabilježena je u ARJ iz novijeg doba u prezimenu *Budimoviç*). Ali postoji i mogućnost, da se ovdje radi o Farlatijevoj pogrešci u prepisivanju ove isprave, t. j. o izostavljanju *r* u krajnjem slogu, pa bi ovo prezime trebalo čitati upravo *Budimero*. Da je Farlati ovakve greške kod prezimena pravio, vidi se i odatle što u ispravi od 1018 piše *Stedrago* za *Sedrago*, a u ispravama od 1153 prezime *Debritero* piše jednom ovako, a drugi put *Debrito* (Smičiklas ovo ispravlja u *de Britero*). Za prezimena na *-mero* iz tog doba na Krku usp. *Bonzo de Dragomero* (v. CD 2 s. v. i Farlati, *Illyr. sc.*, V, 641). Još je jedna nezgoda s ovim prezimenom u tome, što je njegov nosilac upravo tajnik papinog legata. Naime u drugoj listini iz 1153 (obje su sastavljene prilikom posjeta papina legata Henrika krčkom biskupu Petru i županu Dujmu, a u vezi su s osnivanjem zadužbine i samostana za benediktince porijeklom iz Sjeverne Italije) potpisao se ovaj *Andrija* samo kao »Andreas notarius et predicti domini legati scriba«. Da su to iste osobe, izlazi iz analize prisutnika kod ova dva pravna posla. Kako su u Dalmaciji u to doba odreda notari stranci (v. Šufflay, *SAW*, 147, 19 i sl., Strohal, *Pravna povjest*, I, 342, Praga,, *AMSD*, II, 46–7), a papinski legatj tek imaju za notare strance (usp. 1355 legat Rajmund Maurelli ima za notara *Vilima sina Paula de Alexio de Vincencia* CD 12, 231), to i za *Andriju de Budimeo/Budimero* postoji sumnja, da je stranac. Kako je u Mlecima postojala obitelj *Bondimero* / *Bondumiro* / *Bondumier* / *Bondimier* / *Bondemerio* / *Bondumerio* s najstarijom potvrdom u našim ispravama od 1187 *Marcus Bondimiro* (v. CD 2, 213, *Denk.* 49, I, 28, v. i Ljubićeve *Listine* s registrom u *Mon.* 24), moguće je, da je *Budimeo* u originalu glasilo *Bondimero*, a da ga je Farlati preokrojio u *Budimeo*. Za mletačke *Bondimiere* misli Olivieri (v. *Oliv.* 157), da su etimološki nastali od *Boldomier*, a ovo od njemačkoga *Baldemar* / *Waldemar*, s oscilacijom *-maro/-mero*. Sanudov bi se oblik *Boldomier* mogao tumačiti i disimilacijom od *Bondomier*, a ovo bi etimološki moglo predstavljati slavensko prezime *Bodiměřo* > *Budimir* (u mletački bi trebalo da je došlo prije 10. st., jer u čedadskom evanđelju u slavenskom tekstu iz 9. st. imamo uz nazale i jednoga *Motimira*, v. *Doc.*, prema indeksu. O slavenstvu u Mlecima za starije doba usp. moj članak u *AHD*, I, 177, n. 27. U Mlecima imamo 1125 jednoza roba *Dobromira* »ortum ex genere hgroaticorum«, v. Cecchetti, *AVen.* 36 (1885), 31.) Far-

latijeva greška u pisanju *-eo* za *-ero* mogla bi se tumačiti i govornom pojavom, jer imamo furlanski dijalekatski prijelaz *-ariu* > *-ei* i *-eriu* > *-eo* (Farlati je Furlanac; za pojavu usp. Ascoli; *Agl.* I, 405, 209 i Rohlf's, *Gram.* III, 289–90). Otpada tumačenje Jirečekovo (*Denk.* 49, III, s. v.) i Smičiklasovo (*CD* 2, 210 s. v.), da je Budimeo = Budmil.

33. BUDINEO – 1403 *Budinus* stanovnik katuna (usp. za samo ime i na Krku 1198 *Budino*, v. *CD.* 2, registar, s. v., *Denk.* 49, I, 66, *Mon.* 1, 16 i u ovoj glavi niže pod *Toleo*), 1413 Budinich Trogir, 1417 Budinich Zadar i tako sa *-ić* do 1556, kada se *Budineus/Budineo* piše ovako klerik Šime pa otada stalno *-eo*, usp. i 28 XI 1558 clericus dominus Simon Budineus plebanus s. Petri de insula Eso (za sve ove potvrde v. Antoljak, *RIJAZUZ*, I, 142–3, 146–7 i Cvitanović, *ib.*, 91).

34. BUSEY – Salbole de Busey 1334 *Rab Mon.* 5, 241. Vjerojatno je hrvatski hipokoristik na *-ej*.

35. CADEO – današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.* 190. Postoji paralelno uz *Kadnič*, i *Cadeo* je moglo nastati kao talijanizacija za *Kadnič*, usp. istarsko prezime *Katić* i *Katnić*, v. i naprijed *Aleo*.

36. CALCANEOP/PETANOVIĆ – bračko prezime; Petanović 1599, od 1616 Calcanei, 1639 Calcaneus, v. *Zb.* 34, 121–2, 146. Ovo je i prijevod hrvatskog prezimena (kalk) i romanizacija sufiksa na *-eo*. Srednjelatarska riječ *calcaneum* znači »peta« (v. *Georges*, I, 915).

37. CALIANEO ovvero FANTASIA – bračko prezime; sa *-eo* 1634, samo Cagliani 1642, v. *Zb.* 34, 122, 127. Za osnovu usp. krčko prezime *Galjanić* (moj zapis).

38. CAPITANEIS – u Murvicama na Braču 1579 stanuje splitski svećenik pop Marinus de Capitaneis; u Bolu na Braču 1630 prezime Pavlović prema kapetanu Pavloviću prelazi u *Kapitanéo* 1699–1743 i *Capitaneis* 1725–1750, v. *Zb.* 34, 48, 231.

39. CARAMANEO MATTIASSEVICH Antonio di Lissa – Višanin Antun Matijašević Karameo (Karamaneo), pisac 1658–1762, v. *Diz.* 74 i Novak, *Dalm.*, II, 260.

40. CATANEO – Pantaleo Cataneo civis venetus 1415 *Mon.* 12, 211; Thomas Cataneo Januensis 1409 Mleci *Mon.* 5, 150; Stephanus Catanio poslanik Đenove u Ugarskoj 1412 *Mon.* 9, 286; Laurus Caprino Cataneo iz Brescie je 1554–1570 profesor filozofije u Piranu, v. Tomasin. *Volkstämme*, 35. Ovo je talijansko prezime na *-eo* stvoreno prema tipu prezimena *Ragusa* > *Raguseus*, *Messina* > *Messineo* i sl. (v. glavu II, t. 5), t. j. *Catania* > *Cataneus*.

41. CAVANEUS – trogirsko prezime, koje se javlja od 1263 i dalje, usp. Barada, *Mon.* 44–6. registri. Važno je napomenuti, da se u toj obitelji javljaju i slavenska lična imena: *Stana*, *Desa*, *Dessacia*, *Draga*, *Dompnana*, *Wulcinna* (sve *ib.*). Očito je prezime na *-eus* i može u osnovi predstavljati naše prezime *Kovanić* (ili nadimak *Kovanov*), koje nije zabilježeno doduše u ovom obliku, ali je zabilježeno kao *Kovan* i *Kovana*

(respektivno za muškarce i žene) i toponimi *Kovan*, *Kovanovac*, *Kovančine*, *Kovanica* (sve u *ARJ* V, 408). Usp. i splitsko prezime 12–13. st. *Cavania*, koje Jireček, *Denk.* 49, III, 15 izvodi od tal. *cavagno* »Korb«.

42. CEPARNEO / ČEPARNIĆ / CEPARNIĆ – bračko prezime; u povaljskoj listini 1184 Čeprenić, 1288 Desislav Čeprnja (brački sudac s Hvara), 1574 Zeparnich, 1575 Cepernić, tako sa -ić do 19. st.; Ceparneo 1607–72, v. *Zb.* 34, 134, 158, 168–9, 186, 188. Za prezime *Ceperna* 1245 iz Omiša v. s. v. *Bogdaneo*.

43. CERINEO / CERINEI / CERENEO / CERINIĆ / CERENIĆ – bračko prezime; najstariji oblik Cerinić 1489; do danas i na -ić: 1589 prvi put u Postirama na -eo, 1631 u Škripu na -eo (tu 1570 Cerinić), u Nerežišćima 1657–63, 1664–1797 samo Cerenić/Cerinić, ali ipak 1657 natpop *Cerineo*; u Bolu 1614 na -eo, v. sve *Zb.* 34, 26–7, 37–8, 127, 226; 1644 je Giulio Cerineo kancelar u Zadru, v. *PCrP.* 86, a 1873 postoji u Zadru i liječnik Cerineo, v. Škarica, *RIJAZUZ*, I, 156.

44. CFSAREO – današnje prezime u Kuni na Pelješcu, doselili iz Brača, v. *SEZ* 23, 232; etimološki može biti od *caesareus* »carevac« (usp. et perchè la custodia di Castel Nuovo era restata in mano de Cesarei 1527 *Mon.* 8, 125, 275; radi se o vojsci Karla V), a može biti, što je manje vjerojatno, prema toponimu u Južnoj Italiji *Cesarò*, v. Rohlf, *Gram.* III, 290. U tom bi slučaju i prezime bilo južnotalijansko.

45. CETTINEO – Cettineo Pietro Vis 1848, v. Novak, *Dok.* 268; za starije pisanje usp. Citinich Stenhanus 1410 šibenič *Mon.* 9, 117 v. hr. 46. Ovo je prezime sa -eo zabilježeno od 1571 i na Korčuli, v. Ostoić, 28–9. Pišu se i sa -ić, a jedna se grana odselila i u Veneciju (ib.).

46. CETTINEO – današnje istarsko prezime, koje u Istri postoji uz mnoštvo prezimena *Cetin* i *Cetina*, v. *Cad. nat.* 379. Vjerojatno je romanizacija izvršena u Istri, ukoliko nisu doseljenici, na pr. sa Visa; v. br. 45.

47. CHAREUS – Arnestus Charei 1237 Labin *CD* 4, 36. Romanizacija našega sufiksa -e ili -ej.

48. CHELLEUS – Petrus filius Cheleus, Petrij filij Chelley, Thoma Filio Chelley 1273–5 Požega *CD* 6, 54, 106, 140. Bit će romanizacija našega sufiksa -e ili -ej.

49. CHERNEY – ovako nom. sg., jedan član obitelji Babonića-Babonoga 1243 *CD* 4, 182. Romanizacija našega sufiksa -ej nije provedena. Što se tiče samoga imena usp. Cerne za 13–14. st. u Dalmaciji, v. *Denk.* 49, II, 67 i III, 17.

50. CHURLEO – 1285 Kotor, v. *Denk.* 49, II, 18. Složenica je od *chur* i *Leo* (v. niže *Deleo*), a *chur* je isto što i *kir* (grč. κύριος »gospodin«), usp. 1436 u Ulcinju *Chiura Maria*, v. *Denk.* 49, III, 18; i bosanska se kraljica 1392 piše »s ... kralicom Kurb Elenom«, v. *AC*, 96; v. *Kilereo*.

51. CIPEI – plemića obitelj u Splitu 1553 *Mon.* 8, 215. Bit će krivo zapisano ili čitano prema za 1412–92 *Cipco*, *Ciepkco*, *Cipčić*, *Cepius*, *Cipicus*, usp. Kukuljević, *SP*, I, p. VIII–IX; za krivo čitanje usp. niže *Valteo*.

52. CITHEREO – kancelar rimske republike 1567 *Mon.* 11, 209. Nazvan je prema nadimku Venerinu, koja se posebno štovala na otoku *Cythere*, t. j. *Cithereo* je »Kiteranin«; sufiks *-eo* ima značenje koje i u *Cataneo* (v.).

53. CLOCOCEO – ime zadarske plemićke obitelji, koja je iza Sloradis-a i Farina u 16. stoljeću držala u posjedu otok Vrgadu; 1682 prodao je otok Giorgio conte Clococco obitelji Damnjanovićima, v. *SEZ* 46, 577. Godine 1527 spominje se kao turski podanik *Damian Clococich*, u blizini Zadra, v. *Mon.* 9, 196.

54. COMULEO/CUMULEO – prezime splitske obitelji, koje se u ispravama piše *Comi*, *de Comi*, *de Come*, *Comulus* (ovo 1358, v. *CD* 12, 528–9, v. i *Mon.* 5, 18. 352), a od 16. st. *Cumuleo* i *Comuleo*, v. *Denk* 49, III, 19–20. U 16. st. postoji isusovac Splićanin *Aleksandar Comuleo* pisac, v. *Diz.* 89. Sufiks *-eo* u ovom prezimenu dokazuje, da je već u 16. st., ako ne i prije, postojao i hrvatski oblik Komulović. Da nije bilo hrvatskog oblika na *-ić*, prezime bi bilo zadržalo svoj stariji romanski oblik.

55. COSMANEI/CUSMANEO/KUZMANIĆ – bračko prezime; od 1684 do 19. st. stalno *-ić*, ali 1680 pop Georgius Cusmaneo, 1683 kurat Cusmaneo, 1717 klerik Cosmanei; u Murvicama *-ić* od 1650, a u Pražnicama početkom 17. st. župnik Kuzmanić-Kuzmaneo, v. sve *Zb.* 34, 176, 149, 34; Paulo Cusmaneo, kanonik, Split, v. *Star.* 2, 85.

56. COVACHEUS/KOVAČIĆ – bračko prezime; na Braču ima sva sila prezimena ovoga tipa, kao na pr. *Kovačić* i *Kovačević*, ali se 1621 iz Hvara doselio na Bol jedan *Kovačić*, koji je zapisan *Covacheus*, v. *Zb.* 34, 160, 217.

57. COVIGLIANEO / COVIGLIANEUS / COVGLANEUS / COVGLIANEI / COVLIANEO / KOVLJANIĆ – bračko prezime; 1579 Koviljanić Nikola (kapelan u Škripu); od 1632 pa dalje u Postirama na *-ić*, a tek od 1766 na *-eo* i slične gore donesene grafije; 1657 na *-ei* (Nerežišća), u Škripu na *-ić* 1628–40, a od 1641–1741 nekoliko put i na *-eo*, v. sve *Zb.* 34, u registru.

58. CUPAREO – splitsko prezime: Cupareo 1552, v. *Starine* 45, 290; 1565 Cupareo, v. Novak, *Rad.* 286, 17–8; Cupareo 1619, id., ib., 31; Cupareo Domenico 1848, v. Novak, *Dok.*, 259, 284. Kupareo je današnje prezime na Hvaru, mjesto Vrboska, gdje postoji paralelno sa Kuparić (obavještenje prof. J. Stipišića). Za starost hrvatskog oblika usp. Marinus Cuparich Split 1514, v. Katić, *Starine*, 47, 158–9. Etimološki od *kupar* »izrađivač i prodavač kupa, cigala«, od čega će biti i toponim *Kupari* niže Dubrovnika.

59. CURTEUS – ovako se piše splitsko prezime 1272 *Mon.* 44, 382, 425. Kako ovo prezime Jireček ne spominje, bit će da je krivo ili zapisano ili pročitano za *Cuteus/Cutei/Cuteo*. Čak i ime *Dessa Curtei* 1272 i *Dessa Cuteo* 1255 oba Split *CD* 4, 587–8 odgovaraju jedno drugome.

60. CUTEO – splitska obitelj, koja dolazi u dokumentima od 14. st., a piše se *Cutey*, *Cuthei*, *Chutei*, a u 15. st. i *de Cutheis* i samo *Cutheis*,

v. *Denk.* 49, III, 22. Već se u 13. st. piše i *Cuteo*: *Dessa Cuteo* 1255 *CD* 4, 587–8. Od najstarijih vremena u ovoj se obitelji nalaze slavenska imena, pa će vjerojatno biti, da je sufiks *-ej* zamijenjen sa sufiksom *-eus*; za *-ej* usp. i in domo ... ser Nicole Cutey in Neressis 1375 Brač *CD* 15, 152, usp. i *Denk.* 49, II, 21, 22, 33.

61. CVITANEO – ser Cvitaneo Gersich 1447 Šibenik *Mon.* 21, 257. Bit će krivo čitano za *Cvitanko*, što je hipokoristik od *Cvitan*. Za krivo čitanje ovakve vrste v. niže *Valteo*.

62. DELEO – Maria Deleo de Miragamba 1198 Krk *CD* 2, 300; filiiis de Ninco Deleo 1198 Krk ib. Ovo nije prezime na *-eo* u etimološkom smislu sufiksa, nego je ovdje krivo čitano odnosno razriješeno. Trebalo je razriješiti sa *de Leo*. U istoj se listini spominje naime i *Leo de Miragamba*, pa je *Marija*, dakle, *kći Leona de Miragamba*. Prezime *Leo*, *de Leo*, *Leonis*, *de Leone* je obično u 12–14. st. u Dubrovniku, Splitu, Zadru i Rabu, v. *Denk.* 49, I, 42. Da je na ovo prezime vrlo rano dodavan slavenski sufiks *-onja*, vidi se odatle što se *Leo de Miragamba* piše u listinama i *Leogna de Miragamba* 1186 i 1198, kao što se i *Leo de Drasi* piše u isto doba i *Leogna de Drasi*, v. *CD* 2, registar i *Denk.* 49, II, 43. Slavizacija ove obitelji se ogleda i u tome, što se jedan od njih zove i *Ninko*, a to je slavenski hipokoristik od *Domīnik*, v. i u *Denk.* 49, I, s. v. *Dominicus*. Današnje dubrovačko prezime *Dileo* bit će također prema *de Leo* (oni su doseljenici iz Bisseglio 1874–82), v. *SEZ* 38, 233.

63. DEMATTEO – današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.* 529, koje tu postoji uz *Demattia* i *Della Mattia*, ib. 91 i 529 i uz razne *Mataniće*, *Matase*, *Matasiće*, *Matejiće*, *Mateliće*, *Matešiće*, *Matiće*, *Matijašiće*, *Matoševiće*, *Matkoviće* i sl. Da li je recentna talijanizacija, to bi trebalo istražiti, v. niže *Matteo*.

64. DEMEO – današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.* 252. Postoji paralelno uz *Dimić* i *Diminić*, ib. 380, 109–8. v. i registar, pa bi moglo biti romanizacija hrvatskog prezimena; za oblik v. slijedeće ime *Demeus*.

65. DEMEUS – coram ... Demeo condam Georgii 1314 Šibenik *Mon.* 1, 276. Etimološki može *Deme* biti hipokoristik na *-e* od *Demetrius*, usp. hipokoristike *Dime*, *Dimoje*. *Dimko* od *Demetrius* (ovi su hipokoristici iz 14. st.), v. *Denk.* 49, I, 32; usp. naprijed navedeno prezime *Demeo*.

66. DISCOVEO/DEŠKOVIĆ – bračko prezime; 1345 Descovich i tako sve do danas na *-ić* u Supetru, Pučišću, Selcama, ali 1590 svećenik *Ivan Descoveo-Dešković* (u Pražnicama), v. *Zb.* 34, 174, 149, 192.

67. DIMINEUS – Dimineus Supanich 1315 Rab *CD* 8, 412. Ovo je romanizacija hrvatskog sufiksa *-e* sa *-eus*; *Dmine* je hipokoristik od *Domīnik*, v. naprijed *Demeo* i *Demeus*, a naročito *Deleo*.

68. DOBRODEI – ovako se neki Slaven potpisao ili je potpisan u 9. st. u Čedadskom evanđelju, v. *Doc.* 383. Konačno *-i* bit će mjesto *-j*, t. j. *-ei* = *-ej*, usp. u istom evanđelju s'lvnska imena *Kanei*, *Milli*, *Nenadei*, ali je u imenu *Dobrodej* *-ej* korijensko, t. j. od *děti*, dok je u ostalim spomenutim imenima hipokoristički sufiks *-ej*.

69. DOMINEUS – tako se Rabljanin *Dominić* zove u Pribojevićevo spisu 1525, v. *Pribojević-G.*, u registru.

70. DONADEI – Petrus Donadej de Narnia iz Ankone 1360 *CD* 13, 52. Ovo je teoforno ime tipa *Amadeo* (v.) od *donare* »dati« i *deus* »bog«.

71. DONUSDEI – Johannes filius Donusdei de Sculano civis de Termulo i pater meus Donusdei 1244 *CD* 4, 226–7. Ovo je teoforno ime tipa *Amadeo* (v.) od *de* »od« + *onus* »teret« i *deus* »bog«.

71a. DRAGINEO – korčulansko prezime, v. Ostoić, 18.

72. DRASEY – Moimiri fratris Drascey 1188 Zadar *CD* 2, 218; Drasey nom. sg. zagrebačka županija *CD* 3, 94. Hipokoristik na *-ej* (= *Dražej*, a ovo hipokoristik od *Dragutin*).

73. DRASMILEUS – Nicolaus Drasmileus zadarski kanonik 1508 i 1541 *PCrP* 45, 65. Isto se prezime 1445 piše *ser Laurentio Drasmillich*, dva put ovako za Zadar, *PCrP* 5.

74. DUMANEO – bračko i splitsko prezime; 1659 su se iz Splita naselili u Nerežišćima, v. *Zb.* 34, 27. Poznati su Splitsani *Jakob Dumaneo*, dominikanac, teolog i pisac, i *Marko Dumaneo*, kanonik i pisac, oba iz 17. st. v. *Diz.* 126., Štefanić, *HE*, V, 424 i Ciccarelli, *Opuscoli*, 42, 19–20.

75. ELYSEI – comitis Nicolai filii Elysej de Posoga 1311 *CD* 8, 296. Ovo je klasično ime *Elysios* »elizej-ki« prema *Elysium* »Elizej«, a *-eus* umjesto *-ius* je ili srednjovjekovni knjiški oblik ili je stvoreno prema tipu *Vallius* > *Valleo* (v.).

76. EMPEI – zadarsko plemstvo 1283, v. Tamaro, *Vénétié*, II, 276–7.

77. ENGADEUS – cum Engadeo Warnerio 1192 Piran (on je stranac, »konzul« u Piranu) *CD* 2, 255. Ovo je jedna od najstarijih potvrda za romanizaciju sa sufiksom na *-eo*. S obzirom na ime *Warner*, vjerojatno je germansko, možda isto što i *Ingaldeus* (v.). Ipak je još starija ovakva romanizacija germanskog imena *ENGILDEO* iz zapisa 9. st. u Čedadskom evanđelju, v. Šišić, *VHAD*, n. s. 13 (1914), 6, n. 1. Germanska osnova ovih imena svršava na *-ild* i *-ald*.

78. ERNEY – nos Erney villicus 1244 Dubica *CD* 4, 264; Erney prepositi (dva put ovako u genitivu) 270 Dubica *CD* 4, 576. Ovo je ime hipokoristik od imena sveca Ireneja (slavio se u Mitrovici, v. *CD* 8, 355, 492–516). Moglo bi biti doduše i prema svecu *Bartolomeju*, od kojega na slovenskom tlu nastaju *Jerneji* (usp. Skok, *SJKZ*, IV, 40–3); usp. naprijed *Arneus*.

79. FAFOGNEIS/FAFFONEIS – prezime zadarske plemićke porodice; Jacobus de Faffoneis 1337 Zadar *CD* 10, 362 i de Fafogneis 1323 i 1324 *CD* 9, 130, 170 pa i de Fafoneis 1322 *CD* 9, 90. Tako u to doba pišu ovu zadarsku obitelj, koja se prije i poslije toga piše *Fafogna*, *de Fafognis*, *de Fanfognis*, *de Faffognis*, *de Fanfonia*, v. *Denk.* 49; II, 26 i *CD* sv. 9 i 10 u registrima. Narod ih je paralelno zvao *Fafonići* (Baraković) i *Fafunići* (tako na Ižu 1756), v. *Denk.* ib. i Cvitanović, *RIJA UZ*, I, 89, n. 270.

80. FASANEO – Fasanej 1553 hvarski plemići *Mon.* 8, 223; Fasaneo Zuanco 1605 Hvar Novak, *Dok.*, 58; Vicenzo Fasaneo 1621 Hvar id., ib., 60.

81. FEBEO – Josip Febeo, rodом iz Pirana, doktor obiju prava, latinski pjesnik, profesor u Piranu, umro 1571 u Kopru; Amrosius Febeo, rodом iz Pirana, rektor škole u Kopru 1514–22, v. Tomasin, *Volkstämme*, 35. Ime je načinjeno prema klasičnom pridjevu *Foebus* »Febov«, koji je nastao pak prema imenu *Foebus* = Febus »Feb (bog sunca)«.

82. FULGINEO – fra Jacobus de Fulino zadarski biskup 1302 *CD* 8, 32, 44, 78, ali ga pišu i *de Fuligno*, *Fulgino* pa i *Fulgio* te *Fulgineo*, v. *CD* 8, prema registru, *de Fulgineo* 1353 Avignon *CD* 12, 202, 204. *Fulgio* je upravo *Fulgio* = *Fulgineo*, a *Fulgineo* može biti sa *-ne-* za palatifikaciju kao *Begneo* (v. *Begneo*), a može biti, da je *-eus* sufiks kao u *Cataneo* od *Catania* (v. ovdje *Cataneo*).

83. GALATEO – Antonio Claudio Galateo Splićanin kolonel 18. st., v. *Diz.* 138. Ime je humanističko: *Galateus* »koji je iz Galate (toponim)«; *Galatea* je ime jedne Nereide.

84. GELINEI/GELINEO/GIELINEO/GELINEUS/GIELINEUS/JELINIC/GELINICH – bračko prezime; u Postirama na *-ič* od 1584 do kraja 18. st., ali već 1591 i Gelinei, 1587 Hielinich, 1610 Jelineo, a od 17. st (grafija sa *Gie-* i *Ge-*) na *-eo* i *-eus* pa i *Gielineus*; 1657 brački plemići zovu se Gelineo alias Gelinich, v. sve *Zb.* 34, 143. Ima ih i na Hvaru: Gellineo Pietro 1787 i 1808 Hvar Novak, *Dok.*, 186, 232, 240. Grafija sa *Ge-* djeluje i na izgovor pa se izgovaraju i *Delineo*, tako postoji u Benkovačkom kotaru prezime *Delineo* (u popisu pučanstva iz 1931 u gradi, koja se čuva u Institutu za jezik JAZU). Etimološki je metronimik prema *Jelina* (od *Helena*), i danas često ime, tako na Hvaru i Braču (saopćenje dr. M. Hraste), ili prema pridjevu *Jelin* od *Jela* (isto od *Helena*); v. i naprijed *Ligniceo*.

85. GEORGICEO – Atanasio Georgiceo di Spalato pisac 17. st., v. *Diz.* 141 i Ciccarelli, *Opuscoli*, 12. Postoji i pisac Francesco Georgiceo isto tako Splićanin, v. *Diz.* 141. Atanasije je poznati hrvatski pisac, koji je izdao 1. »Od naslidovanja Isukrstova« i 2. »Prilike i promišljenja« (oba djela u Beču 1629), v. *ARj* VI, 938.

85a. GHERICEO – korčulansko prezime. v. Ostoić, 33.

86. GIADRULEO – tako se 1600 u Pagu nazvaše *Jadrulići*, koji imaju svoje prezime prema pretku *Jadru* iz 15. st., a prije toga su se zvali *Štefanić-Radogostić*, v. *SEZ* 38, 321. Za *Jadra* usp. niže *Jadrens*. *Jadru* je nastalo od *Jadre* sa sufiksom *-ul* romanskog porijekla (nije vlašškoga, rumunjskog porijekla, v. P. Skok, *R* IV (1927), 31, n. 37–8.).

87. GIAMMEI – današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.* 16. Može biti romanizacija *Đamić* > *Giammei*, usp. niže *Gianeo*.

88. GIANEO – današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.* 536. Postoji u Istri paralelno uz sve izvedenice od *Ivan*, *Janko* i sl., pa može biti romanizacija recentnog datuma našega prezimena.

89. GIRDEO – coram Iohane filio Gastino Petro filio Salatj et Bilze filio Girdeo 1080 Split v. Novak-Skok, *SK*, 195, 214, 245. Ovo je romanizacija našega hipokorističkog sufiksa *-e*: *Grde > Girdeu*, usp. *Gherdus*, *Garduso*, *Gardusio*, *Garduxa*, *Gridosce*, v. *Denk.* 49, II, 28, 32. Ovo je jedna od najstarijih romanizacija našega *-e* sa *-eus*.

90. GIURISSEO – Antonius Giurisseo 1800 profesor u Koparskom sjemenuštu, kasnije dubrovački biskup, v. Tomasin, *Volkstämme*, 38. Valjda od *Jurišić*, usp. *Juriceo*.

90a. GOINEO/GUINEO – Ivan Krstitelj i Nikola Goineo, prvi liječnik, obojica humanisti i reformisti, 16. st., Piran; u 13. st. pišu se *de Goina*; v. Morteani i Maršić, *AI*, n. s., XVI (1885), 90–2, 333. – Pietro Goineo profesor u Piranu 1561, ib. 143–4, nota.

91. GOLINEO – Vicenzo Golineo 1787 Vis Novak, *Dok.*, 185.

92. GRATIADEI – Vivianus Gratia Dei 1308–9 Senj Mlečanin *Mon.* 1, 225. Isti se piše i *Graciadio* 1309, ib., 245.

93. GRADEO – ova današnja dubrovačka obitelj nije od dubrovačkih *Gradičal/Grade*, nego je 1865 doselila iz Šibenika. Ovo je jedino današnje prezime na *-eo* u Dubrovniku, v. *SEZ* 38, 232. Neki Georgius Ciprijanj Gradich je šibenski sindik za mletačke vlade u 14. st., v. *Mon.* 2, 264 i 3, 123; usp. *Deleo*.

94. GRINEO – Marcus Antonius Grineo, rodom iz Ferrare, humanist, 1470–1519 je u Kopru rektor škole, v. Tomasin, *Volkstämme*, 34. Etimološki je *Gryneus* < »da Grigno«, v. *Oliv.* 175.

95. HECTORO/DE HECTORE/ETEROVIĆ/ETUROVIĆ/ETOROVIĆ /HEKTOROVIĆ – bračko prezime; danas *-terović*; 1586 Eturović, 1590 Etorović, 1698–1778 Etorović, 1722 Ektorović, 1589 de Hectore, 1688 pop Hectore Hectoreo, 1751 Hektorović, v. sve *Zb.* 34, 163–4, 190; v. br. 95a.

95a. HETTOREO – Petrus Hectoreus (poznati hrvatski pisac Hvaranin 1487–1572) prvi put je ovako romaniziran 1525 u Pribojevićevu spisu, v. *Pribojević-G.*, registar i *SP*, 24 i 33, 49, 54. U hrvatskom se tekstu Hektorovićeva »Ribanja« uvijek nalazi pisano *Hektorović*, u latinskom *Hectoreus*, u talijanskom *Hettoreo* (Ribanye ... po Petretu Hectoreovichu Hvaraninu 1568; Petre Hektorovich, u predgovoru; Petrus Hectoreus, Petri Hectorei matris, Petrus Hectoreus, al mag. M. Pietro Hectoreo, io Pietro Hettoreo, sve prema fototipskom izdanju JAZU, str. osim naslovne, 35A, 37, 38B, 42B, 34B, 38A, 43B, 49A, 49B i zadnja strana). *Hektorović* zove se ova hvarska obitelj po djedu Petrovu, koji se zvao *Hektor* (prije se ova obitelj zvala *Jivić-Piretić* ili *de Petris*), v. Boglić. *Studi.* 108–9. Ostale potvrde: Hettorej 1553 u popisu hvarskih plemića *Mon.* 8, 221; Hettoreo Giulio 1621 Hvar Novak, *Dok.*, 68; Hettoreo Casimiro 1680 Hvar Boglić, *Studi.* 197; v. naprijed br. 95.

96. HOMODEO – često je mletačko ime, koje Rohlf, *Gram.*, III, 630 tumači kao teoforno ime od *homo* »čovjek« i *deus* »bog«. Potvrde: Homodeo Albino 1187 Mleci *CD* 2, 209. Ime se nalazi u 13. i 14. st. u Go-

njoj Hrvatskoj i Ugarskoj: Omodeo comite Castri Ferrei 1273-5 *CD* 6, 22, 247, *CD* 7, 415 (1272 krivo pisano *Ormodeo*, v. *CD* 6, 8); Homodeus comes zaladiensis 1276 *CD* 6, 180; manu Homodei filii Johannis Denarii 1284 Zadar *CD* 6, 512 (ovaj će biti Mlečanin); Homodeo de genere Haba 1308 *CD* 8, 238, v. i *CD* 8, 648, s. v.

97. INGALDEUS – ego Marcus Ingaldeus q. N. N. q. Vitalis de Ingaldeis de Justinopoli 1467 notar u Puli *PCrP* 42. Ovo je germansko prezime na *-ald* pa poslije romanizirano, usp. *Engadeus*.

98. IVANEO = Marcantonio Ivaneo 1606 Vis Novak, *Dok.*, 59.

99. JADREUS – Habraham et Fratres eius Jadreio 1030 Split *Doc.* 128; a Michaza filio Jadrei 1080 Split *Doc.* 132. Jadreus će biti i onaj vilan, koji je 1059 zapisan kao *Jadareus*, v. *Doc.* 53. Etimološki je hipokoristik od *Andrija*, usp. *Jadre*, *Jadrich* ime i prezime u Trogiru u 13. st., v. *Mon.* 1, 240 i 3, 125. Za *-nd-* > *-d-* usp. *Vincentius* > *Vice*.

100. JAREI – zadarsko plemstvo 1283, v. Tamaro, *Vénétié*, II, 276-7.

101. JUVILLO – kao natpop 1752 doselio iz Trogira u Supetar na Braču, v. *Zb.* 34, 262, 107. U registar je unesen kao *JURILLO*, pa će vjerojatno i *JUVILLO* biti *JURILLO* ili obrnuto.

102. JURICEO – krčki slikar 18. st. Krčanin, v. *Zb.* 35, 137.

103. KANEI – slavensko ime 9. st., zapisano u Čedadskom evanđelju, *Doc.* 383. Bit će neki hipokoristik na *-ej* kao što su i *Milej* i sl., v. *Dobrodei*.

104. KILEREO – cum Vilcota archipresbitero de Kilereo 1185 Split *CD* 2, 194. Ili je toponim ili je antroponim. Ako je antroponim, onda ga treba tumačiti kao *Kirleo* (usp. *Churleo*); usp. i *Kiriaco* *danchona* u Splitu u 14. st., v. Praga, *AMSD*, II, 1927, 80, 82.

105. KUREY – nom. sg., dva put ovako, 1270 Varaždin *CD* 5, 538. Slavenski hipokoristik na *-ej*.

106. LASANEO/LAZANIĆ – bračko prezime; tri današnje obitelji u Postirama, od 1587 kao *Lasaneus/Lasanei/Lisaneus/Lasaneo*, i to sve kod osoba zanimanjem župnik, klerik, opat, patron, pomorac (sve do 1820), ali ipak 1657 plemići *Lasanei alis Lazanić*; u Pučišću 1579 *Lasaneo*, v. sve *Zb.* 34, 122, 137, 158, 176. Bračanin Nikola Lasaneo je u 17. st. kao slikar i kipar živio na Braču, u Dubrovniku, Veneciji i Rimu, v. *Diz.* 180.

107. LIGNICEO – zadarska plemićka obitelj, koja je 1648-1654 posjedovala otok Iž, a iške ih matice pišu *Linjičić*, v. Cvitanović, *RIJAZUZ.* I, 73, 91, n. 296. Ovo prezime u Šibeniku piše se od najstarije dobe *Linjičić* (*Lignicich*); tako Georgius Lignicich 1458 *Mon.* 22, 129, koje doduše već Zavoreo (v. ovdje niže pod *Zavoreo*) 1597 piše *Lignicei*. Etimološki ovo je prezime nastalo od *Linjica*, što je deminutiv prema *Linja*, a *Linja* je hipokoristik od *Helena*, *Magdalena* i *Katalena* (usp. *Lignussa*, *Denk.* 49, I, 39), dakle je metronimik. Teže bi bilo tumačiti ovo prezime od *lignjica*, deminutiv od *lignja* (riba), premda imamo nadimak *Loharda* u 11. st. u Splitu, v. Novak-Skok, *SK*, 261-2.

108. LOREO – Lucia de q. Nicolò de Loreo 1527 Zadar *Mon.* 9, 203–223. Može biti da je < *lo reo* »krivac«, pa i kalk prema hrvatskom prezimenu *Krivac* (jedan *Krivac* postoji u 11. st. u Splitu, v. Novak–Skok, *SK*, 272), a možda je i talijansko prezime prema tipu *Loré* (< *Lorenzo*) > *Loreus* > *de Loreo*. Za *Loré* usp. Rohlfs, *Gram.*, I, 512–3.

109. LUCEO – mletački notar, koga isprave pišu i *Lucco*, 13. st. *Mon.* 2, 171, 202–3, 216, 220, 224, 348. Grafija *-ceo* može biti za *-eco*, usp. *Valteo*.

110. LUCHEI Biagio di Ragusa pjesnik umro 1596, v. *Diz.* 186.

110a. LUTISSEO – Ambrosio Lutisseo 1616, Split, v. *Star.* 2., 166–7.

111. MACOLEI/MACOLA/MAZOLIĆ – bračko prezime; sa *-ić* 1616, 1625, 1628, 1634, a 1704–19 Mazzola, 1701 Macolei, 1732 Macioli, v. sve *Zb.* 34, 56, 66, 229.

112. MACOMELEUS – *caput vinee Macomelei* 14. st. Split, splitski statut, v. *Mon. hist.-jur.* 2, 176. Može biti romanizacija na *-eo* za *Makomeljić*. Za prezime *Makomelja* usp.: *vincam Bogdani Machomeya* 1286 Zadar *CD* 6, 571; za *l > j* usp. *kraja* = *kralja* u povaljskoj listini 1250 AC 10 i Ostojić BO 31 te *poveia* < *povelja* 1362 Dubrovnik *CD* 13, 254, 176.

113. MACRONEO – Macroneo Pietro di Sebenico skradinski kanonik i pisac 16. st., v. *Diz.* 191–2.

114. MAHAREUS/MACHAREI – per filios Mahareus ac omnes alios vicinos 1255 Turopolje *CD* 4, 616; Thomas comes filius Macharei 1221 i 1231 plemić *CD* 3, 203, 347–56. Bit će hipokoristički sufiks *-ej* dodan na ime *Makarija*, usp. Nicolaus comes filius Macarie bani 1270 *CD* 5, 526, pa romaniziran sa *-eus*. Usp. i prezime *Makarić* (Hutin, Pribić, kotar Jaska).

115. MALFEI – prezime zabilježeno 1755 u Supetru na Braču, v. *Zb.* 34, 107. Možda etnik prema *Amalfi* (grad u Italiji) prema tipu *Malta* > *Amalteo* (v.).

116. MANTILEUS – magister Mantileus 1593 Postire na Braču *Zb.* 34, 133.

117. MASCARELEI/MASCARELLI – bračko prezime; sa *-elli* 1697 (kumovao u Sutivanu na Braču, porijeklom iz Splita), a 1818 piše se sa *-elei*, što pretpostavlja, da je postojao i hrvatski oblik sa *-ić*, jer samo romansko *-elli* ne bi izazvalo potrebu promjene u sufiksaciji; slično se dogodilo kod prezimena *Comuleo* (v. naprijed br. 54).

118. MATTEO – kao ime u ovom romanskom obliku (*-eo!*) javlja se u hrvatskom tekstu već u 12. st. (u ćirilskoj ispravi): dum Matēo Lučičk, v. *CD* 2, 126; Giorgio de Matteo de Grute 1227 Split *CD* 3, 267; Novacus Mathei splitski rektor 1350, Mathcus Luce Mathei 13–14. st. Trogir (usp. i Matheo Petri Mathei 1376 Trogir *CD* 12, 233, 235), Fredericus Mathei Lucii 1324–333 Trogir (ovi se kasnije zovu samo *de Matheis*, v. *Denk.* 49, III, 41); Mateo plemstvo u Zadru 1283, v. Tamaro, *Vénétié*, II, 276–7; Georgius de Matheo 1289 Zadar *Rad* 145, 199; de borea vinea

Marini Andree de Matheo 1342 Zadar CD 11, 12; prezime Mathia, Mathe u Rabu piše se rjeđe i *de Matheo*, v. *Denk.* 49, III, 41, usp. i 1320 Nicola Madii de Matheo sudac na Rabu, *Mon.* 1, 312 i 5, 247, de Matheo Martola Madii Rab *Mon.* 1, 250 i 5, 267, 269. Za mletački prijelaz *-eo* > *-io* usp. nuy Nicolo de Mathio Hvar 1449 za »Nicolaus Mathei« u paralelnom latinskom tekstu, v. *Mon.* 21, 308 (za ovaj prijelaz usp. i *liun* < *leone, dio, diu* < *deo, deus* u mletačko-dalmatinskim Pragunim tekstovima 14. st., v. Praga, *AMSD*, II, 93, 97) i Mathio, naziv za zadarsko prezime Matteo (v. naprijed) u popisu 1527, *Mon.* 6, 203–223; za mletački prijelaz *tt/t* (< *th*) > *fff* usp. u nas *Nicolo Maffeo*, ime i prezime splitskog kanonika i pisca, umro 1654, v. *Diz.* 192. *Mattei* je romanizirano ime hrvatskih pisaca Dubrovčana 18. st., v. *Diz.* 206–7 (o hrvatskom im prezimenu Matijašević usp. *SP*, 25, p. XX, n. 1 i Deanović, *Rad.*, 250, 7). *Mattei* je današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.* 92. Prema *Pretravanju prezimena*, 64–5 predstavlja potalijančenje istarskih prezimena *Mateicich* i *Mattievich*, v. naprijed *Dematteo*.

119. MICATEO – prezime šibenskog plemića, koji je 1. III. 1322. potpisao s ostalima predaju Šibenika Veneciji. Tako ga piše 1920 Alačević, *Pagine*, 39–40. U originalnoj ispravi je potpisan kao *Radoslavus Michitig*, v. *Mon.* 1, 335. Tako se ovo prezime piše i od najstarijih vremena: Nichola Michitich 1410, *Mon.* 9, 117; ser Radoslavus Mitketich 1412 *Mon.* 12, 52, 162; Ambrosius Michetich 1458 *Mon.* 22, 129. Zanimljive su isprave pisane u Mlecima 1450, gdje se poslanici općine šibenske pišu *Ambrosius Michetich Radoslavi* i *Michael Simeonich* (u dvije isprave), dok se u jednoj od njih ovi poslanici pišu i *Ambrosius de Michitibus* i *Michael Simeonich*, v. *Mon.* 21, 355, 358, 368. Tu vidimo pokušai latiniziranja jednoga prezimena. Ne znamo, tko je dao povod ovom latiniziranju, da li mletački notar ili sam *Miketić*. Vjerojatno notar. Romanizacija *Micateo* (kako je donosi Alačević) vjerojatno je iz 16. st.

120. MIGDOLEUS – Dominicus Migdoleus 1192 Split, ali je on samo načinio priepis ove listine u 17. st. v. *CD* 2, 253 i Novak–Skok, *SK*, 68–9. Ovaj je Migdolić bio notar nadbiskupske kurije u Splitu 1612 i sl. godina. Usp. slične notare u ranijim listinama pod *Nimireus*, *Niseteus* i *Raduleo*.

121. MILEI – ime Slavena potpisanog u Čedadskom evanđelju u 9. st., v. *Doc.* 383. Ovo je hipokoristik na *-ej*, usp. naprijed *Dobrodei*.

122. MIRREUS – ovako se piše uz *Mirus* senjski biskup 1168–94, v. *CD* 2, 121, 135, 163–5, 167, 194, 196, 270. Kao što je *Miro* hipokoristik od *Miroslav* (usp. 1225 kada se u Zadru ista osoba piše i *Miroslavo* i dva put *Mirus*, *Mon.* 1, 35 kao i *Mirus testis* 1200 Osor *CD* 2, 346), tako je i *Mirej* hipokoristik od istoga imena (usp. i nom. sg. *Mirreus* 1192 Split *CD* 2, 255 i *Mireo* dat. sg. 1210 Split *CD* 3, 102), pa je sufiks *-ej* romanizirano sa *-eus*.

123. MLADINEO/MLADINEI/MLADINIĆ/MLADINOVIĆ – prezime na Braču, Visu, Hvaru i drugdje. Podaci sa Brača: sa *-ić* 1582 (Pučišće), 1578 Mladinić alias Lisičini, ali već 1573 Mladinei (Pučišće), 1580 Mag-

dalena famula Mladinei (Pučišće), 1584 Mladinić; u Pučišću postoji i još jedna obitelj, koja se u starini piše Mladinović-Mladinić (u posljednje vrijeme pišu se i oni *Mladineo*), a porijeklom su iz Poljica, 1795 se pišu samo Mladinić-Mladinović detto Kraljević. U Pučišću postoji i obitelj *Mladineo*, koja se od 1574 piše sa *-eo* i *-eus* (izumrla u 18. st.); sa *-ić* (Milna) od 1730, a 1736 sa *-ei* i 1804 sa *-eo* (doselili iz Pučišća); u Postirama 1622–1781 sa *-eo/-ei/-eus*, a 1724–6 i Mladinović, 1749–71 Mladinić, a 1729 na jednom mjestu u maticama je *-dinović* ispravljeno u *-dineo*; 1657 bračko plemstvo *Mladinei alias Mladinić*; u Praznicama sa *-ić* 1579–602, od 1616 sa *-ei* i *-eo*, 1644 pop Mladineo, sa *-eo* do 19. st. Na Hvaru Mladineo 1597, v. Novak, *Dok.*, 53. Mladinić-Mladineo zove se jedna obitelj u Kučištu na Pelješcu, kamo su se doselili sa Komiže (Vis), v. *SEZ* 23, 246. Za bračke *Mladinee* v. *Zb.* 34, 158, 62, 166, 162, 170, 145, 177.

123a. MOISEI – današnje istarsko prezime, gdje postoji paralelno uz *Moise*, v. *Cad. nat.* 73.

124. NADANEI – Beck filio Nadanei de generatione Bathei 1278 (zagrebačka županija) *CD*, 3, 276–7. Bit će metateza od *Nenadei* (v.).

125. NAUPLEO – »Siquidem proverbiis illyricis utuntur (Sibenicens!): quac nos dicteria diximus: et ex lingua vernacula in latinum vertimus cum Ja. Naupleo viro docto et discreto«, 1487 Šibenik, tekst je Šizgoričev, v. *Grada*, II, 10. Kako se radi o Šibenčaninu, koji je u 15. st. prevodio hrvatske narodne poslovice na latinski jezik, mora se zaključiti, da se radi o jednom Naplaviću, koga je Šizgorić romanizirao po humanističkom kalupu u *Naupleus*, kao što je i sama sebe romanizirao u *Sisgoreo* (v.), i to nategnuvši prezime *Naplavić* u *Naupleo* prema *Nauplia*, klasičnom imenu za *Napulj*, ili *Nauplius*, imenu sina Neptunova, kralja Euboje (v. o ovima u Bailly, *Dict.*, s. v.). Potvrde za Naplavića su ovo: Joannes Naplavich 1412 Šibenik *Mon.* 12, 52; Jacobus Naplavich 1447 Šibenik *Mon.* 21, 257 (nije isključeno da je ovaj *Jakob Naplavić* istovetan sa *Jakobom Naupleom*!). Etimološki prezime Naplavić može biti prema imenu *Neapoleo*, *Napoleo* (o ovom imenu usp. 1307–8 u *CD* 8, 646 s. v.). Faze: *Napoleo* > *Napleov* > *Naplović* > *Naplavić* (u vezi s pučkom etimologijom?). Što se tiče završetka *-eo* prema *-ius* u *Nauplia* i *Nauplius*, to može biti Šizgoričevo preinačenje prema sufiksu, koji se nalazi u *Sisgoreus*, i vraćanje na *-leo* u *Napoleo*.

126. NENADEI – ime Slavena zapisanog u Čedadskom evanđelju u 9. st., v. *Doc.* 383. Ovo je hipokoristik na *-ej* od *Nenad*, usp. *Milei*, *Kanei*, *Dobrodei*.

127. NIGREUS – per ser Nicolaum Nigreum 1461 Hvar, po zanimanju »notarius publicus«, zapisan u istoj listini, gdje se spominje i *Johannes Thomeo* (v.), v. *Mon.* 22, 183. Može biti stranac (v. o notarima ovdje pod *Budimeo*), a može biti latinizirani kalk kakva našega *Crnčića*. U Splitu imamo Thoma Niger 1516, v. Katić, *Starine*, 47, 158–9. Za *-eus* usp. ovdje naprijed *Albeus*.

128. NIMIREUS – et ego Antonius Nimireus arbensis archidiaconus 1367 Rab CD 14, 95. Ovaj Antonije nije iz 14. st., nego je on samo prepisao listinu iz 1367. Isti je prepisao čak jednu listinu iz 1086, koja je naknadno objavljena (v. SEZ 38, 350). Bit će iz 17. st. kao što je i *Migdoleus* (v.). *Nimireus* je romanizacija rapske patricijske obitelji *Nemira/Nimira/Nimirus/Nimiri*. Javljaju se od 15. st., i to sa slavenskim imenima: Marinus Stephanj de Nemira, Stepole de Nemira, v. *Denk.* 49, II, 46. Za ime usp. i Nemira filia Mesagaline 12. st. Split, ib. I, 74. Sufiks pretpostavlja slavenski dočetak na *-ić* (v. o tome ostalo, što je rečeno pod *Mascarelei* i *Comuleo*).

129. NISETEO/NIZETIĆ – bračko prezime; praotac im se zvao 1390 Nixa. Mixa, Nixe, a kao Nisetich 1454–62, 1566 Nisetich, 1603 Nise'heo, 1615 Niseteo, ali 1611 još uvijek sa *-ić* te 1657 plemići *Nisetei ovvero Nisetich*, sa Bola na Braču. U Postirama sa *-eo* od 1717 (doselili iz Selaca), u Nerežišću sa *-eo* od 1657 (doselili sa Bola), u Sutivanu sa *-ić* od 1697 (*nobilis Nisetich* 1723), u Svircima sa *-eo* od 1754 (doselili iz Selaca)), v. sve *Zb.* 34, 21, 231, 194, 146, 27, 86, 190, 194. Jedan *Matheus Niseteus coadiutor in cancellaria* potpisan je na listini od 1323 sa Hvara, ali je on samo načinio prijepis ove listine u 17. st., v. CD 9, 125. Nisetich Matteo je pisac 15. st., v. *Diz.* 227. Niseteo Pietro studira u Splitu i u Padovi u 19. st., v. ib.

130. OZEY – Georgij filij Ozey 1311 Steničnjak CD 8, 291. Hipokoristik na *-ej*?

131. PARVANE0 – Gabriel 1577 Hvar Boglić, *Studi*, 197. – v. *Parvaneo*.

132. PAVANE0 – Sr. Geronimo 1605 Hvar Novak, *Dok.*, 58.

133. PECASEO/PECASSEO/PEKASOVIĆ – bračko prezime; u Nerežišću 1665 sa *-ović*; u Milni 1589 na *-ović*, od 1657 na *-eo*, a od 1731 sa *-eo* i *-sseo*; *Pecassi*, v. *Zb.* 34, 25, 28, 55, 62

134. PERIBONEI – plemićka obitelj na Hvaru 1571, v. *Mon.* 11, 273. Bit će krivo čitano ili pisano umjesto *Priboevi* (= Pribojević), jer se na tom mjestu upravo radi o nekom piscu.

135. PERSEI – Duymus Persei 14. st. Šibenik *Mon.* 5, 20.

136. PERVANE0 – Pervaneo Agostin 1595 Hvar Novak, *Dok.*, 53.. v. *Parvaneo*.

137. PESEI – M. Chiara de Pesei, ser Piero Pesei stanovnici Zadra 1527 *Mon.* 9, 203–23.

138. PETREO/PETREI – plemići na Korčuli 1553 *Mon.* 8, 251. Poznati pisci 16. st. su Ivan Petreo, Nikola Petreo i Pavao Petreo, v. *Diz.* 250–1 i Kukuljević, *SP*, I, XXXV. Bit će romanizacija od *Petrić*.

139. PIZANEI/PIZZANEI – današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.* 434. Tu postoji paralelno uz *Pisani* (etnik prema *Pisa*, grad). Možda je *-ei* zamjena za *-ić*, usp. *Aleo*, *Demeo*, *Romeo*. Zapisan je i oblik *Pizzamei*, pa i *Pizzamus* (etimološki isto?).

140. POLITEO/PULITOVIĆ – bračko prezime; 1625 Jerolim Pulitović, 1701 župnik Cvitanić-Poletović, 1656 Polotov (nadimak, prezime), 1658 Polotović, a od 1739 su Nižetići iz Dubravica izumrli u muškoj lozi pa se ženiđom osnovala obitelj Politeo-Niseteo (do 1815, otkada samo Niseteo, v. *Niseteo*), pa 1746 Politeus (Bol), 1759 Politeo (Selca), 1770 u povaljskoj matici de Puliteo, v. *Zb.*, 34, 98, 121, 30, 232, 200, 190, 199. Usp. još Vicenzo Puletić 1579 Vis Novak, *Dok.*, 35. U Starigradu na Hvaru u 18. st. Juraj Politeo v. *Diz.* 255. Etimološki je od *Hippolytus* (nije doduše sačuvano kao ime do 15. st. u Dalmaciji, v. *Denk.* 49, I, 39–41); v. br. 141.

141. POLITEO – današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.*, 276, v. naprijed br. 140.

142. POLOVINEO/POLOVINIĆ – bračko prezime; 1405 Polovinić (sudac); 1603 i 1615 Polovinić, u Bolu od 1603 sa *-inić* do 2. polovice 17. st., a od 1625 pa 1648–81 Polovineo, 1643 Polovinio, 1614 Polovineus, 1703 Polovineci, v. *Zb.* 34, 217, 154, 233, 232, 215–6. Za oblik sa *-ić* usp. još Polovinih Giulio i Giulio Vicenzo Polovinih 1576 Vis Novak *Dok.*, 35, ali ib., 199 i Niccolò Polovineo (Višanin).

143. POMPEO – Pompeo de Pompei Veronežanin 1553 po zanimanju kapetan u Šibeniku, v. *Mon.* 8, 201. Humanistička kreacija prema klasičnom imenu *Pompeius*. Kao ime javlja se 1585 u Splitu: Pompeo Cranco, sa stanom na Hvaru, *Zb.* 34, 228.

144. PREFEIUS – Pefeius Ditisclavi 1322 prisežnik na vjernost Mlecima *Mon.* I, 335. Nije mi jasno što predstavlja ovo ime. Možda je *Pripicius*, što bi bila latinizacija za *Pripče* < *Pripko* < *Pribislav*. Za krivo čitanje v. niže *Valteo*.

145. PRIBACEO – Pribaceo Vicenzo i Luca vlasnici ribarske lade 1593 Hvar Novak, *Dok.*, 44. U istim dokumentima i Andre Pribcich 1593 i 1749 (drugi razni *Pr.bchich*), ib. 125. Etimološki od *Pribislav* kao što je rečeno pod *Prefeius*.

146. PRIGOCEI – gen. sg. plemić kod Stjepana Crnojevića 1444 *Mon.* 21, 206. Etimologija mi nije jasna. Možda je i čitanje krivo.

147. PRIPEO 1411 Zadar, v. niže *Valteo*.

148. PUGLISFO/PULJIZIĆ – bračko prezime; u Pučišću od 1566 do 19. st. na *-ić*: 1584–5 magister Puljizić, 1607 klerik Pugliseo, 1795 Puglisić detto Sase i Puglizić detto Lustre; bračko plemstvo 1657, v. *Zb.* 34, 171.

149. PULICEO – prezime 1566 Split Novak, *Rad.* 286, 20.

150. PUTFO – signum manus Pervanne Putei 1044 Dubrovnik *Denk.* 49, II, 54. Od 14–15 st. kao *de Puteo*, poslije *Poca*, *Poz(z)a*, hrvatski *Pucić*. Slično prezime u Mlecima *da Puteo*, *Puzzo* 1090 *Denk.* 49, III, 52. Usp. i Paternianus de Puteo 1187–99 Mlečanin *CD* 2, 216, 230, 317, i Filippi de Pute(o) 1344 Zadar *CD* 11, 110; *lat. puteus/puteum* je »izvor«, v. Gaffiot. *Dict.*, s. v.

151. RADULEO – Antonio Raduleo 1166 Zadar, ali je on samo prepisao u 18. st. listinu iz 12. st. *CD*, 2, 108. Usp. Antonio Raduleo 1728 notar u Zadru *PCrP* 115, v. naprijed *Migdoleus*, *Nimireus*, *Niseteus*.

152. RAGUSEO/RAGUZEIO/RAGUSIO – Johannes Raguseus 1080 Split Novak-Skok, *SK*, 185 i *Doc.* 130; Georgius Valize Raguseus 1229 *CD* 3, 307; Maria filia quondam Zanni Ragusi 1378 Krk *CD* 15, 362; Maria Raguseo i Matteo Raguseo 1597 Vis Novak, *Dok.*, 35. Podaci za bračko prezime: na Bolu 1605 Raguseo, 1625 Pro Raguseo, Marco sin Marka Raguseo i Nicolo di Ragusa, 1605 Ragusio; u Dolu 1681–732 Raguzeo, *Zb.* 34, 149, 233, 216, 155. Etimološki je etnik od *Ragusa* »Dubrovnik«, tvoren sufiksom *-eus*. Raširen je i kao prezime u Italiji, v. i Rohlf, *Gram.* III, 290, v. niže *Raugei*. U Mlecima je prezime *Raguseo* zabilježeno 1252; tu imamo i aferezu *Guseo*, v. sve *Oliv.*, 181.

153. RANEI – presente ... domino Candi filio Ranei 1254 Zadar *CD* 4, 573 (ovaj je zadarski plemić). Ovo je romanizacija sa *-eus* (kao naprijed *Begna* > *Begneo*) zadarskog prezimena Ragni/Ragno: Johannes Ragni/-o 1224–7, Candi de Johanne Ragni/-o 1247–54 (ovaj je spomenut u gorecitranoj ispravi iz 1254), Cande de Ragni 1319–1324, v. *Denk.* 49, II, 54, ako nije možda *-ne-* i grafija za palatalizaciju, kao što bi uostalom moglo biti slučaj i sa *Begneo*, v. br. 18 naprijed. Etimološki je isto što i prezime *Ranjina* (v. naprijed pod *Araneo*).

155. RASOMEIO – per testimonio vilico figliolo di Rasomeo 1187 Split *CD* 2, 217–8 (listina je kasniji talijanski prijevod, vjerojatno iz 18. st.). S obzirom na prezime *Bocde de Rasumeno* 1312 Dubrovnik *Denk.* 49, II, 55, *Nicola Rasumig* i *Nicola Rasuminih* 1337 i 1347 Zadar *CD* 10, 296, 11, 431, *Vlahovic de Rasumen* 1347 Lastovo *CD* 11, 419, moramo ovo prezime smatrati kao romanizaciju prezimena *Rasumić* (usp. citiranog Nikolu *Rasumić* i *Rasuminić*), ali se može tumačiti i kao krivo čitanje od *Rasumēo*, gdje tilda ne bi bila ispravno razriješena ili više nije bila vidljiva. V. naprijed *Fulgineo* i *Budimeo*, isto tako sumnjivo prezime na *-eo*. *Razum* i *Razumjena* su naša stara imena, v. *Maretić. Rad.*, 82, 77. Jireček, ib. tumači *ras-* kao *raz-* (= *razum*, *Razumić*, *Razuminić*).

156. RATEUS – ser Rateus Boycovich 1412 Šibenik *Mon.* 12, 52. To će biti upravo *Ratcus*, usp. u isto doba u Šibeniku *Ratcus* Goyak i *Ratico* Gagcich *Mon.* 12, 55, 48. V. naprijed *Valteo*. Takav će *Ratcus* biti i *Ratheus Rathaić* poljički plemić 1405 *Mon.* 5, 58.

157. RAUGEI – današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.* 381. Ovo je prezime na *-eus* od *Raugia* = *Ragusa* (u *Raugia* se nalazi stariji refleks za *Rausion*, gdje je hijat u *-au-* zatrpan kasnije sa g, v. Skok, *ŠPr.*, n. s., I, 74, n. 34) i odgovara sličnim današnjim istarskim prezimenima *Ragusin*, *Ragusini*, ib. 295, 288, 289, 292, 536.

158. ROMEO – današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.* 27, 199. Postoji paralelno uz *Romić* i može predstavljati talijanizaciju našega sufiksa *-iē*. *Romeo* je i talijansko prezime i ime, usp. *Romei Quirini*, gen. sg., 1301 Mleci-Split *Mon.* 5, 225. Prezime je upravo etnik prema *Roma*,

tvoren sufiksom *-eus*, v. Rohlfs, *Gram.*, III, 290. Moglo je nastati i prema apelativu *romeo* »romar, hodočasnik u Rim«.

159. ROMULEI – današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.* 359. Ako nije recentna talijanizacija (v. *Aleo* i *Cadeo* i slična prezimena), možda je humanistička kreacija prema imenu rimskog heroja *Romula*.

160. ROSANEI – plemić na Korčuli 1553 *Mon.* 8, 251. Antonio Rosaneo je 1546 profesor u Padovi, v. *Diz.* 270.

161. RUBEUS – ovako se zovu dvije obitelji, u Dubrovniku i Zadru; Principi Rubei 1229 Zadar *CD* 3, 309, Nicola Rubei 1243 Zadar *CD* 4, 189; Bogdolos de Rubeo 1392 Zadar *Denk.* 49, II, 56; Petrus Rubeus 1312–23 Dubrovnik, isti se zove i Piero Rosso 1319, v. *Denk.* 49, II, 56; usp. naprijed *Albeus*, *Nigreus*.

162. SAGOLEO – cum ... Sagoleo 852 ime roba u Trpimirovoj listini *Doc.* 4 (Rački ib. 6, n. 4 izvodi od *Zagole*, cf. *Gola*, *Golan*, *Lub*, *Zalub*). Kako su i druga dvojica robova u ovoj listini Slaveni-Hrvati (*Stepus* i *Goretin*), mogla bi biti i ispravna etimologija Račkoga, i u tom bi slučaju ovo bila još starija potvrda za latinizaciju našega hipokorističkog sufiksa na *-e* (mlađa bi bila *Girdeo*, v.), ali je dr. Barada uvjerljivo u *Crs* 7, 30–1, dokazao, podvrgavši paleografskoj analizi sve primjerke ove isprave, da tekst (u Račkoga) »cum servis et ancillis Stepus Sagoleo Gor(e)tin« treba čitati, uzevši u obzir restituciju *stepussagoicoortino*, »Stepussa Goico Gortino«, pa bi neobično ime *Sagoleo* ispalo iz broja naših imena na *-eo*. Dokazi, koji mogu potkrijepiti Baradino čitanje, nalaze se u tome, što se i inače *-eo-* javlja za *-co-* (v. niže *Valteo*) i u tome, što sada prema njegovu čitanju imamo i jednu »ropkinju« (*Stjepušu*), koje dosada nismo imali, premda je tekst glasio »cum servis et ancillis«, kao i to da je po njegovom čitanju čitav tekst imena sada u ablativu, što je i prirodnije. O razlozima čitanja *Goico* za *goleo* v. podrobuo u Barade na citiranom mjestu.

163. SCARNEO/SCARNIO/ŠKRNIC/ŠKARNIĆ/SKARNIĆ – bračko prezime: 1660 Skarnić (u Nerežišću, važno što je najstarija potvrda sa *-rm-*), koji se od 1737 pišu i Scarnio/Scarneo, a 1693 i 1768 Skarnić (ovi su izumrli u početku 19. st.): u Milni 1693 i 1763 Skarnić, pa opet 1751–1801 Skarnić, a poslije Škrnić-Jeneralić, te Generalić-Skarnić (1834); u Milni 1695 Scarneo, 1699 i 1657 Scarnio, 1806 Scarneo, danas Scarneo s »nadimkom« Škrnić, v. sve *Zb.* 34, 63, 55, 28, 42. Usp. i Scarneo 1787 Vis Novak, *Dok.*, 185. Za etimologiju su važne paralele *Skarnić*, *Škrmeta*, *Škrmetić* (odakle *Škrmeta*), koje se sve susreću na Braču (v. *Zb.* 34, 72, 77), pa se ovo prezime može svesti na nadimak prema apelativu *škaram/škeram*, gen. *škarma/škerna* u značenju »palac na čamcu, na koji se stavlja veslo« (riječ je strana).

164. SENCADDEO/SANCADEO – San- 1223 Zadar *CD* 4, 35; Diminus Sancadeo 1239 Zadar *CD* 4, 75; Dimine Senzadeu 1247 Zadar *CD* 4, 267; Bartholomaeus filius Dimine Cancadej 1239 Rab *CD* 4, 91, 93; a Johanne condam Duymi Sencaadio 1356 Zadar *CD* 12, 350; piše se i *Zenzadei*, v. *Mon.* 3, 26 i *Denk.* 49, II, 70; i ovo je teoforno ime (o njima ovdje s. v.

Amadeo) od *senza* »bez« i *deus* »bog«. Kako je upravo netko u to doba mogao nositi ovakvo ime, ne možemo kazati; ipak treba usporediti slično ime *Botadeo* (v.). I ovo može biti kakav kalk prema hrvatskom prezimenu, to više što se i kod ovih »Bezbožaca« javljaju slavenska imena (*Dmine, Dujam*). Postoji i latinsko kalkiranje sa *Sinedeo* 1266 Zadar CD 5, 386. Oblici sa *san-* i *čan-* upućuju na veljotski *sianza* < *senza*, v. Bartoli, *Dalm.*, II, 223; v. i ovdje naprijed *Bachudeo*.

165. SISGOREO – ime šibenske plemićke obitelji, koja se od najstarijih vremena piše *Sisgora* i *Šizgorić* (v. niže). Oblik *Sisgoreo* je prvi put zapisan 1454 za biskupa Jurja (*Georgius Sisgoreus*), i to u listini, koja je prepisana u 16. st., pa kako se u isto doba u drugoj listini iz iste godine (1454) više puta nalazi zapisan isti biskup i *Sisgorich* (o ovim potvrđama v. Kaer, *RD*, II, 1900, vol. III, sv. 3, 303 i sl.), nije jasno, da li je već 1454 postojala romanizacija ovoga prezimena sa sufiksom *-eo*. Oblik *Sisgoreus/Sisgoreo* prvi je zasigurno pisao Juraj Šizgorić, i to 1477 u djelu *Elegiarum et carminum libri III* (Mleci, 1477). Juraj Šizgorić je polazio nauke u Padovi. Tu je i doktorirao. U spomenutoj zbirci latinskih humanističkih pjesama Šizgorić posvećuje jednu pjesmu i *Ti-deu Acciariniju* (rođen oko 1427), talijanskom humanisti, koji je 1461–80 boravio u Dubrovniku, gdje se upoznao sa svim hrvatskim humanistima svoga doba: Marulićem, Crijevićem, Tuberonom, Gučetićem, Pucićem, Bunićem i Šizgorićem. I njegovo je ime humanističko prema imenu Enejinog sina, koji se zvao *Tydeus* (o *Acciariniju* v. *Enciclopedia Treccani*, s. v. i *HE*, I, s. v.; o piscu Šizgoriću usp. Kacrovo citirano djelo, na Šre-pel Grada II, *Ljetopis* 12, 106–7 i *Rad* 138, 266–69, a zatim uz *ZH* s. v. i *NE* s. v., još *Belas, Hrvatski glasnik*, II (1939), br. 134, 10–11 i *Tor-barina, Nova Evropa*, 25, 632–36). O obitelji Šizgorića u Šibeniku imamo ove podatke: neki *Pribislav Sisgora* živio je u 14. st. na Murteru, te je oko 1366 emancipirao sina Radaka /Radića/ Radoslava, koji se nastanio u Šibeniku (kamo je nešto kasnije došao i brat mu Vuk) i tu postao plemić (v. *Starine* 44, 216, 231 i Miagostović, *I nobili*, 14; što se tiče onoga što Miagostović navodi, da je Radon došao iz Bribira, to je uzeto iz *Zavorea* (v. niže *Zavoreo*), a ta Zavorovićeva vijest, da su i Šizgorići Bribirani, može se povezati tako, da su iz Bribira najprije preselili na Murter, a tada u Šibenik). Prezime Šizgora danas je živo prezime u Ravnim kotarima i Benkovačkom Perušiću (v. grada popisa iz 1931, koja se nalazi u Institutu za jezik JAZU). Do romanizacije Jurja Šizgorića u *Sisgoreo* Šizgorići se šibenski pišu: Radoslavus *Sisgorich* 1412 *Mon.* 12, 53, 55, *Georgius Siscorich*, teolog i prior. *Mon.* 21, 28, *Georgius Siscorich* biskup *Mon.* 12, 146, *Radičius Siscorich* 1419 *Mon.* 9, 24, *Radičius Siscorich* 1419 *Mon.* 12, 280–1, *Radi-chio Siscorich* *Mon.* 17, 280, ser *Simon Siscorich* i ser *Radičhy Siscorich* 1433 *Mon.* 21, 61, *Simon Radićev sin* 1448 *Mon.* 21, 287, *Siscorich* 1441 *Mon.* 21, 28, *Georgius Siscorich* poslanik 1462 *Mon.* 22, 201, *Georgius Siscorich* 1467 *Mon.* 22, 387, nos *Georgius Siscorich* biskup 1448 *Miagostović, I nobili*, 55. Što se tiče onoga, što u jednoj ispravi iz Zadra već 1463 nalazimo kao potpisnika prepisivača ove isprave *Nicolo Sisgoreo*

(u toj listini se spominju ova šibenska prezimena: *Mlednich, Cipriancich, Sisorich, Tholimerich, Michetich, Tavilich!*), to se na osnovi toga što se u kontekstu prijepisnog akta vidi, da je ova listina bila dana na prijepis od provincijala Livića, a isti je Livić bio provincijal 1740, može zaključiti, da je i isti notar Sığoreo iz 18. st., v. *PCr* 254 i *PCrP* 9–10. Da se prezime na -eo nije tako brzo ustalilo ni poslije 1477, kada je uvedeno (ili nešto prije), vidi se odatle, što se ser *Franciscus Sığorich ser Hieronimi* piše tako i 1499, dok se isti piše *Sığoreus* 1500, ali se 1502 i opet piše *Petro Zelenchovich vilico ser Francisci Sığorich*, v. Kolenđić, *Šikar J. Čul.*, 51, 53, 60. Ovi šibenski plemići imali su posjed i na Žirju, pa se jedna grana tamo i odselila, gdje uz *Šižgorič-Milankov* postoji i prezime *Sığoreo*, koji se do danas zovu i *Šižgoriči*, v. *SEZ* 46, 582. Što se tiče etimologije ovoga prezimena, mislim, da je nastalo na slijedeći način: na naš hipokoristik *Šiško* (ovo je paralelni hipokoristik sa imenom *Šiša, Šišaković, Šišat, Šišić, Šiškić, Šišo, Šišoje, Šišulj*, a sva su nastala prema glagolu *šišati*, a davala su se od sale ošišanoj djeci, slično kao što su takvo djeci davala i imena *Striško > *Striškić* prema glagolu *strići*; poslije su ovakva imena davana kao hipokoristici i za kršćansko ime *Stefan*, v. o svemu ome *Maretić, Rad*, 81, 100) dodan je sufiks -ora, koji je postojao paralelno uz -or (kao u *Budor* prema *Budimir, Grubor, Gruborović, Jevtor* prema *Jefto, Midžor* prema *Demetrius, Vitor* prema *Vitomir*, v. *Maretić, Rad* 82, 124), premda *Maretić* nije našao potvrda za nj (v. id., ib.; moje su potvrde *Mikora* 14. st. *CD* 12, 445, prema *Mika*, hipokoristik od *Nikola, Mikula; Cogora* 13. st. *Zadar CD* 6, 313 i današnje istarsko prezime *Kohora SEZ*, 46, 554 kao i istarska prezimena *Čibora, Donora, Dundora, Frlora*, i sl.; v. o ovom sufiksu moj članak »Sufiks -ora u hrvatskoj antroponimiji«, koji će domala izaći), a nosi ga uostalom i današnje prezime iz benkovačkog kotara *Šižgora*, koje smo gore citirali. Da je *Šižgora* nastalo upravo od *Šiškora*, dokazuju grafije *Sisorich* (dva puta ovako) i *Sisquirich* za ovo prezime, što smo ih gore citirali, a vrlo su stare. Za sufiks -ora usp. i niže pod prezimenom *Stehorei*.

166. STAFILEO – Giovanni Stafileo papinski nuncij u Ugarskoj 1511–13 *Mon.* 6, 128, 130–i, 138; el vescovo di Traù detto sopranoime Staphileo 1513, ib.; Ioannes Staphileus Tragurita 1525 (u *Pribojevićevu* govoru, v. *Pribojević-G.*, 16, 82); castelletto ... il secondo delli Staphilei 1553 (tako Giustiniano za kaštel Stafilić kod Splita) *Mon.* 8, 210. Gore spomenuti Trogiranin Ivan Stafilić/Stafileo rođen je 1472, umro 1557, v. *NE* IV, 431 i *Denk.* 49, II, 62. Stafilići su u Trogir stigli negdje u 15. st. (u 14. ih stoljeću u Baradinim Spomenicima u *Mon.* 44–6 nema; isto ih tako nema za 1409–1469 u Ljubićevim *Listinama Mon.* 6, 7, 17, 21). Možda su nazvani upravo po mjestu *Stapfilu*, koje se spominje 1347 *Mon.* 3, 13 (kaštel je sagrađen 1508, dozvola je iz 1482, v. *Perojević*, 30), pa je prezime nastalo prema tipu *Ragusa* > *Raguseus*, a možda je i čista humanistička kreacija, kao *Stalileo* (v.), prema grčkom *staphylé* »grozd«, *staphylé* »visak« i grčkom klasičnom imenu *Staphylé*

(v. Gaffiot, *Dict.*, s. v.), a možda su neku ulogu odigrali i toponim *Stafil* i spomenuto grčko ime i apelativi, v. naprijed *Naupleo*.

167. STAHOREI – plemićka obitelj 1553 Hvar *Mon.* 8, 221. Ovo je prezime nastalo kao romanizacija od *Stahorić* ili *Stahorović* sa sufiksom *-eus*. Osnova *Stahor(a)* (u ARj su zabilježena imena *Stahor* i *Stahora* iz 1657, v. ARj 16, 336) nastala je od *Stah* (ovo je hipokoristik od *Stanimir* kao *Deho* od *Desimir*, v. Maretić, *Rad.*, 81, 141) sa sufiksom *-or(a)*, o kom vidi ovdje pod *Sisgoreo*. Od osnovnog *Stah* tvorena su i naša prezimena *Stahović* (Pag, 16. st., v. ARj., s. v.) i *Stahuljak* (ib.). Kod ovoga prezimena nije jasno, da li je sufiksacija *-or* ili *-ora*. Može biti ili jedno ili drugo.

168. STANEUS – per *Staneum Spalatinum* 1282 Trogir *Mon.* 46, 226. Ovo je latinizacija našega sufiksa *-e*, usp. *Stane* 1334, v. *Denk.* 49, II, 77. U starini je postojala i latinizacija *Stanus* prema *Stan*, id., ib., 48, III, 71.

169. STATILEO – Juvenalis Statileo 1517 Split, v. Katić, *Starine* 47, 159; Jakob Statilić/Statileo arhitekt, kipar, rođen 1460, boravio na dvoru Matije Korvina, v. *ZH.*, 246; Ivan Statileo pisac 16. st., v. *Diz.* 286 i Marin Statileo pisac 17. st., v. *Diz.*, 286–7; presbiter Domnius Statileus župnik u Donjoj Vodi kod Splita 1603, v. *Starine* 33, 555; za *-eo* > *-io* usp. Giovanni Statilio 1521 u Sanudovu tekstu *Mon.* 6, 166; usporedno je postojao i oblik *Stail* i *Statilić*, v. ARj. 16, 469; što se tiče etimologije, čini se, da je humanistička kreacija (prezime se ne javlja prije 16. st., nema ga u trogirskim spomenicima spomenutim pod *Statileo*), i to prema rimskom klasičnom imenu *Statilius* (jedan *Statilius* je drug konspirator Katiline). za što bi govorilo i ime *Juvenalis* (v. gore). U tom slučaju *-ius* > *-eus* ne treba tumačiti kao *Vallius* > *Valleo* nego kao zamjenu *-ič* sa *-eus*.

170. STEFANEU – prezime u Dalmaciji u 18. st., v. *Diz.* 293–3.

171. STOCCEUS – vinea *Stoccei* in *Barbato Rad* 1202 *Mon.* 1, 24 (u registar uneseno kao *Strocceus*), usp. *Stoche* prezime trogirskih plemića 1259 i 1272, v. *Denk.*, 49, II, 63.

172. STRIMEU – filija *Strimei* 1274 (ovako nisano tri put) Pag *CD* 6, 75–6. Da li je latinizacija našega sufiksa na *-e*?

173. STRISEO – prezime šibenskog plemića, koji je 1. III. 1322. potpisao predaju Šibenika Veneciji. Tako ga piše 1920 Alačević, *Pagine.* 39–40, ali u originalnoj listini je zapisan *Georgius Stricig*, usp. naprijed *Micateo*. Kada je ovo prezime romanizirano u *Striseo*, nije mi poznato.

174. TADEUS – ime 1240 Dubica *CD* 4, 121; Taddio Gradonico conte di Cherso 14. st. *Mon.* 11, 133; *Taddei* u Istri (današnje istarsko prezime) predstavljaju talijanizaciju hrvatskog prezimena *Tadeich*, v. *Pre-tvaranje prezimena*, 100.

175. TAVILEO – šibenska plemićka obitelj; Tavileo 1597 (ovako Zavoroe, v. naprijed ovo prezime); 1647 su šibenski Tavilei preselili na Prvić, v. *SEZ* 46, 577–84; prije samo *-ich*: uxor ser Flori Tavilios 1410

Mon. 9, 117 (u toj su ispravi svi Šibenčani na -*ie* pa *é* i ovo -*ios* biti zabuna); a sier Zuanne Tavelich, a Flor Tավիլի 1412 Mon. 12, 48; Gregorius Tավիւի, Johannes Tավիլի/Tavelich 1414 Mon. 12, 164, 52, 56, 163, 217; Radee Teveglich 1420 Hvar Boglič, *Studi*, 174; Johannes Tավիլի comes Farenensis 1421 Mon. 17, 80; Michael Tavelich/Tավիլի 1430-33, v. Kolendić, *Stikar J. Cul.*, 15; Clemens Tավիլի šibenski rektor 1434-51 Mon. 21, 71, 73, 401; Florius Petri Tավիլի Mon. 21, 95-401; Jacobus i Johannes Tավիլի 1451 Mon. 21, 401; Nicolaus Tավիլի admiral i šibenski poslanik 1463 Mon. 22, 252-3; Simon Tավիլի 1466 Mon. 22, 355-7; Tomasius Tավիլի 1453 Mon. 22, 3. Kako se vidi romanizacija dočетка -*ic* izvršena je u 15. st., ali paralelno i dalje postoje prezimena na -*ic*. Etimološki je od starohrvatskog apelativa *tavel* »pisar« (ovo od *tabellio*, v. Mažuranić, *Prinosi*, s. v.; etimologiju ovako postavlja A. Šimčik, *HS*, 1938, br. 338). Što Ivančić *PCr*, 212 veli, da je *Tavileo/Tավիլիć Stipan* sagradio 1461 samostan na Prviću, to je utoliko krivo, što u originalnoj listini, koju isti pisac donosi, v. *PCrP*, 9-10, stoji samo *Stephanus* i *Simeon Tավիլի* (usp. u istom smislu krivo u *SEZ*, 46, 582).

176. TIMOTHEUS/THIMOTEUS – ime zagrebačkog biskupa 13. st. CD 5, u registru, s. v. Ovo je grčko teoforno ime od *τιμω* »poštujem« i *θεός* »bog«, v. Forcellini, VI, s. v. i naprijed *Amadeo*.

177. THOMADEY – filli Thomadey 1367 Križevci CD 14, 24. Bit *é* tvorba na -*ej* od imena Tomad nom. sg. 1201 Gornja Hrvatska CD 3, 9. Tomad je hipokoristik od Thoma, v. *Denk.*, 49, I, 60. Slična su prezimena u gornjoj Hrvatskoj Temeney 1240 i Homoney 1296 CD 4, 120 i 7, 242.

178. TOBOLEO – Petar Toboleo; njemu Šizgorić u svom djelu posvećuje jednu pjesmu, šibenski je patricij, v. Medini, *Povjest*, I, 74, Šrepel, *Rad*, 138, 215; Zavoreo ih također piše 1597 *Tobolei* (v. *Zavoreo*). Etimološki bi moglo biti isto što *Tavelić* (*tavel* < *tabellio*), sa *a* > *o* i bez promjene *b* > *v*. Prijelaz -*el*- > -*ol*- bi mogli opravdati primjeri kao *taler* > *tolor* (usp. bračko prezime *Tolorović*, *Zb.* 34, 216, 234) i *kolera* > *kolora* (v. ARJ. s. v.), što prelazi i u *kolura* (moj zapis sa Krka).

179. TOLEO – Vilčina filius Tolei 1129 Zadar CD 2, 40; Vilcinna Tolei 1172 Zadar CD 2, 132: ego quidem Toleo Olgatius 1232 Dubrovnik CD 3, 361; Madius Tolcus 1237 Rad CD 4, 26 i Madius Tolehus 1234 CD 4, 207 predstavljaju zasigurno naš hipokoristik sa sufiksom -*ko* (usp. niže *Valteo*). Kako je Vučina u Zadru Slaven-Hrvat, možemo lako smatrati, da je *Toleus* latinizacija dočетка sa -*eus* od hrvatskog hipokoristika *Tole* (ovo od *Tolislav* i *Toljemir*; slični su hipokoristici *Tolja*, *Tolje*, *Toljen*, v. *Denk.* 49, I, 78; krčko prezime *Toljanić*, moj zapis, je isto tako od *Toljen*) kao *Girdeo* i sl. imena. Usp. i prezime-nadimak *Niccolò Tollov* 1579 Vis Novak, *Dok.*, 34. Teže je sa grafijom *Tuleus* 1208 Kotor CD 3, 77, *dominus Tulio Jaxich* 1205 Hvar CD 3, 53 kao i *Cosma Tule* 1205 Split CD 3, 54. Ovdje moramo uzeti, da je ovo ime nastalo kao hipokoristik od svetačkog imena *Anatolius* (usp. *Natòli* < *Anatolio* u Toskani i *Tolio*, *Tollio* u Veroni, v. *Oliv.* 152), a možda je i kontamina-

cija od *Toljemir* i *Anatol* (slično kao kod *Šiško*, što predstavlja i *Šiško* i *Sigismundus*, v. naprijed *Sisgoreo*), na što upućuje spomenuti *Cosma Tule*, gdje u upućuje na *Anatola*, a *-e* na *Toljemira*. U prezimenu *Tolli de Budno* 1198 Krk CD 2, 301 *-i* tumačim kao *Vlasius* > *Vlasi* i *commercarius* > *cumerzari* (*Denk.* 48, III, 87), pa bi prema tome to bio starodalmatski oblik za *Tolius* < *Anatolius* (ime nije zabilježeno u srednjevjekovnoj Dalmaciji, v. *Denk.* 49, I, 22, 60–1), a *Budino* je ionako starodalmatski *Roman* (v. naprijed *Bu.ineo*). U slučaju *To'eo Olgatius* nalazi se romanizacija *-eo* u latinskom tekstu, i to već u 13. st., pa se zbog neobičnog prezimena *Olgatius* može misliti, da je *Toleo* < *Anatolius*, s prijelazom *Tolius* > *Toleus* kao *Vallius* > *Valleo* (v. niže *Valleo*). Za prezime *Olgatius* možda bi došlo u obzir prezime talijanskog slikara *Serolima Olgati-a*, usp. Kukuljević. *Jure Glović*, Zagreb, 1878, 51.

190. TOMEO – ime zabilježeno na Korčuli u 14./15. st., v. Radić, *Srđ*, V (1906), 587. Kako Radić ne kaže točno godinu, kada je zabilježeno ovo prezime, može biti, da je notar i stranac, te jednak sa *Domino Joanne Thomeo predicti domini archiepiscopi cancellario* 1461 Hvar *Mon.* 22, 182 (ovaj je *Thomeo* kancelar splitskog nadbiskupa, a spomenut kao prisutnik u oporuci hvarskog biskupa). U istoj se ispravi spominje i notar *Nigreus* (v.). Da je i u starodalmatskom mogao postojati oblik *Tomé* nom. sg. s akcentom na *-é* prema grčkomi $\Theta\omega\mu\acute{\epsilon}$ (kao što u Toskani postoji *Castrum S. Cosmae* 867–81 pa u Milanu *Fomeus* nom. sg. 1266, u Padovi prezime *Litanè* < *Thomaeus*, v. Bianchi, *Agl.* X, 346–9 i *Oliv.* 138, 152), dokazivo bi primjer: in sancto Thome uno savano (»za crkvu Sv. Tome«) 918 Zadar, v. Bartoli, *Dalm.*, II, 259–60 i *Ročki, Doc.*, 18, koji ispravlja u *Thoma*, ali je taj primjer zaista osamljen (za padež kod *Tomé* usp. u istom tekstu in sancto Petro, in sancto Crisogono). Svakako, ako je *Thomeo* naše dalmatinsko prezime, onda je moglo nastati i prema *Tomić* i prema *Tomé* (usp. *Toleo*, naprijed), a moglo bi u prvoj ovdje citiranoj ispravi predstavljati i *Tomco*, usp. *Tomcho* ime u Kotoru i Dubrovniku, *Denk.* 49, I, 60, a za *-eo* = *-co* ovdje *Valteo* i *Toleo*. *Tomio* u današnjoj Istri predstavlja potalijančenje hrvatskog prezimena *Tomovich*, v. *Pretvaranje prezimena*, 101.

181. TOMICEO/TOMIČIĆ – bračko prezime; u Pučišću sa *-ić* od 1585 pa do prve polovica 19. st., te 1647 *Tomicii*, 1611 i 1631 *Thomiceo*, 1624 *Tomiceus* (kapelan), 1637 *Tomiceus*, 1638 *Tomiceo*, 1673 kapetan *Tomičić*, 1803 *Tomičić*; u Dolu od 1682 do 19. st. *Tomiceo*, 1703–30 pop *Tomiceo*, 1678–1719 uz *-eo* i *-ić*, 1798 *Tomičić-Vazulović*, v. *Zb.* 34., 34, 156, 171, 151, 149. Etimološki od hipokoristika *Tomica* < *Toma*.

182. TOMMASEO – presentibus Thomaseo et Galio preconibus 1376 Zadar CD, 15, 236; sa *-ius*: Domino Thomasio vicario 1378 Senj CD 15, 366; quod Johanni Tomasij Petrize de Iadra 1350 (konfiniran je u Veneciji i prebacuje se u konfinaciju na zadarske otoke) *Mon.* 3. 168: *Thomasius* 1386 Šibenik *Starine* 44, 216; *Thomasius de Crinera* 1333 Rab *Mon.* 5, 257; Francesco Thomaseo zadarski poslanik u Mlecima 1557 *Mon.* 11, 99; Joannes Andreas Thomaseus Splićanim umro 1669 Ciccarelli, *Opu-*

scoli, 20; Tommaso Tommaseo 1613 Šibenik Ciampini, *Vita di N. Tommaseo*, 10 (ovo je najstarija potvrda za šibenske Tomasoviće-Tommasee); Tommaseo Luigi di Spalato pisac 18. st. *Diz.* 298; Tommaseo Antonio di Sebenico pisac umro 1837 *Diz.* 298; Tommaseo Matteo Bračaniin pisac i kanonik 18. st. *Diz.* 299. Da su svi dalmatinski Tommaseo bili najprije *Tomašiči* i *Tomasovići* i sl., v. niže kod bračkih prezimena Tommaseo, a što je slavni Šibenčanin filolog Niccolò Tommaseo bio najprije *Tomasovič*, *Tomasich*, *Tomasev* (potvrde iz 1465 i 1530, v. Ciampini, *ib.*, 8), to dokazuje, da je i njegovo prezime romanizirano koncem 16. ili početkom 17. st. (najstarija potvrda je iz 1613, v. gore citiran pasus iz Ciampinija). Najstarije potvrde za romanizaciju ovoga prezimena su iz 1558 (Zadar) i 1589 (Postire na Braču, v. niže bračka prezimena). Oblik imena Tommaseo/Thomaseo (1376) nastao je u Dalmaciji od naprijed navedenog paralelnog *Tomasius* (to je jedan od derivata od Θωμάς kao što su: *Thoma*, *Thome*, *Thomeo*, *Thomas*, i čisto slavenski hipokoristici *Tomaš*, *Topša*, *Tomko*, *Tomaša*, *Tomica*, *Thomado*, *Tomadei*, v. *Denk.* 49, I, 60) na način, kako od *Vallius* nastaje *Valleus* (v.) Poslije se oblik sa -eo kao u *Matteo* ustalio u prezimenskoj funkciji i služi kao romanski oblik za hrvatska prezimena *Tomašič* (od 1345), *Tomasović* i sl. Romanski oblik *de Tomasi* (1589) je nastao od *Tomasius* kao starodalmatski *Vlasi* < *Vlasius* ili *commerciarius* > *cumerzari* (v. *Denk.* 48, III, 86) ili kao *Ragusi* od *Raguseus* (v. naprijed *Raguseo*), a *de Tomasis* (1602) je učena latinizacija ovoga starodalmatskog oblika na -i u ablativnoj formi kao *de Michitibus* za *Miketića* (v. *Micateo*) ili *de Andreis*, *de Matteis*, *de Albis* (ovo za *Zoraniće*). Treba dodati, da prezime Tommaseo ne registrira Olivieri za mletačku oblast, pa bi se prema tome i s te strane moglo tvrditi, da su svi naši Tommaseo tvorba naše obale. Razvoj bračkih prezimena ovoga tipa: oblici su Tommaseo/Tomasei/Tomašič/Tomasović; u Dolu 1345 Thomaxich, 1519 Tomassich, 1589 Tomašič, 1657 Tommasei (plemići), 1665 župnik Tomaseus, 1706–15 Tomaseus; u Postirama (doseljenici iz Dola) 1584–7 Thomasich, 1589–98 Thomaseus (subdakon), 1600 kapelan Thomaseo, 1663 pop Tomaseus, 1665 kurat Tomaseo, 1657 plemići Tommasei; u Prašnicama od 1591 na -ić, 1593 de Thomasie, 1598, 1616 i 1617 Thomaseus, 1632 i 1636 Thomaseo, 1602 de Thomasis, 1635 Thomasei, usporedno s ovima u Prašnicama i u Gornjem Humcu postoje od 1600–1822 Tomasovići, Tomasuvić; u Nerežišću 1519 Tomasich, 1589 de Tomasi; u Bolu 1574 Tomašič, 1604, 1608 i 1625 sa -ić, a 1603–1605 *de Thomasis/Tomasis*; u Povoljima od 1723 Tomasei, v. sve *Zb.* 34, 140, 133, 174, 45, 155, 149, 174, 182, 189, 216, 215, 234.

183. TRANIANEI – filius domini Petri Trianei 1283 Zadar *Rad* 145, 205. Jireček, *Denk.* 49, II, 65 misli, da je to isto što i Trunzanus (v. id., *ib.*, I, 60–1), ime koje se vrlo često javlja na Rabu, u Splitu i Zadru, a vjerojatno je postalo kao *Trun* + *Johannes* (*trun* je kao *kalo* u *Kalojoannes*). Trianei bi dakle bilo neko grčko prezime s latinskim -eus.

184. URMANEO – prezime 1556 i 1602–4 Split v. *Starine* 2, 71, 85 i 26, 289, 290.

185. URUANEO – prezime 1619 Split Novak, *Rad*, 286, 31.

186. VACUMDEO/VACONDEO – mletačko prezime, nosioci vrše u našim stranama administrativnu službu; Marcus Vacuumdeo 1347 *Mon.* 2, 424, 91 i 3, 63, v. i *Mon.* 1, 265, 339, 340. Ovo je teoforno ime tipa *Amadeo* (v.), koje je nastalo od *va* »idi« + *con* »sa« + *deo* »bogom«.

187. VALENTINEO/VALENTINOVIĆ – bračko prezime; od 1593 do početka 17. st. kao *-eo* i *-ić*, u Pražnicama, v. *Zb.* 34, 174, 183.

188. VALLEUS – Valleus (nepos meus) = tenet Valleus = nepotes mei Vallius (et Jacobus) = Vallius (nepos meus) = Valio (nepoti meo) 1234 Dubrovnik (sve o istoj osobi i u istom tekstu) *CD* 3, 124. Za starodalmatski prijelaz *-ius* > *-i* usp. *Vlasius* > *Vlasi* i *commercarius* > *cummerzari* u *Denk.* 48, III, 86 i *Alexio Vali* nom. sg. 1222 *CD* 3, 216 (tako u nom. sg. i u popratnoj ćirilskoj ispravi) te *Vali ProklečikŃ* = *Vali de Proculo* (u usporednom latinskom i hrvatskom tekstu) 1253 Dubrovnik *CD* 4, 532 (citira i *Denk.* 49, I, 62). *Vallius* je vrlo staro ime, koje susrećemo već u rimsko doba na dalmatinskim natpisima (na Visu), a nalazi se u to doba i na natpisima u Italiji. U srednjem vijeku susrećemo ove oblike: *Vallius*, *Vallius*, *Vale*, *Vali*, *Valiza*, *Valcus*, *Valchus*, *Balius*, *Balius*, *Balli* (sve *Denk.* 49, I, 62). Što se tiče romanskih oblika, jedino oblici *Vali/Bali* su starodalmatske pučke forme, a ostali su oblici pomladivani. Oblici na *-eus* nastali su prema tipu odnosa *Mattio* : *Matteo*, t. j. prema *Vallius* stvoren je i oblik *Valleo*. Što se tiče oblika *Vale* (naš hipokoristik na *-e*), koji bi mogao postati i prema *Vallius* i prema *Valentin* (Jireček, *Denk.* 49, I, 62 misli, da je *Vali* u srednjevjekovnoj Dalmaciji možda služio i kao hipokoristik za *Valentin*), i taj bi oblik mogao davati *Valleus* (kao *Girdeus*, v. *Girdeo*), ali se to ne može kazati za citirane dubrovačke oblike, jer se u toj listini za istu osobu uzimaju samo imena *Vallius* i *Valleus*.

189. VALTEO – Valteo Dragorybich, Vlatej Gauramch 1411 Zadar *Mon.* 9, 167–8. Ova dva imena ovako pisana nalaze se u jednoj mletačkoj ispravi, u kojoj se nekim Zadranima 1411 priznaju neka prava, koja im je prije toga 1403 priznao kralj Ladislav Napuljac *Mon.* 9, 168–9. Iz analize ovih imena, kako su zabilježena u kontekstu isprave, izlazi, da nijedna ni druga grafija nisu ispravne, nego da se radi o pisarskoj grešci i lošem čitanju. Ponajprije grafija *Valteo*, koja se javlja samo jednom u početku isprave, otpada, jer se poslije toga sedam puta u istoj ispravi javlja za iste osobe grafija *Vlatei*, *Vlateo*, *Vlaticho*, *Vlateum*. Drugo, grafija *Vlateo* također otpada, jer je u prijepisu *-tco* čitano *-teo*, što izlazi odatle a) što se početno *Pripeo sartor* poslije u istoj ispravi piše samo *Pripici* i *Pripcho*, t. j. c je krivo čitano za e, b) što se Gavranić, koji ima također ime *Vlateo* na početku isprave, niže piše i *Vlaticho*, pa je jasno, da je i *Vlatei Gauramch* i *Vlaticho Gauramch* trebalo čitati *Vlatci* i *Vlatcho Gavranić*, a prema tome i *Vlatco Dragorybich*.

190. VISEGNEO – ime Hrvata zabilježenog u 9. st. u Čedadskom evanđelju, v. *Doc.* 383. Rački, *ib.*, 385, n. 97 smatra greškom za *Višeneo*, dok u registru izjednačuje ovo ime sa *Visegnæv*. S obzirom na to, da je *Welecneo* (v. niže) vrlo vjerojatno *Velenëgǫ*, onda je i *Visegneo* vjerojatno *Višenëgǫ*, iz istih razloga. Grafija *-gn-* kao *-cn-* u *Welecneo* označuje palatalizaciju pred jatom. S obzirom na grafiju *Trebenec* za *Trëbenëgǫ* moglo bi se misliti, da se radi o krivom čitanju *o* za *c*, t. j. da je u rukopisu stajalo *Visegnec*. Grafija *Trebenec* je iz istog popisa.

191. VITALEUS – 1525 u Pribojevićevev spisu (v. *Pribojević-G.*, registar). Ovako je ovdje romaniziran ovaj hvarski patricij, a 1593 hvarski ribari zovu se Zuane Vitaglich, Michiel Vitaglich, Steffano Vitaglich, Zuanne di Steffano Vitaglich v. Novak, *Dok.*, I, 44–5.

192. VOINEO/VOINEUS/VOINEI/VOJNOVIĆ – bračko prezime; 1647–1769 plemići u Postirama pisani su *Voineo/-eus/-ei*, 1708–1720 »nodaro publico« Frane *Voineo*, 1781 *Vojnović*; u Mircima 1702–34 pop *Voineo*; inače na Braču ima dosta prezimena ovoga tipa kao *Vojković*, *Vojnić*, *Vojnović*, v. sve *Zb.* 34, 98, 118, 148.

193. VOSELEI – bračko prezime engleskog porijekla; *-eo* može biti romansko *-eus*. Kasnije su se prozvali *Cerineo*, *Zb.* 34, 130.

194. VUKOSEO/VUCOSEO/VUKOVIĆ/VUKOŠEVIĆ – bračko prezime; na Bolu obitelj Hranotić, danas izumrla, piše se od 1610 sa napomenom »ex *Vucosev*«, 1688 Hranotić detto *Vuković*, 1735–51 Hranotić alias *Vuković*, 1603–9 samo *Vuković*, 1606 de *Lupis*, 1612 *Lupi*, 1625 *Vucoseo*, 1712–21 *Vuković*; na Braču ima inače dosta *Vukovića*, *Vučića*, *Vukomilića*, *Vukića*, *Vukšića*, v. sve *Zb.* 227, 303.

195. WELECNEO – ime sina Sondoke »Bugarina«, zabilježeno u 9. st. u Čedadskom evanđelju, v. *Doc.* 383. S obzirom da u ovim tekstovima susrećemo i *-gn-* (v. naprijed *Visegneo*), može se misliti da grafije *-cn-* i *-gn-* označuju palatalizaciju, kao u talijanskom jeziku. Palatalizacija u ovim slučajevima nastala je pred slijedećim jatom, a u *-eo* može biti jat samo, ako pretpostavimo *-ëgǫ*, t. j. ako u drugom dijelu ovih imena stoji *-nëgǫ*. Prema tome ova imena u Čedadskom evanđelju predstavljaju slavenska imena *Višenëgǫ* i *Velenëgǫ*. Grupa *-nego* (*-o* je romanizacija ovih imena kao što se u tim zapisima nalazi *Braslavo*, *Tripimiro* uz *Stregemil*, *Trebenec*, *Nosimer*, *Gracig*) dala je *-eo* na furlanskom teritoriju, na kojem *-ego* prelazi u *-eo* (v. Meyer-Lübke, *Gram.*, II, 365–7). Za konačno *-eo* moglo bi se prema grafiji *Trebenec* za *Trebenëgǫ* misliti, da je krivo čitanje za *Velenec* i *Visenec*, ali bi to istom trebalo provjeriti na originalu ovoga rukopisa. Krivih čitanja *e* za *c* imamo dosta u našim ispravama (v. naprijed *Valteo*, *Tomeo* i sl.), a ovdje bi to bio slučaj sa *o* (t. j. *o* za *c*). U Čedadskom evanđelju doduše imamo germanskih imena pisanih u romaniziranom obliku sa *-eo* (v. *Engildeo* citirano pod *Engadeus*), pa bi i u slučaju ovih naših slavenskih imena mogla biti neka romanizacija sa sufiksom *-eus*, ali je to zbog spomenute palatalizacije nemoguće. Račkijevo tumačenje ovih imena (*Welecneo* uspoređuje sa *Velik*, *Velih-*

na, *Velikna, Visegnoe* kao *Višenego i Višegnev*) ne vodi računa o morfologiji i o značenju grafije *-gn-*.

196. ZACHEI – današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.* 362. U Istri postoji ovo prezime paralelno uz *Zahel* pa može biti recentna romanizacija nekog našeg prezimena. Za samo ime usp. *Petrus f. Zachei* 1266 Križevci CD 5, 396 i *Zacheus episcopus iauriensis* 1137 i 1142 CD 2, 46, 50.

197. ZADEO – današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.* 36, 58, 59, 459. Tu postoji paralelno uz *Zadel, Zadev* ib. registar. *Zaddeo* predstavlja u Istri recentnu romanizaciju ovih naših prezimena, v. *Pretvaranje prezimena*, 109.

198. ZAVOREO – prezime šibenske obitelji, koja se javlja u listinama od 15. st. Najstarije su potvrde s romaniziranim dočetcim: nos Dominicus Zavoreo 1538, v. Kolendić, *Slikar J. Čul.*, 72; Piero Zavoreo di Sebenico *Mon.* 11, 240–2 (za 1566–8, naznačeni su kao plemići); familiae ... Zavoreae 1587 (u plemićkoj diplomu, v. *BASD*, 1898); Dominik Zavoreo pisac 16/17 st., v. *Diz.* 219–20; Zavoreo Francesco 18/19. st., *Diz.* 320; potvrde sa *-ovič* su starije: Baptista Zavorovich civis Šibenici 1480, ser Batista Xavorovich iudex curie maioris u Šibeniku 1496, v. Kolendić, o. c., 23, 43; *Zavorovič* piše ih još uvijek Kavanjin u svom djelu, 17/18. st. (citat iz građe za Akademski rječnik u Institutu za jezik JAZU). Za porijeklo obitelji važno je, što priča spomenuti Dominko Zavoreo (rođen oko 1540) 1597 u svojoj rukopisnoj povijesti Šibenika *Prima parte del Trattato sopra le cose di Sebenico*, str. 5–7 (rukopis u Arhivu Histozijskog instituta JAZU, nro II. b. 42, 515): Venero parimenti alcun altre famiglie da Breberio, e furon la Slavogostich, descendent da quella de' Subich, per avanti conti di quel luoco, divenne anco Bogdan Subich, la cui descendenza ch' é la nostra de' Zavorei oggidi, per grazia di Dio si conserva nella persona mia, di Battista, Pietro, et Michiel miei figliuoli. « U istom tekstu naprijed priča Zavoreo, da su iz Bribira osim Zavorovića došli i Difnići, Šižgorići »la Sığoreoa«, v. *Sığoreo*), »la Petrovich«, »la Tolimeria«, i dodaje, da od Tolimerića potječu Marcinići. Niže daje popis šibenskih obitelji, koje su u Šibeniku ili na njegovom teritoriju imale »ius patronatus«: i Dragoevich, Lignicei, li Saraceni, li Ferri, li Simeonich, li Tiscovich, Tavilei, Tobolei, Radovancich i dr. Što se tiče etimologije ovoga prezimena, mislim, da dolazi od imena Zaharija (jedan je *Zaharija* načelnik Šibenika baš neposredno prije pojave prezimena *Zavorovič* u Šibeniku, i to u prezimenskom obliku: Petrus Zacharia 1412–3, v. *Mon.* 12, 22, 45, 82, 93, 17–8, pa bi im mogao biti predak; da se prema pretku, neposrednom, dobivaju prezimena, v. naprijed *Hettoreo, Giadruleo* i sl.), i to tako da *Zaharija* daje *Zavor* (sa *h* > *v* usp. *grahorica* > *gravorica* i sl.) kao što *Nazarija* daje *Nazor* (bračko prezime književnika *Vladimira Nazora*; obitelj potječe iz Poljica, v. *ARJ*, s. v. i *Zb.* 34, 72, 76). *Zakarija* je bilo donedavno prezime u Pučišću na Braču, v. *Zb.* 34, 171. U nas se u prošlosti i *Nazor* susreće kao prezime: Marco Nazaro 1557 Zadar, v. *Mon.* 11, 99. Sufiks *-ovič* u *Zavorovič* je vrlo živ

dalmatinski sufixi u hrvatskoj antroponimiji, na pr. na Braču imamo: *Radmilović* (uz *Radmilić*), *Ribarović* / *Ribarević*, *Salamunović* (uz *Salamunić*) i sl., v. *Zb.* 34, v. registar.

199. ZEBEDEI – portum Zebedei 1201 Gornja Hrvatska *CD* 3, 10. Ime je biblijsko, javlja se i u Mlecima, usp. *Zabèo/Sabèo* < *Zebedeo*, v. *Oliv.* 153.

200. ZELLEI – današnje istarsko prezime, v. *Cad. nat.* 536. Postoji paralelno uz *Zeliće* i sl. prezimena. Da li je recentna romanizacija, trebalo bi istražiti.

201. ZOLEO – presente Madio Zoleo 1251 Zadar–Rab *Starine* 26, 212 i *CD* 4, 456. Ovo je ili neobična govorna metateza za *Zoelo* ili pisarska greška za *Zoelo*. Relikvije sv. *Zoilus-a/Zoyllus-a* donesene su u Zadar u 9. st., pa u 13. i 14. st. nalazimo u Zadru (v. *Denk* 49, I, 74, II, 70) i Trogiru: *Zoillus* 1233 Zadar *CD* 3, 390; ego *Çoillus* Cipriani de Bartolomeo 1323 Zadar *CD* 9, 107–8; *Çoellus* 1276 Zadar *CD* 4, 170–1; *Madius Çoili* 1291 Zadar *CD* 7, 28, 30 (možda isti sa *Madius Zoleo!*); *Çovellus* 1293–7 Zadar *CD* 7, 475; *Çovello* 1312 Zadar *CD* 8, 314 (nosilac prezimena Nozdronja); u Trogiru pišu ovo ime *Xolli*, *Çula*, *Julla*, *Zolle*, v. *CD* 4, 89, *CD* 6, registar, s. v. usp. i *Denk.* 49, I, 64, i II, 70.

202. ZUDEO – David Zudeo 1466 »mediator pacis cum Turca« Mlečanin *Mon.* 22, 378–9, 380. *Zudeo* je > *jūdēus* »jevrejin«.

203. ZUPANEO/ZUPPANEI/ZUPPANEI/ZUPANIĆ – bračko prezime; iz Bosne došli kao Županović, de Xupagnaz (ovj iz Duvna), u Pučišću 1568 kao Županić, od 1581 Zuppaneo, 1658 Zuppane alias Županić (brački plemići), 1795 plemić Zuppaneo; obitelj je izumrla pred 50 godina, v. *Zb.* 34, 172, 158.

204. ZUVETEO/ZUVETEI/ZUVITEO/ŽUVETIĆ – bračko prezime; u Postirama 1376 Xuvetich, 1657 Zuvetei alis Žuvetich, 1700–22 i kao Zuvetei; u Pučišću 1566 do 19. st., i to 1467 sa -ić, 1579 pop Žuvetić, Zuetich, 1612–3 i kao Zuveteus, 1632–1700 Zuvetei, a od 1598 češće i Zuveteo; u Nerežišću 1656–1787 Zuveteo/-ei, v. *Zb.* 34, 148, 27, 172. Ima ih i na Hvaru: Zuvetei 1798 notar Novak, *Dok.*, 219.

NAKNADNI DODACI

(prvi broj na početku označuje stranicu, a drugi redak, na koji se tekst odnosi)

[296, 32] ... *Pavlič*. Tako je na pr. danas na Hvaru, v. M. Hraste. *Hrvatski dijalekto-
loški zbornik*, I, p. 335.

[297, 2] Za etimologiju prezimena *Šubić* i *Gušić* usp. St. Rospond, *Prace komisji
językowej*, br. 27, p. 47 i 93.

[298, 5] ... 86–91. Malo dublje ulazi u problematiku ovog patronimičkog sufixa St. Rospond, o. c. (v. dodatak za str. 297, 2), p. 114–56. Rospond također izvodi, da je najprije postojao pluralni oblik -ići (ib. 117–24).

- [303, 11] – među hvarska prezimena na *-eo* unesi i *Ivaneo*.
- [303, –] – među splitska prezimena na *-eo* unesi i *Vragniceus*.
- [313, 2] ... *Mon.* 8, 87. Ipak će biti kriva Olivijerijeva etimologija: umjesto da se prezime *Amalteo* dovodi u vezu s gradom *Maltom*, treba ga dovesti u vezu s *Amal-telom*, kozom dojljom Zeusa (Ἀμάλθεια = Amalthea, ima i pridjev Amaltheus, v. *Gaffiot*, 108 i *Bailly*, 92).
- [317, 12] ... 91). Postoji uz *Budineo* i grafija *Butineo* (3 puta), v. *RIJAZUZ*, II, 368.
- [322, 8] ... sunca). Ovo piransko prezime (*Febeo*) nastalo je kao humanistički kalk za piransko obiteljsko prezime *Apollonio* (*Apollo* = *Foebus*), v. Ziliotti, *La cultura letteraria di Trieste e dell'Istria*, I, 1913, p. 99.
- [324, 9] ... *Dok.*, 59. Ima *Ivaneâ* i Hvarana, oko 1637, v. Boglić, *Studi*, I, 113.
- [330, 32] ... 82, 77. Zabilježen je i *Juraj Razumenić* 1487 u Bužanima (Lika), v. *AC*, 328.
- [332, 16] ... Mleci, 1477; v. opis inkunabule u J. Badalić *Inkunabule u NR Hrvatskoj*, 1952, p. 189).
- [339, iza br. 193] 193a. VRAGNICEUS (Ambrosius) – 1631 Split, v. Badalić, o. c. (v. dodatak za str. 332, 16), p. nota 904.

VIII.

POPIS KRATICA UPOTREBLJENE LITERATURE

- AC = Acta croatica (Šurmin, u Mon. hist.-jur., 6)
- Agl. = Archivio glottologico italiano
- AHID = Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku
- Alačević, Pagine = A. Alacevich, Pagine della storia di Sebenico. Šibenik. 1920.
- AMIV = Atti e memorie dell'Istituto veneto di scienze, lettere ed arti, scienze morali e lettere
- AMSD = Atti e memorie della Società dalmata di storia patria
- ARj. = Rječnik hrvatskog ili srpskog jezika. JAZU
- AT = Archeografo triestino
- Bailly, Dict. = A. Bailly, Dictionnaire grec-français. Paris. 1950.
- AVen. = Archivio veneto
- Bartoli, Dalm. = M. G. Bartoli, Das Dalmatische, I i II. Beč, 1906. Izašlo kao »Schriften der Balkankommission, linguistische Abteilung«, IV i V.
- BASD = Bullettino di archeologia e storia dalmata
- Boglič, Studi = G. Boglič, Studi storici sull'isola di Lesina, Zadar. 1873.
- Bujas, Ribanje = R. Bujas, Ribanje i ribarsko prigovaranje. Petar Hektorović. Zagreb, 1951.
- Cad. nat. = Cadastre national de l'Istrie. Sušak. 1945. 2 voll.
- CD = Codex diplomaticus, JAZU
- Ciampini, Vita di N. Tommaseo = R. Ciampini, Vita di Niccolò Tommaseo. Firenze. 1945.
- Ciccarelli, Opuscoli = A. Ciccarelli, Opuscoli riguardanti la storia degli uomini illustri di Spalato e di parecchi altri Dalmati. Dubrovnik. 1811.
- Commissiones = Mon. 6, 8, 11 (obasižu doba 1433-1571)
- Crs. = Croatia sacra
- ČSJKZ = Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino
- Dacorom. = Dacoromania
- Denk. = Denkschriften der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, phil.-hist. Classe.

- Forcellini = E. Forcellini, *Lexicon totius latinitatis*. Padova. Voll. I-VI
- Gaffiot, Dict. = F. Gaffiot, *Dictionnaire illustré latin-français*. Paris. 1934.
- Diz. = S. Gliubich, *Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia*. Vienna-Zara. 1856.
- Doc. = Fr. Rački, *Documenta historiae croaticae periodum antiquum illustrantia*. Zagreb. 1877.
- Farlati, Illyr. sc. = D. Farlati, *Illyricum sacrum*. I-VII
- Georges = *Ausführliches lateinisch-deutsches Handwörterbuch*. 1913.⁸ 2 voll.
- Glotta
- Grada = *Grada za povijest književnosti hrvatske, JAZU*
- HS = *Hrvatska straža*
- HE = *Hrvatska enciklopedija*
- JAZU = *Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu*
- Kolendić, Slikar J. Čul. = P. Kolendić, *Slikar Juraj Čulinović*. Sarajevo. 1920.
- Kukuljević.
- Pjesnici 16. v. = I. Kukuljević, *Pjesnici hrvatski 16. vijeka*. I, II. 1858.
- Leskien; Gram. = A. Leskien, *Grammatik der Serbo-kroatischen Sprache*. Heidelberg. 1. Teil. 1914.
- Listine = *Mon.* 1-5, 9, 12, 17, 21, 22, 24 (obasižu doba 960-1469)
- Ljetopis = *Ljetopis JAZU*
- Maretić, Gram. = T. Maretić, *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga jezika*, 2. izd. 1931.
- Mažuranić, Prinosi = VI. Mažuranić, *Prinosi za hrvatski pravno-povjestni rječnik*. Zagreb, 1908-23.
- Medina, Povjest = M. Medini, *Povjest hrvatske književnosti u Dalmaciji i Dubrovniku*. knj. I, 16. st. Zagreb. 1902.
- Meillet, Esquisse = A. Meillet, *Esquisse d'une histoire de la langue latine*. 1928.
- Meyer-Lübke, Gram. = W. Meyer-Lübke, *Grammatik der romanischen Sprachen*. Sv. I-III i registar
- Miagostović, I nobili = S. Miagostović, *I nobili e il clero di Sebenico nel 1449 per la fabbrica della cattedrale*. Šibenik. 1910.
- Mon. = *Monumenta spectantia historiam slavorum meridionalium, JAZU*
- Mon. hist.-jur. = *Monumenta historico-juridica, JAZU*
- NE = *Narodna enciklopedija (Stanojevićeva)*
- Novak, Dalm. = G. Novak, *Povijest Dalmacije*. I-II. Zagreb. 1944.
- Novak, Dok. = G. Novak, *Dokumenti za povijest ribarstva na istočnim obalama Jadranskog mora*, sv. I. Zagreb. 1952.
- Novak-Skok, SK = V. Novak - P. Skok, *Supetarski kartular*. Zagreb. 1952.
- Oliv. = Dante Olivieri, *I cognomi della Venezia Euganea, saggio di uno studio storico-etimologico*. Biblioteca dell' »Archivum romanicum«, ser. II *Linguistica*, nro. 6. 1923, 113-172
- Ostojić BO = I. Ostojić, *Benediktinska opatija na otoku Braču*. Split, 1934.
- Ostojić = N. Ostoić, *Vela Luka*, Dubrovnik. 1953.
- PCr = S. Ivančić, *Povjestne crte o samostanskom III. redu*. Zadar. 1910.
- PCrP = isto što PCr, ali dodani PRILOZI, s posebnom paginacijom (1-232)

- Perojević = M. Perojević, Postanak kaštela. Sarajevo. 1934.
- Pretvaranje prezimena = Pretvaranje prezimena na talijanski oblik. 1928. Izdala »Istarska riječ« u Trstu. Tisak tiskare »Edinost« u Trstu. Pp. 116.
- Pribojević-G. = Vinko Pribojević, O podrijetlu i zgodama Slavena. Uvod i bilješke i tekst za štampu priredio akademik Grga Novak. Preveo i kazalo imena sastavio Veljko Gortan. Zagreb. 1951.
- R = Razprave (društva za humanistične vede)
- Rad = Rad JAZU
- RES = Revue des études slaves
- RD = Rivista dalmatica
- RIJAZUZ = Radovi Instituta JAZU u Zadru
- Rohlf, Gram. = G. Rohlf, Historische Grammatik der italienischen Sprache und ihrer Mundarten, I-III. 1950-4.
- SAW = Sitzungsberichte der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften
- SEZ = Srpski etnografski zbornik (citiraju se radovi Dr. I. Sindika (br. 38, Dubrovnik), L. Marčića (br. 46, zadarski i šibenski arhipelag), Dr. N. Z. Belovučića (br. 23, Pelješac) i S. Nakićenovića (br. 20, Boka))
- Skok, Pojave = P. Skok, Pojave vulgarno-latinskog jezika na natpisima rimske provincije Dalmacije. 1915.
- Skok, Slav. = P. Skok, Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima. Zagreb 1952. 2 voll.
- SP = Stari pisci hrvatski. JAZU
- Srd = Srd, list za književnost i nauku. Dubrovnik
- Starine = Starine JAZU
- Strohal, Pravna povjest = R. Strohal, Pravna povjest dalmatinskih gradova. Zagreb. 1913.
- StPr = Starohrvatska prosvjeta
- Tamaro, Vénétie = A. Tamaro, La Vénétie et la Dalmatie. voll. I-II. 1919.
- Tomasin, Volkstämme = P. Tomasin, Die Volkstämme im Gebiete von Trieste und Istrien. Triest, 1890.
- VHAD = Vjesnik hrvatskog arheološkog društva
- Zb. = Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, JAZU
- ZH = Znameniti Hrvati. 1925.

IX.

I N D E K S

(sadržji sve antroponime, toponime, sufikse i onomastičke apelative spomenute u radnji; broj u zagradi odnosi se na brojni redosljed u glavi VII)

- Acciarini 298, 332 (165)
 Achilleo 312 (1)
 Achilles 312 (1)
 Achileus 312 (1)
 Adrast 291
 Ἄδραστος 291
 Ἀδράσσειος 291
 -aeus 287, 290, 293
 Agosteo 301, 305, 312 (2)
 Agostini 312 (2)
 Ἀχιλλεῖος 291, 312 (1)
 Ἀχιλλεύς 291
 -aios (v. aios), 288, 290, 293, 310, 311
 -aios 288, 291, 292, 293, 310
 -aius 291
 Albeus 287, 312 (3), 327 (127), 331 (161)
 Albino 323 (96)
 Albis, de ~, 295, 309, 337 (182)
 albus 312 (3)
 Albuzzio 293
 -ald 321 (77), 324 (97)
 Aleo 301, 305, 312 (4), 317 (35), 328 (139), 331 (159)
 Alexio, de ~, 316 (32)
 Alić 312 (4)
 Amadeo 287, 294, 295, 298, 302, 303, 305, 307, 312 (5), 315 (28), 315 (29), 321 (70), 321 (71), 332 (164), 338 (186)
 Amadeus 294, 300, 301
 Amalfi 325 (115)
 Ἀμάλθεια 342
 Amalthea 342
 Amalteo 293, 298, 301, 302, 305, 312 (6), 325 (115), 342
 amare 312 (5)
 Amblasii 313 (7)
 Amblasio, de ~, 313 (7)
 Ampleo 300, 304, 305, 313 (7)
 Amplexius 313 (7)
 Amuleus 313 (6)
 Anatol 335 (179)
 Anatolio 335 (179)
 Anatolius 335 (179)
 Anchises 292
 Anchiseus 292
 -ancija 290
 Ancona, d' ~, 324 (104)
 andare, v. va
 Andreis (de ~) 337 (182)
 Andrija 324 (99)
 Andrijin 297
 Anić 298
 -ant 290
 Antončev 297
 -anus 291
 Apollo 312
 Apollonio 342
 Aquila, v. Buccareo- ~
 Aranea, de ~, 313 (8)
 Aranei 288, 313 (8)
 Araneo 292, 298, 300, 302, 306, 307, 310, 312 (6), 313 (8), 330 (153)
 Araneus 292, 294, 313 (8)
 Ariosto 310
 -ariu 317 (32)
 Arneus 313 (8), 321 (78)
 Atena 291
 Ἀθῆναι 291
 Ἀθηνᾶιος 291, 293
 Atheneus (-aeus) 291, 292
 Augustin 312 (2)
 Aureo 313 (10)

- Aureus 295, 312 (3), 313 (8)
 Aurio 313 (10)
 aurum 312 (3), 313 (10)
 Avgustinčić 312 (2)
- Ebalio, de ~, 295
 Baboneg 313 (11)
 Babonegъ 298
 Babonei 313 (11)
 Baboneo 298, 300, 306,
 Babonic 313 (11)
 Babonig 313 (11)
 Babonožić 313 (11)
 Babonyg 313 (11)
 Babunio 298, 313 (11)
 Bacedeo 301, 304, 306, 314 (12), 315 (29)
 Pachudeo 314 (12), 332 (164)
 Badurina 310
 Balaseus 314 (13)
 Balaš 314 (13)
 Baldemar 316 (32)
 Bali 338 (188)
 Balius 338 (88)
 Ballius 338 (188)
 Balli 333 (188)
 Balneo, de ~, 289, 301, 314 (14)
 Banj 314 (14)
 Barle 314 (15)
 Barleus 300, 314 (15)
 Barnaba 315 (23)
 Bartholomaeus 292, 314 (16)
 Βαρθολομαῖος 292
 Bartholomeo 304, 314 (16), 341 (201)
 Bartol 314 (15)
 Bartolomeis 314 (16)
 Bartolomei 314 (16)
 Bartolomej 314 (15), 321 (78)
 Bartolomeo 293, 294, 295, 301, 304, 305,
 306, 307, 314 (16)
 Bartolomeo, de ~, 314 (16)
 Bartholomeus 287, 292, 293, 314 (16)
 Bartolomio 304, 314 (16)
 Bartolomius 292, 293
 Baseglo 314 (17)
 Baseio 314 (17), 289
 Baseo 289, 302, 314 (17)
 Baseyo 314 (17)
 Basilijević 314 (17)
 Basilius 314 (17)
 Bassegli 314 (17)
 βασιλεύς 314 (17)
 Bathei 327 (124)
 Begna 295, 330 (153)
 Begne 314 (18)
 Regneo 298, 300, 304, 306, 314 (18), 322
 (82), 330 (153)
 Regneo, de ~, 146 (17)
 Regnius 295
- Beleei 300, 314 (19)
 Belče 314 (19)
 Beley 314 (20)
 Belezi 314 (19)
 Belleo 301, 302, 306, 314 (21)
 Bel(l)os 312 (1)
 Belo 312 (1)
 Belus 312 (1)
 Berlenei 301, 314 (22)
 Berlengi 314 (22)
 Bernabeo 301, 305, 315 (23)
 Bernabić 315 (23)
 »Bezbožac« 332 (164)
 Biliceo 299, 301, 303, 306, 315 (24)
 Bilicich 304, 315 (24)
 Bilčić 315 (24)
 Bilze 323 (89)
 Blaiseis 315 (25)
 Blaseo (de ~), 304, 306, 315 (25)
 Blaseus 315 (25)
 Blasio 315 (25)
 Blasius 315 (25)
 Blaž 315 (25)
 Blaževi 297
 Boccaneo 303
 Boccaneus 299, 301, 306, 315 (26)
 Boccareo 316 (31)
 Boccareus 316 (31)
 Bocde 330 (155)
 Bōdimčrъ 316 (32)
 Bogdaneo 298, 300, 304, 306, 313 (11),
 315 (27), 318 (42)
 Bogdanich 315 (27)
 Bogdanić 298, 304, 313 (11) 315 (27)
 Bogdanit 298, 315 (27)
 Bogdoluš 331 (161)
 Boerio 293
 Bokanić 315 (26)
 Boldomier 316 (32)
 Bondemerio 316 (32)
 Bondimero 316 (32)
 Bondimier 316 (32)
 Bondimiro 316 (32)
 Bondomier 316 (32)
 Bondumer(i)o 316 (32)
 Bondumier 316 (32)
 Bondumiro 316 (32)
 Bonedeo 294, 312 (5)
 Bonedeus 300, 304, 315 (28)
 Bonus 315 (28)
 Bonzo 316 (32)
 Botadeo 295, 300, 304, 306, 314 (12), 315
 (29), 332 (164)
 Boycovich 330 (156)
 Bradina 315 (30)
 Brasclavo 295, 339 (195)
 Brate 296, 315 (30)
 Brateus 296, 300, 315 (30)

Bratey 315 (30)
 Britero, de ~, 316 (32)
 Buccadeo 315 (29)
 Buccareo 299, 301, 303, 306, 316 (31)
 Buccareo-Aquila 316 (31)
buccarius 316 (31)
 Bucodeo 315 (29)
 Budim 316 (32)
 Budimeo, de ~, 288, 300, 301, 304, 316
 (32), 327 (127), 330 (155)
 Budimero 316 (32)
 Budimić 316 (32)
 Budimir 316 (32), 333 (165)
 Budimović 316 (32)
 Budineo 298, 301, 304, 306, 317 (33), 336
 (179)
 Budineus 317 (33)
 Budinich 317 (33)
Budino 317 (33)
 Budino, de ~, 336 (179)
 Budinus 317 (33)
 Budislavich 304
 Budmil 317 (32)
 Budor 333 (165)
 Bugna 314 (18)
bukar 316 (30)
 Bukša 309
bukša 309
 Busey, de ~, 317 (34)
 Butadei 315 (29)
 Butadeo 312 (5), 315 (29)
 Butadeo, de ~, 315 (29)
 Butadey 315 (29)
 Butineo 342
buttare 315 (29)
 Cadeo 301, 305, 317 (35), 331 (159)
caesareus 318 (44)
 Cagliani 317 (37)
 Calcanei 301, 317 (36)
 Calcaneo 299, 303, 306, 317 (36)
calcaneum 317 (36)
 Calcaneus 317 (36)
 Caliano 299, 301, 303, 306, 317 (38)
 Çançadei 331 (164)
 Candi(-e) 330 (153)
 Capitanei 317 (38)
 Capitaneis 299, 301, 306, 317 (38)
 Capitaneis, de ~, 317 (38)
 Capitano 298, 301, 303, 306
 Caramaneo 301, 303, 306, 317 (39)
casa 302
 Casimiro 323 (95a)
 Cassius 295
 Cataneo 287, 293, 298, 300, 301, 305, 306,
 313 (8), 317 (40), 319 (52), 322 (82)
 Cataneus 317 (40)
 Catania 287, 293, 313 (8), 317 (40), 322
 (82)
 Catanio 317 (40)
cavagno 318 (41)
 Cavaneus 300, 304, 306, 317 (41)
 Cavana 318 (41)
 -*cco* 325 (109)
 -*ceo* 325 (109)
 Ceparneo 299, 301, 303, 306, 318 (42)
 Ceparnič 318 (42)
 Ceperna 315 (27), 318 (42)
 Cepernić 318 (42)
 Cepius 318 (51)
 Cerenić 318 (43)
 Cereneo 318 (43)
 Cerinei 318 (43)
 Cerineo 298, 299, 301, 303, 306, 318 (43),
 339 (193)
 Cerinić 297, 318 (43)
 Cerinov 297
 Cerne 318 (49)
 Cervarius 294
 Cesarè 293, 301, 303, 306, 318 (44)
 Cesarò 293, 318 (44)
 Cetin 318 (46)
 Cetina 318 (46)
 Cet(t)ineo 301, 303, 305, 306, 318 (45 i
 46)
 Cezareo 303
 Chareus 318 (47)
 Chelleus 318 (48)
 Chelley 318 (48)
 Cherney 318 (49)
 Chiura 318 (50)
chiura 318 (50)
 Chranchis, de ~, 295
chur 318 (50)
 Churleo 300, 318 (50), 324 (104)
 Chutei 319 (60)
 Cibora 333 (165)
 Ciepko 318 (51)
 Cipeo 318 (51)
 Cipčić 318 (51)
 Cipei 289, 306, 318 (51)
 Cipicus 318 (51)
 Ciprianchich 333 (165)
 Cithereo 295, 298, 301, 305, 319 (52)
 Citinich 318 (45)
 Clarich 304
 Clococco 301, 304, 306, 319 (53)
 -*co* 289, 331, 336
 -*co*, v. *ko*
 Cogora 333 (165)
 Coellus 341 (201)
 Çoillus 341 (201)
 Çoilus 341 (201)
 Come, de ~, 319 (54)
 Comi, de ~, 319 (54)

- commerciarius* 336 (179), 337 (182), 338 (188)
Comuleo 301, 303, 306, 319 (54), 325 (117), 328 (126)
Comulus 319 (54)
con 338 (186)
Cosma 335 (179), 336 (180)
Cosmanei 319 (55)
Cosmano 299, 306, 319 (55)
Cosmas 293, 294
Cotrona 293
Cotroneo 293
Covacheus 299, 301, 303, 306, 319 (56)
Çovellus 341 (201)
Çovello 341 (201)
Covglaneus 319 (57)
Covglianei 319 (57)
Coviglianeo 299, 301, 303, 306, 319 (57)
Coviglianeus 319 (57)
Covlianeo 319 (57)
Cranco 329 (143)
Crijević 294
Crisogonus 336 (180)
Crinera (de ~), 336 (182)
crn 302
Crnčić 327 (127)
Croojević 302
Çula 341 (201)
cum, v. con
cumerzari 336 (179), 337 (182), 338 (188)
Cumuleo 319 (54)
Cupareo 301, 303, 306, 319 (58)
Cuparich 319 (58)
Cupidineus 292
Cupido 292
Curteus 289, 319 (59)
Cusmano 301, 303, 319 (55)
Cutei 319 (59)
Cuteis 303
Cuteo 300, 303, 306, 319 (59), 319-20 (60)
Cuteus 289, 319 (59)
Cutey 319 (60)
Cuthei 319 (60)
Cutheis (de ~) 319 (60)
Çuiiça 315 (29)
Çuvica 315 (29)
Çvitan 320 (61)
Çvitaneo 289, 320 (61)
Çvitanko 320 (61)
Çvitanić-Poletović 309 (140)
Cythērē 319 (52)

Çeparnić 318 (42)
Çeprenić 318 (42)
Çeprnja 318 (42)
Črnota 319 (7)

danchona, v. Ancona.
Damjanović 319 (53)
David 341 (202)
Dauro 313 (10)
de 321 (71)
Debritero 316 (32)
Debrito 316 (32)
dedići 296
Deho 334 (167)
Deleo 287, 295, 298, 300, 301, 307, 318 (50), 320 (62), 320 (67), 323 (93)
Dematteo 301, 305, 320 (63), 326 (118)
Demattia 320 (3), 325 (118)
Deme 296, 320 (65)
Demeo 301, 305, 326 (64 i 65), 320 (67), 328 (139)
Demetrius 320 (65), 333 (165)
Demeus 296, 300, 320 (64, 65), 320 (67)
Denarii 323-4 (96)
Desa 315 (29), 317 (41)
Descoveo 299, 301, 303, 306, 320 (66)
Descoveo-Dešković 320 (66)
Descovich 304, 320 (66)
Desimir 334 (167)
Desislav 318 (42)
Dessa 319 (59)
Dessacia 317 (41)
Dešković, v. Descoveo - Dešković
děti 320 (68)
deus 287, 312 (5), 313 (10), 315 (28), 321 (70), 321 (71), 323 (96), 332, 338 (186)
didīci 296, 297
Difnić 340 (198)
Dileo 302, 320 (62)
Dime 320 (65)
Dimić 320 (63)
Dimineus 296, 300, 320 (67)
Dimine 331 (164)
Diminić 320 (63)
Diminus 331 (164)
Dimko 320 (65)
Dimoje 320 (65)
dio, v. deus
Ditisclavus 329 (144)
Dmine 296, 320 (67), 332 (164)
Dobrodei 320 (68), 324 (103), 326 (120), 327 (126)
Dobrodej 320 (68)
Dobromir 316 (32)
Dolkin 297
Domineus 301, 304, 306, 321 (69)
Dominicus 320 (62)
Dominic 321 (69)
Dominik 320 (67), 326 (62)
Dominis, de ~, 304
Dopnana 317 (41)
Donadè 294

- Donadei 321. (70)
 Donadeo 294, 305, 312 (5)
 Donadeus 294, 300
donare 321 (70)
 Dondè 294
 Dondèi 294
 Dondéo 294
 Dondeus 294
 Donizzetti 310
 Donora 333 (165)
 Donusdeo 305, 312 (5)
 Donusdei 300, 321 (71)
 Doro 313 (10)
 Draga 317 (41)
 Draganići 297
 Dragineo 303, 321 (71a)
 Dragić 296
 Dragovich 340 (198)
 Dragomero. de ~, 316 (32)
 Dragorybich 338 (189)
 Dragutin 321 (72)
 Drascei 321 (72)
 Drasey 312 (72)
 Drascovich 304
 Drasi, de ~, 320 (62)
 Drasmileo 298, 304
 Drasmileus 301, 306, 321
 Drasmilich 321 (73)
 Dražej 321 (72)
 Dujam 332 (164)
 Dulcineo 322 (82)
 Dulcineo, de ~, 314 (18)
 Dulcinio, de ~, 314 (18)
 Dumaneo 299, 301, 303, 306, 321 (74)
 Dundora 333 (165)
- Đamić** 322 (87)
 Delineo 322 (84)
- e 295, 301, 315 (30), 318, 320, 323, 324,
 331, 334
 -ēgō 313 (11), 339 (195)
 -ego 339
 -ei 287, 289, 290, 317 (32), 320 (68), 327,
 328
 -eio 289, 314 (17)
 -eios 291, 292
 -eis 287, 290
 -eius 291
 -ej 295, 314 (20), 315 (25), 315 (30), 317
 (34), 318, 320, 321, 324, 326, 335
- Ektorović 323 (95)
 Elena 318 (50)
 Ἐκτωρ 291
 Ἐκτόρειος 291
 Ἐκτόρεος 291
 Elysei 321 (75)
 Elysium 321 (75)
- Elysium 321 (75)
 Empei 300, 304, 306, 321 (76)
 Engadeus 300, 301, 305, 324 (97), 339
 (195)
 Engildeo 324 (77), 339 (195)
 -ensis 219
 -eo 287, 288, 289, 290, 292, 293, 294,
 295, 296, 298, 299, 301, 302, 303, 304,
 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312,
 313 (10), 314 (16), 314 (17), 315 (24),
 316 (32), 317, 318, 319, 320, 321, 323,
 325, 326, 327, 328, 334, 335, 336, 337,
 338, 339
 -eos 291, 292
 -eriu 317 (32)
 Ernei 313 (8)
 Erney 321 (77)
 -ero 317 (32)
 Esih 309
 Eterović 323 (95)
 Etorović 323 (95)
 Eturović 323 (95)
 -eu 292
 -eus 287, 288, 289, 291, 292, 293, 294,
 295, 296, 298, 307, 310, 311, 312, 314
 (16), 315, 316 (31), 320, 321, 323, 326,
 327, 328, 330, 334, 335, 336, 339
 -ev 297
 -ević 287, 298, 307
- Evropa 291
 Ἐὐρωπαϊός 291
 Ἐὐρώπη 291
 Ἐὐρώπιος 291
- Fabbi** 294, 297
 Fabbro 297
 Fabris 287
 Faffognis, de ~, 321 (79)
 Faffoneis 300, 304, 306
 Fafogna 321 (79)
 Fafognis (de ~), 321 (79)
 Fafognis, de ~, 321 (79)
 Fafoneis, de ~, 321 (79)
 Fafonić(i) 321 (79)
 Fafunić(i) 321 (79)
 Fanfonia, de ~, 321 (79)
 Fanfognis, de ~, 321 (79)
 Fantasia 317 (37)
 Farina 319 (53)
 Fasanei 303, 322 (80)
 Fasaneo 301, 303, 306, 322 (80)
 Febeo 295, 298, 301, 305, 306, 322 (81),
 342
 Fcbus 322 (81)
 Ferri 295, 340 (198)
 Florius 335 (175)
 Foebus 322 (81)
 Foebus 322 (81), 342

Fomeus 294, 336 (180)
 Forense 295
 Forenze 309
 Foreznić 309
 Franić 296
 Frłora 333 (165)
 Fulgıeo 322 (82)
 Fulgıneo 300, 305, 306, 322 (82), 330 (155)
 Fulgıno, de ~, 322 (82)
 Fulıno, de ~, 322 (82)
 futuere 315 (29)

Gabıch 304.
 Gagcıch 330 (156)
 Galatea 322 (83)
 Galateo 295, 298, 301, 303, 322 (83)
 Galateus 322 (83)
 Galıus 336 (182)
 Galjanıć 317 (37)
 Gardusıo 323 (89)
 Garduso 323 (89)
 Garduxa 323 (89)
 Gastıno 323 (86)
 Gauramch 338 (189)
 Gavranıć 338 (189)
 Gelineı 322 (84)
 Gelineo 299, 301, 303, 306, 322 (84)
 Gelineus 322 (84)
 Gelinıch 322 (84)
 Gellıneo 322 (84)
 Generalıć-Skarnıć 331 (163)
 Georgıceo 301, 303, 306, 322 (85)
 Gersıch 320 (61)
 Gherdus 323 (89)
 Gherıceo 303, 322 (85)
 Giadruleo 301, 304, 306, 322 (86), 340 (198)
 Gıammeı 301, 305, 322 (87)
 Gıaneo 301, 305, 322 (88)
 Gıelıneo 322 (84)
 Gıelıneus 322 (84)
 Gırdeo 288, 296, 300, 301, 315 (25), 323 (89), 331 (162), 335 (179), 338 (188)
 Gıurıceo 288
 Gıurısseo 301, 305, 306, 323 (90)
 Goıco 331 (162)
 Goına, de ~, 323 (90a)
 Goıneo 301, 305, 306, 323 (90a)
 Gola 331 (162)
 Golan 331 (162)
 Golineo 301, 303, 306, 323 (91)
 Gondola 309
 Goretın 331 (162)
 Cortıno 331 (162)
 Goyak 330 (156)

Gracıadeo 312 (5), 323 (92)
 Gracıg 339 (195)
 Grade 323 (93)
 Gradeo 301, 302, 304, 306, 323 (93)
 Gradıch 323 (93)
 Gradıć 323 (93)
 Gradıadeı 305, 323 (12)
 Grde 288, 296, 315 (25), 323 (89)
 Grıdosce 323 (89)
 Grıgno, de ~, v. *Grıneo*
 Grıneo 298, 300, 305, 306, 323 (94)
 Grubor 333 (165)
 Gruborovıć 333 (165)
 Grute, de ~, 325 (118)
 Gyneus 293, 323 (94)
 Guıneo 323 (90a)
 Gundulıć 309
 Gusıeo 330, (152)
 Gusmıe 294
 Gusmıeo 293
 Gussıchıus 295, 298
 Gušıć(i) 297, 342
 Gvozden 295

Haba 324 (96)
 Harakov 297
 Hectore, de ~, 323 (95)
 Hectoreo 299, 303, 306, 323 (95, 95a)
 Hectoreus 288, 291, 298, 323 (95, 95a)
 Hektor 323 (95a)
 Hektorovıć 288, 323 (95, 95a)
 Helena 322 (84), 324 (107)
 Hercules 292
 Heculeus 292
 Hettoreo 288, 300, 301, 306, 323 (95a), 340 (198)
 Hettoreı 303, 323 (95a)
 Hıelınıch 322 (84)
 homo 323 (96)
 Homodeo 300, 301, 305, 312 (5), 323 (96)
 Hemodeus 323 (96)
 Homoney 335 (177)
 Hrankovıć 295
 Hranotıć 339 (194)
 Huysmans 287
 Hyppolıtus 329 (140)

-ı 287, 292, 293, 298, 338
 -ıć 313 (11)
 -ıca 298
 -ıus 291
 -ıć 287, 288, 296, 297, 298, 299, 301, 303, 304, 305, 307, 308, 309, 310, 311, 312 (2), 313 (11), 315, 316 (21, 22), 317, 318, 319, 320, 322, 323, 325, 326, 327, 328, 330-5, 338, 339, 340, 341
 -ıćı 297, 342 v. -ıć
 -ıg 298, 313 (11)

- ik 313 (11)
 -ild 321 (17)
 -in 291, 297
 Ingaldeis, de ~, 324 (97)
 Ingaldeus 300, 305, 321 (77), 324 (97)
 -io 289, 290, 292, 293, 313 (10), 314 (16),
 326 (118), 334
 -ioc 291
 Irenej 321 (78)
 -ityo 295
 -iu 292
 -ium 293
 -ius 289, 291, 293, 298, 315 (25), 321
 (75), 327, 334, 336, 338
 Ivan 296, 322 (88)
 Ivaneo 301, 303, 306, 324 (98), 342
 Ivić 296

 Jadareus 296, 300, 301, 324 (99)
 Jadre 296, 322 (86), 324 (99)
 Jadreius 324 (99)
 Jadrej 296
 Jadreus 296, 300, 301, 322 (86), 324 (99)
 Jadrich 324 (99)
 Jadro 322 (86)
 Jadrul 322 (86)
 Jadrulić 322 (86)
 Jakovljević 297
 Janko 322 (88)
 Jarei 304, 306, 324 (100)
 Jaxich 335 (179)
 Jefto 333 (165)
 Jela 322 (84)
 Jelina 322 (84)
 Jelíneo 322 (84)
 Jelinić 322 (84)
 Jelinin 207
 Jeneralić, v. *Skrnić*. ~
 Jernej 321 (78)
 Jesih 309
 Jevtor 333 (165)
 Jivić-Piretić 323 (95a)
 Johannes 337 (183)
 Jovin 297
 Jozin 297
judeus 341 (202)
 Julla 341 (201)
 Jurčev 297
 Juriceo 301, 304, 306, 323 (90), 324 (102)
 Jurilleo 299, 303, 304, 306, 324 (101)
 Jurišić 323 (90)
 Juvilloe 301, 303, 324 (101)
 Juvenalis 334 (169)

 Kadnić 317 (35)
kalo- 337 (183)
 Kalojoannes 337 (183)
 Kanci 320 (68), 324 (100), 327 (126)
 Kapitaneo 317 (38)
 Karamaneo 317 (39)
 Karameo 317 (39)
 Kašić 295
 Katalena 324 (107)
 Katić 298, 317 (35)
 Katnić 317 (35)
 Kažanegro 302
 Kenezys 295
 Kilereo 300, 301, 318 (50), 324 (104)
kir 318 (50)
 Kiriacomo 324 (104)
 Kirleo 324 (104)
 Klarić, v. *Clarich*
-ko 289, 335 (179)
 Kohora 333 (165)
 Kolar 310
kölär 310
kolera 335 (178)
kolora 335 (178)
kolura 335 (178)
 Komulović 319 (54)
 Kostelac 310
 Kovačević 319 (56)
 Kovačić 319 (56)
 Kovan 317 (41), 318 (41)
 Kovana 317 (41)
 Kovančino 318 (41)
 Kovanica 318 (41)
 Kovaníć 317 (41)
 Kovanov 317 (41)
 Kovanovac 318 (41)
 Koviljanić 319 (57)
 Koveljanić 319 (57)
 Kraljević 327 (123)
 Krašići 297
 Kravar 310
kràvār 310
 Krivac 325 (108)
krivac 325 (108)
kučić 296, 297
kupar 319 (58)
 Kupareo 303, 319 (58)
 Kupari 319 (58)
 Kuparić 319 (58)
 Kurb (Elena) 318 (50)
 Kurey 324 (105)
 Kuzmanić 319 (55)
 Kuzmanić-Kuzmaneo 319 (55)
 κῆπιος 318 (50)

 Lasaneo 301, 306, 324 (106)
 Lasanei 306, 324 (106)
 Lazaneo 299, 303
 Lazanić 324 (106)
leo 287, 318 (50), 320 (62), 327 (125)
Leo, de ~, v. *Deleo*, 301, 320 (62)
 Leogna 320 (62)

- Leone, de ~, 320 (62)
 Leonis 320 (62)
 Ligniceo 301, 304, 305, 322 (84), 324
 (107), 340 (198)
 Lignicich 324 (107)
 lignja 342 (107)
 lignjica 324 (107)
 Lignusa 324 (107)
 Linja 324 (107)
 Linjica 324 (104)
 Linjičić 304, 324 (107)
 Lisaneus 324 (106)
 Lisićini 326 (123)
 Litamè 336 (180)
 Livić 333 (165)
 loco 292
 locu 292
 Lokarda 324 (107)
 Lorè 325 (108)
 Lorenzo 325 (108)
 Loreo 304, 325 (108)
 Loreo, de ~, 325 (108)
 Loreus 325 (108)
 Lub 331 (162)
 Lucco 325 (109)
 Lucco 289, 325 (109)
 Lucchi 301, 302, 306, 325 (110)
 Lučić, v. *Lučič*
 Lučič 295, 325 (118)
 Ludicius 295
 Lupi 339 (194)
 lupu 292
 Lupis 295, 339 (194)
 lupus 292
 Lustre 329 (148)
 Lutisseo 301, 303, 325 (110a)
 Ljudić 295

 Macaria 325 (114)
 Macharei 325 (114)
 Machareus 325 (114)
 Machomeya 325 (112)
 Macioli 325 (111)
 Macola 325 (111)
 Macolei 301, 303, 306, 325 (111)
 Macoleo 299
 Macomeleus 300, 303, 325 (112)
 Macroneo 301, 304, 306, 325 (113)
 Madoe 312 (5)
 Madio 341 (201)
 Madoe 312 (5)
 Madius 312 (5), 335 (179), 341 (201)
 Mafeo 314 (16)
 Maffeo 292, 294, 326 (118)
 Maffio 292
 Magdalena 324 (107)
 Mahareus 325 (114)
 Maixner 309

 Majer 309
 Majerović 309
 Makarić 325 (114)
 Makarija 325 (114)
 Makomelja 325 (112)
 Makomeljić 325 (112)
 Malfei 299, 301, 303, 305, 306, 325 (115)
 Malta 325 (115), 342
 Mamas 293, 294
 Mammèo 293
 Mantileus 299, 301, 303, 306, 325 (116)
 Manutio 293
 Marcinić 340 (198)
 Marcovichia 304
 Marinus 317 (38)
 Markoni 310
marmor 312 (3)
marmoreus 312 (3)
-maro 316 (32)
 Martinus 295
 Martinussius 295
 Martinušević 295
 Martola 326 (119)
 Marulić 309
 Marullo 309
 Marullus 309
 Mascaralei 325 (117)
 Mascarelli 325 (117)
 Mascaralei 301, 303, 306, 325 (117), 327
 (128)
 Matafaris, de ~, 315 (28)
 Matanić 320 (63)
 Matas 320 (63)
 Matasić 320 (63)
 Mateicich 326 (118)
 Matejčić 320 (63)
 Matelić 320 (63)
 Matešić 320 (63)
 Mateo 295, 313 (10), 325 (118)
 Μαθηαίος 292
 Mathe 326 (118)
 Matheis (de ~), 325 (118)
 Matheo 304, 325 (118)
 Matheus 292, 293, 294, 325 (118)
 Mathia 326 (118)
 Mathio 304, 326 (118)
 Matić 320 (63)
 Matijašević 317 (39)
 Matijašić 320 (63)
 Matin 297
 Matio 313 (10)
 Matković 320 (63)
 Matošević 320 (63)
 Mattafaris 315 (28)
 Mattei 301, 302, 305, 306, 326 (118)
 Matteis, de ~, 337 (182)

- Matteo 292, 293, 294, 295, 298, 301, 303,
 304, 306, 307, 320 (63), 325 (118), 337
 (162), 338 (188)
 Matteo, v. *Dematteo*
 Mattia, della ~, 320 (63)
 Mattiasseovich 317 (39)
 Mattievich 326 (118)
 Mattio 292, 338 (188)
 Mazolić 325 (111)
 Mazzola 325 (111)
 Medē 294, 312 (5)
 Medei 300, 312 (5)
 Medusa 292
 Meduseus 292
 Menda 291
 Μεῦδαίος 291
 Μένδρη 291
 -mero 316 (32)
 Mesagalina 328 (128)
 Messina 293, 317 (40)
 Messineo 293, 317 (40)
 Meyer 287
 Meziali 302
 mezzo 302
 Micateo 301, 302, 304, 306, 308, 326
 (119), 334 (173), 337 (182)
 Michaza 324 (99)
 Michetich 326 (119), 333 (165)
 Michiel 295
 Michitibus, de ~, 326 (119), 337 (182)
 Michitig 326 (119)
 Michitich 326 (119)
 Miđzor 333 (165)
 Migdoleus 301, 303, 306, 326 (120)
 Migdolić 326 (120)
 Mika 333 (165)
 Miketić 326 (119), 337 (182)
 Mikora 333 (165)
 Mikula 333 (165)
 Milankov, v. *Šižgorić*. ~
 Milej 324 (103), 326 (121)
 Milei 320 (68), 327 (126)
 Miragamba, de ~, 320 (62)
 Mire 296
 Mirej 326 (122)
 Mireus 326 (122)
 Miro 326 (122)
 Miroslav(o) 315 (27), 326 (122)
 Mirreus 296, 300, 301, 326 (122)
 Mirus 326 (122)
 Mitetich 326 (119)
 Mixa 328 (129)
 Mladinej 326 (123)
 Mladineo 287, 288, 299, 301, 303, 306,
 326 (123)
 Mladinić 326 (123)
 Mladinić-Mladineo 303, 327 (123)
 Mladinović 326 (123)
 Mlečić(i) 296, 297
 Mlednich 333 (165)
 Modē 294, 312 (5)
 Moise 326 (123a)
 Moisei 326 (123a)
 Mommē 294
 Mommēo 293, 294
 Mótimir 316 (32)
 Mula, da ~, 313 (6)
 Nadanei 327 (124)
 Naplavich 327 (125)
 Naplavić 327 (125)
 Napoleo 327 (125)
 Napulj 327 (125)
 Nascingurcich 303
 Nascinguerit 303
 Natōli 335 (179)
 Naupleo 295, 300, 304, 306, 327 (125),
 334 (166)
 Naupleus 327 (125)
 Nauplia 327 (125)
 Nauplius 327 (125)
 Nazarija 340 (198)
 Nazaro 340 (198)
 Nazor 340 (198)
 Neapoleo 327 (125)
 -neg 339 (195)
 -nēgō 298, 339 (195)
 -nego 339 (195)
 Nelipcius 295
 Nemira (de ~), 328 (128)
 Nenad 327 (126)
 Nenadei 320 (68), 327 (124), 327 (126)
 Neritos 291
 Neritius 291
 Nero 291
 Neronius 291
 Nesa
 niger 312 (3)
 Niger 327 (127)
 Nigojević 288
 Nigreus 287, 295, 303, 306, 312 (3), 327
 (127), 331 (161), 336 (180)
 nigreus 312 (3)
 Nikola 333 (165)
 Nimira 304, 328 (128)
 Nimireus 301, 304, 306, 326 (120), 328
 (128), 330 (150)
 Nimiri 328 (128)
 Nimirius 328 (128)
 Ninco 320 (62)
 Ninko 320 (62)
 Niseteo 288, 299, 301, 302, 303, 304, 306,
 328 (129), 329 (140)
 Niseteus 326 (120), 328 (129), 330 (151)
 Nisetheo 328 (129)
 Nisetich 328 (129)

- Nixa 328 (129)
 Nixe 328 (129)
 Nizetić 288, 304, 328 (129), 329 (140)
 Nosimer 335 (195)
 Nozdronja 311 (201)
 -o 292, 339 (195)
 Oblomov 297
 Ὀδύσσειος 291
 Ὀδυσσεύς 291
 Odisej
 Olgatius 335 (179), 336 (179)
 Olgiate 336 (179)
 Olin 297
 Omodeo 294, 324 (96)
 Onoradio 312 (5), 313 (10)
 onus 321 (71)
 -onja 320 (62)
 -or 333 (165), 334 (167)
 -ora 333 (165), 334 (167)
 Ormodeo 324 (96)
 oro 313 (10)
 -ov 291, 297, 298, 307
 -ović 287, 288, 298, 307
 Ozey 328 (130)
 Pantaleo 317 (40)
 Parcich 304
 Parthenope 292
 Partinopeo 292
 Parvaneo 301, 303, 306, 328 (131, 136)
 Pavaneo 301, 303, 328 (132)
 Pavao 296
 Pavlić 296, 342
 Pavlović 317 (38)
 Pecaseo 328 (133)
 Pacasseo 299, 301, 303, 306, 328 (138)
 Pecassi 328 (133)
 Pecovich 304
 Pekasović 328 (133)
 Pelc 309
 Pela 292
 Pelaeus 282
 Pella 292
 Πέλλα 291
 Πελλάσιος 291
 Pelop 291
 Πελοπίσιος 291
 Πελόπιος 291
 Πέλοψ 291
 Peribonei 289, 303, 328 (134)
 Perić 296
 Persci 328 (135)
 Pervanna 329 (150)
 Pervaneo 301, 303, 328 (132, 136),
 Pesci 301, 328 (135), 328 (137)
 Pesci, de ~, 328 (137)
 Petanović 317 (36)
 Petar 296
 Petrei 328 (138)
 Petreo 301, 303, 306, 328 (138)
 Petrić 296, 296, 328 (138)
 Petris, de ~, 323 (95a)
 Petriza 336 (182)
 Petrovich 340 (198)
 Petrus (s. ~) 336 (180)
 Pipinich 304
 Pirandello 310
 Piretić, v. Jivić- ~
 Pisa 328 (139)
 Pisani 328 (139)
 Pittèo 293
 Pizanei 301, 305, 328 (139)
 Pizzamei 328 (139)
 Pizzamus 328 (139)
 Pizzanei 328 (139)
 plemić 296, 297
 Poča 329 (150)
 Poletović, v. Cvitanic - ~
 Politeo 288, 298, 299, 301, 303, 305, 306,
 329 (140), 329 (141)
 Politeo-Niseteo 329 (140)
 Politeus 329 (140)
 Polovinej 329 (142)
 Polovineo 299, 301, 303, 306, 329 (142)
 Polovineus 329 (142)
 Polovinio 329 (142)
 Polotov 329 (140)
 Polotović 329 (140)
 Polovinich 329 (142)
 Polovinij 329 (142)
 Poznanović 296
 Pompei, de ~, 329 (143)
 Pompeius 329 (143)
 Pompeo 298, 301, 304, 305, 329 (143)
 Posoga, de ~, 321 (75)
 Poza 329 (150)
 Pozza 329 (150)
 Pribaceo 301, 303, 306, 329 (145)
 Pribcich 329 (145)
 Pribislav 329 (144), 329 (144), 332 (165)
 Priboevius 289, 295, 303, 328 (134)
 Pribojević 295, 328 (134)
 Prefeijs 329 (144 i 145)
 Prigocei 329 (145)
 Pripcho 338 (189)
 Pripceius 329 (144), 338 (189)
 Pripceovich 304
 Pripče 329 (144)
 Pripce 289, 329 (147), 338 (189)
 Pripko 329 (144)
 Proklečikъ 338 (188)
 Proculo, de ~, 338 (188)
 Pucić 329 (150)
 Pugliseo 299, 301, 303, 306, 329 (148)

Puglisić 329 (148)
 Puglizić 329 (148)
 Puletić 329 (140)
 Puliceo 301, 303, 306, 329 (149)
 Puliteo 329 (140)
 Pulitović 329 (140)
 Puljizić 329 (148)
puška 309
 Puteo, (de ~) 300, 301, 302, 304, 305, 306, 329 (150)
puteum 329 (150)
puteus 329 (150)
 Puzzo 329 (150)

Radichio 332 (165)
 Radichius 332 (165)
 Radak 332 (165)
 Radić 332 (165)
 Radmilić 341 (198)
 Radmilović 341 (198)
 Radogostić, v. *Štefanić*- ~
 Radon 332 (165)
 Rados 298, 315 (27)
 Radoslav(us) 326 (119), 332 (165)
 Radoš 298
 Radovancich 340 (198)
 Raduleo 301, 304, 306, 326 (120), 330 (151)
 Raghno 313 (8)
 Ragni 330 (153)
 Ragno 330 (153)
 Ragusa 287, 294, 312 (6), 317 (40), 330 (152), 330 (157), 333 (166)
 Raguseo 287, 292, 293, 294, 298 299, 301, 303, 304, 306, 307, 312 (6), 330, (152), 337 (182)
 Raguseus 292, 296, 298, 300, 301, 317 (40), 330 (152), 333 (166), 337 (182)
 Ragusi 330 (152), 337 (182)
 Ragusin 330 (157)
 Ragusini 330 (157)
 Ragusio 330 (152)
 Raguzeo 330 (150)
 Raguzi 292
 Raia 313 (8)
 Raianus 313 (8)
 Raina 313 (8)
 Raius 313 (8)
 Rajna 312 (6)
 Rajzer 309
 Rakita, de ~, 314 (12)
 Ranei 300, 304, 306, 330 (153)
 Rani 312 (6)
 Ranyna, de ~, 313 (8)
 Ranjenić 313 (8)
 Ranjina 228 307, 312 (6), 313 (8), 330 (153)
 Ranjinić 313 (8)
 Rao 313 (8)

Raone, de ~, 313 (8)
 Raonis 313 (8)
 Raonis 313 (8)
 Rasomeo 300, 301, 303, 306, 330 (155)
Rasumig 330 (155)
 Rasumen 330 (155)
 Rasumić 330 (155)
 Rasuminić 330 (155)
 Rasumeno, de ~, 330 (155)
 Rasuminich 331 (155)
 Rateus 330 (156)
 Rateus 289, 330 (156)
 Rathaić 330 (156)
 Ratheus 330 (156)
 Ratico 330 (156)
 Rauei 301, 305, 330, (152), 330 (157)
 Raugia 330 (157)
 Rausion 330 (157)
 Ravonia 313 (8)
 Rayna, de ~, 313 (8)
raz- 330 (155)
 Razum 330 (155)
 Razumenić 330 (155), 342
 Razuminić 330 (155)
 Razumjena 330 (155)
rao 325 (108)
 Ribarević 341 (198)
 Ribarović 341 (198)
 Roma 291, 293, 330 (158)
 Romanus 291
romèo 293, 331 (158)
 Romèo 293, 301, 305, 328 (139), 330 (158)
 Romić 330 (158)
 Romul 331 (159)
 Romulei 301, 305, 331 (159)
 Romuleo 295, 307,
 Romuleus 292
 Romulus 292
 Rosanei 303, 331 (160)
 Rosaneo 301, 306, 331 (160)
 Rosso 331 (161)
 Rubeo, de ~, 331 (161)
ruber 312 (3), 331 (161)
rubeus 312 (3), 331 (161)
 Rubeus 295, 302, 331 (161)
 Ružin 297,
 Sabèo 314(199)
 Sagoleo 289, 300, 301, 331 (162)
 Salamunić 341 (298)
 Salamunović 341 (298)
 Salati 323 (89)
 Salhole 317 (34)
 Sançadeo 331 (164)
 Senzadeu 331 (164)
 Saraceni 340 (298)
 Sase 329 (148)
 Scaççica 315 (29)

Scarneo 299, 301, 303, 331 (163)
 Searnio 331 (163)
 Sculano, de ~, 321 (71)
 Sédrago 316 (32)
 Sençadeo 295, 300, 304, 306, 312 (5), 315 (29)
senza 331 (164)
 Servusdeo 312 (5),
sianza 332 (164)
 Sigismund 333 (165), 336 (179)
 Simeonich 326 (119), 340 (198)
 Sinedeo 312 (5), 332 (164)
 Sinopa 291, 292
 Sinopensis 291, 292
 Sinopeus 292
 Sinopius 291, 292
 Sigora 332 (165)
 Sigoreo 288, 298, 300, 304, 306, 308, 332 333 (165), 334 (167), 336 (175), 340 (198)
 Sigoreus 288, 327 (125), 332-3 (165), 340 (198)
 Sisgorich 332-3 (165)
 Siscorich 332-3 (165)
 Sisquirich 332 (165)
 Sižgoreo 288, 332 (165)
 Sižgorić 332 (165)
 Skarnić 331 (163)
 Skarnić 331 (163)
 Skarnić, v. *Generalić*. ~
-ski 291
 Sloradis 319 (53)
 Slavogostich 340 (198)
 Sondoka 339 (195)
 Spalatinus 334 (168)
 Spatario 312 (4)
 Sperindio 312 (5)
 Stafil 333-4 (166)
 Stafileo 301, 304, 306, 333 (166)
 Stafilih 333 (166)
 Stafilić 333 (166)
 Stah 334 (167)
 Stahor 334 (167)
 Stahora 334 (167)
 Stahorei 301, 303, 306 333 (165), 334 (167)
 Stahorić 334 (167)
 Stahorović 334 (167)
 Stahović 334 (167)
 Stahuljak 334 (167)
 Stan 288, 334 (168)
 Stana 317 (41)
 Stane 296, 334 (168)
 Staneus 296, 300, 334 (168)
 Stanus 288, 334 (168)
 Stanimir 334 (167)
 Stapfil 333 (166)
 Staphileo 333 (166)
 Staphileus 333 (166)
 Staphýle 333 (166)
staphýle (-ylé) 333 (166)
 Statil 334 (169)
 Statileo 287, 295, 298, 301, 304, 306, 333 (166), 334 (169)
 Statileus 334 (169)
 Statilić 334 (169)
 Statilio 334 (169)
 Statilius 334 (169)
 Stedrago 316 (32)
 Stefaneo 298, 301, 306, 334 (170)
 Stepole 328 (128)
 Stepus 331 (162)
 Stepussa 331 (162)
 Stipančev 297
 Stjepuša 331 (162)
 Stocceus 300, 334 (171)
 Stoche 334 (171)
 Stregemil 339 (195)
 Stricig 334 (173)
strići 333 (165)
 Strimei 300, 334 (172)
 Striseo 302, 304, 306, 334 (173)
 Striško 333 (165)
 Strišković 333 (165)
 Stroceus 334 (170)
 Subich 340 (198)
 Suanich 304
 Supanich 321 (67)

šišati 333 (165)
 Šiša 333 (165)
 Šišat 333 (165)
 Šišaković 333 (165)
 Šišić 333 (165)
 Šiško 333 (165), 336 (179)
 Šiškora 333 (165)
 Šišković 333 (165)
 Šišo 333 (165)
 Šišoje 333 (165)
 Šišulj 333 (165)
 Šižgora 332 (165)
 Šižgoreo 288, 332 (165)
 Šižgorić 288, 304, 332-3 (165), 340 (198)
 Šižgorić-Milankov 333 (165)
škaram 331 (163)
škeram 331 (163)
 Škrmeta 331 (163)
 Škrmetić 331 (163)
 Škrneta 331 (163)
 Škrnić 331 (163)
 Škrnić-Jeneralić 331 (163)
 Štefanić-Radogostić 322 (86)
 Šubić(i) 297, 341

tabellio 335 (175)
 Taddei 301, 305, 334 (174)
 Taddio 334 (174)
 Tadeich 334 (174)

Tadeus 334 (174)
taler 335 (178)
tavel 335 (175)
 Taveglich 334-5 (175)
 Tavelić 334-5 (175, 177)
 Tavelich 334-5 (175)
 Tavileo 301, 304, 306, 340 (198)
 Tavailich 333 (165)
 Tavilić 334-5 (175)
 Tavilios 334-5 (175)
 Temeney 335 (177)
 Termulo, de ~, 321 (71)
 Teuteus 289
 θεός 287, 335 (176)
 Thimoteus 287, 335 (176)
 Tholimerich 333 (165)
 Thoma 336 (180)
 Thomadey 335 (177)
 Thomado 337 (182)
 Thomacius 336 (180)
 Thomas 293, 294, 337 (182)
 Θωμάς 336 (180), 337 (182)
 Thomasei 337 (182)
 Thomaseo 300, 336-7 (182)
 Thomaseus 336-7 (182)
 Thomasich 337 (182)
 Thomasie, de ~, 337 (182)
 Thomasio 336-7 (182)
 Thomasis, de ~, 337 (182)
 Thomasius 336-7 (182)
 Thomaxich 337 (182)
 Thome 337 (182)
 Thomeo 303, 327 (127), 336 (180), 336-7 (182)
 Thomiceo 336 (181)
 Thommaseo 301
 Thytews 289
 Tideo 298
 Tihic 295
 Timeus 289,
 Timoteo 287,
 Timotheus 335 (176)
 τιμῶν 335 (176)
 Tiscovich 340 (198)
 Toboleo 298, 300, 304, 306, 335 (178), 340 (198)
 Tolan 296
 Tolchus 335 (179)
 Tolcus 335 (179)
 Tole 335 (179)
 Toleo 288, 300., 301, 304, 306, 317 (33), 335-6 (179), 336 (180),
 Toleus 335-6 (179)
 Tolimerich 340 (198)
 Tollo 335 (179)
 Tolislav 335 (179)
 Tolius 336 (179)
 Tollo 336 (179)
 Tollo 335 (179)
tolor 335 (178)
 Tolorović 335 (178)
 Tolov 335 (179)
 Tolja 335 (179)
 Toljanić 335 (179)
 Tolje 288, 335 (179)
 Toljemir 335 (179)
 Toljen 335 (179)
 Tomad 335 (177), 337 (182)
 Tomadej 335 (177), 337 (182)
 Tomasei 337 (182)
 Tomaseo 303
 Tomaseus 336-7 (182)
 Tomasev 288, 337 (182)
 Tomasi, de ~, 337 (182)
 Tomasis, de ~, 336 (182), 337 (182)
 Tomasius 336-7 (182)
 Tomasović 337 (182)
 Tomassovich 337 (182)
 Tomasović 337 (182)
 Tomaš 337 (182)
 Tomaša 337 (182)
 Tomašić 336-7 (182)
 Temcho 336 (180)
 Tomco 336 (180)
 Tome 336 (180)
 Tomèi 293
 Tomèo 293, 294, 300, 303, 306, 336 (180), 339 (195), 294
 Tomica 336 (181), 337 (182)
 Tomiceo 299, 301, 303, 306, 336 (181)
 Tomiceus 336 (181)
 Tomicii 336 (181)
 Tomicio 336 (181)
 Tomičić 336 (181)
 Tomičić-Vazulović 336 (181)
 Tomić 336 (180)
 Tomiè 293
 Tomio 305, 336 (180)
 Tomko 337 (182)
 Tommasei 336-7 (182)
 Tommaseo 288, 289, 299, 302, 303, 304, 306, 310, 336-7 (182)
 Tommasich 288, 337 (182)
 Tommasovich 288, 337 (182)
 Tomovich 336 (180)
 Toplice 314 (14)
 Topša 337 (182)
 Topusko 314 (14)
 Tranianei 300, 337 (183)
 Tranquillus 295
 Trebenc 339 (190), 339 (195)
 Trěbeněb 339 (190), 339 (195)
 Tripimiro 295, 339 (195)
trun- 337 (183)
 Trunzanus 337 (183)

- Tule 335 (179)
 Tuleus 335 (179)
 Tulio 335 (179)
 Turgenjev 297
 Tydeus 332 (165)
- u 292
 -ul 322 (86)
 Ulcinj 314 (18)
 Urmaneo 301, 303, 306, 338 (184)
 Uruaneo 301, 303, 306, 338 (185)
 -us 288, 292, 298
- ra 338 (186)
 Vacondeo 294, 338 (186)
 Vacumdeo 300, 305, 312 (5), 338 (186)
 Vale 338 (188)
 Valentin 338 (187), 339 (188)
 Valentino 299, 301, 303, 306, 338 (187)
 Valentinović 338 (187)
 Valchus 338 (188)
 Valcus 338 (188)
 Vali 338 (188)
 Valio 338 (188)
 Valius 338 (188)
 Valiza 330 (152), 338 (188)
 Valleo 312 (5), 315 (25), 321 (75), 334 (169), 336 (179), 338 (179), 338 (188)
 Vallues 300, 337 (182), 338 (188)
 Vallius 312 (5), 315 (25), 321 (75), 334 (169), 336 (179), 337 (182), 338 (188)
 Valteo 289, 318 (51), 320 (61), 325 (109), 331 (162), 335 (179), 338 (189), 339 (195)
 Vasiljević 314 (17)
 Vazulović, v. Tomičić- ~
 Velenc 339 (195)
 Velenëg'b 339 (190), 339 (195)
 Velik 339 (195)
 Velihna 339-40 (195)
 Velikna 340 (195)
 vicarius 316 (31)
 Vice 324 (99)
 Vidossi 287
 Vidošić 287
 Vilcin(n)a 335 (169)
 Vilcota 324 (104)
 Vincentius 324 (99)
 Visegneo 300, 301, 339 (190), 340 (195)
 Visegnev 339 (190), 339 (195)
 Visenec 339 (195)
 Višenego 339 (190), 339 (195)
 Višenëg'b 339 (190), 339 (195)
 Viskovi 297
 Vitaglich 339 (191)
 Vitaleus 301, 303, 306, 339 (191)
 Vitomir 333 (165)
 Vitor 333 (165)
 Vjatići 296, 297
- Vlahov 295, 297, 309
 Vlahović 330 (155)
 Vlasi 292, 336 (179), 337 (182), 338 (188)
 Vlasius 292, 336 (179), 337 (182), 338 (188)
 Vlatcho 338 (189)
 Vlateo 338 (189)
 Vlatei 338 (189)
 Vlateo 338 (189)
 Vlaticho 338 (189)
 Vlatko 289
 Voinei 339 (192)
 Voineo 299, 301, 303, 306, 339 (192)
 Voineus 339 (192)
 Vojković 339 (192)
 Vojnić 339 (192)
 Vojnović 339 (192)
 Voselei 289, 339 (193)
 Vragniceus 301, 342
 Vucoseo 299, 301, 303, 306, 339 (194)
 Vucosev 339 (194)
 Vučić 296, 297, 339 (194)
 Vučina 335 (179)
 Vudtinovich 304,
 Vuk 296, 332 (165)
 Vukić 295, 339 (194)
 Vukomilić 339 (194)
 Vukoseo 339 (194)
 Vukošević 339 (194)
 Vuković 339 (194)
 Vukšić 339 (194)
- Waldemar 316 (32)
 Warner 321 (77)
 Warnerius 321 (77)
 Welecneo 300, 301, 339 (190), 339 (195)
 Wlyquina 314 (13)
 Wulcinna 317 (41)
- Xavorovich 340 (198)
 Xolli 341 (201)
 Xupagnaz, de ~, 341 (203)
 Xuvetich 341 (204)
- yg, v. nëg'ō
- Zabëo 341 (198)
 Zacharia 340 (198)
 Zachei 301, 305, 340 (196)
 Zacheus 340 (196)
 Zaddeo 339 (197)
 Zadel 339 (197)
 Zadeo 301, 305, 339 (197)
 Zadev 339 (197)
 Zagole 331 (162)
 Zaharija 340 (198)

Zahel 339 (196)
 Zakarija 340 (198)
 Zalub 331 (162)
 Zavor 340 (198)
 Zavoreo 300, 301, 304, 306, 324 (107),
 340 (198)
 Zavoreus 340 (198)
 Zavorovich 340 (198)
 Zavorović 304, 340 (198)
 Zdedrag, v. *Sdedrago*
 Zebedei 341 (199)
 Zebedeo 341 (199)
 Zelencovich 333 (165)
 Zelić 341 (200)
 Zellei 301, 305, 341 (200)
 Zenzadei 331 (164)
 Zeparnich 318 (42)
 Zivetnich 315 (30)
 Zoelo 289, 341 (201)
 Zoilus 341 (201)
 Zoleo 289, 304, 341 (201)
 Zolle 341 (201)
 Zoranić 295, 301, 337 (182)
 Zoyllus 341 (201)
 Zudeo 305, 341 (202)
 Znetich 341 (204)
 Zupaneo 299, 301, 303, 341 (203)
 Zupaneai 341 (203)
 Zuppaneo 306, 241 (203)
 Zuvetei 341 (204)
 Zuveteo 299, 301, 303, 306, 341 (204)
 Zuveteus 341 (204)
 Zuvitei 341 (204)
 Zuviteo 341 (204)
 Žic 296
 Županić 341 (203)
 Županović 341 (203)
 Žuvetich 341 (204)
 Žuvetić 341 (204)
 Žuvica, v. *Čuvica*

